

КЦРФ48
Б-78

Куб. 121

ÇOOMART BӨKӨNBAJEV

ЫРЛАР

ЌЫРҒЫЗМАНБАС
1939

ДЖОМАРТ БОКОНБАЕВ

СТИХИ

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ФРУНЗЕ 1939 КАЗАНЬ

ЏОМАРТ БӨКӨНБАЈЕВ

В83

3

ЫРЛАР

4992
19946

ЎБРОЎЗСТАН МАМЛЕКЕТТИК БАСМАСЬ
ФРУНЗЕ 1939 ҚАЗАН

Кирг
578 ИЯА

★
Çooptuu redaktor
ELEBAJEV M.
★
Tex. redaktor
GAJFULLIN N.
★
Çooptuu korrektorlor
MAMAKEJEV T.
QASBMOV Z.
★
Съффарна çooptuu
ARALBAJEV A.

875978

Центральная научная
БИБЛИОТЕКА
Академии наук Кыргызской ССР

131.

ÇYROJAL KYN

Kök çalama—
Muzdarь bar tyn çaqtan,
Kök şinerdyy—
Gyldery bar kyn çaqtan,
Qulandarь—
Quduçunan suu tcken,
Qujun ojnop—
Şamal çelgen qum çaqtan.

Enisejden—
Ertiş, Edil cetinen,
Coң Okean—
Qara deniz betinen;
Asman tırep—
Asqalarь ыrdaojan,
Aq mөngylyu Ala-Toonun ezyneп.

QALYN KENDYY

Kamcatkadan
Qrmdan,
Albstaqy
Araldardan, bulundan
Bardyq elder
Bygyn tolqur kyiyset,
Bir kişidej
Byt şajloooşo kelışet.
Öz taalajy —
Bolşevikter dañqyña,
Qubalyctuu —
Dovuştarın berışet.

Tyşke kirgıs,
Şyrojal kyngö çetkirgen,
Turmuştaqy,
Uu darijadan kectirgen,
Azap, mundu
Başyñyzdan çooçotup,
Asmandaty,
Baqyt vaqyñ östyrgen,
Lenincil-Stalincil,
Partija —
Bizdi syröp
Çań çurtqa көcyrgen.
Baj-manaptyñ
Qyjnoosunda çyrgen el,
Bygyn erkin
Çazqy gylděj çetilgen.

Qańyn tögyp,
El qańy ucyn kyreşken
Qajnar çatqan
Zor majdanda tیرهşken,
Qajratybyz —
Çetekciñtz bolşevik
Biz bereşiz
Dovuştarıñ çyrekten.

Çылдыз şamday,
Nurun sacqan çalpyşy,
Çyrojal bergen,
Çылыбышы, çалышы
Milliondordun
Mañdajynda сыраşy —
Mıñ çaşasın
Stalincil partija!

Qarap көrcy!
Bizdin ölkө sajmadaj,
Qantip turat,
Çaş ырысы sajravaj,
Çadыраşan
Taalaj kyndyn eldert,
Qalvaşyñla
Birıñdaşy şajlavaj!

Kyc, quvatın,
Ölkөsüne arнаşan,
Kyndej balqyp —
Uluu çoldon tajvaşan
Stalindin
Qurbuların şajlajabyz,
Çeñiş tuusun,
Kөkelete qarmaşan.

Qarşblaşqan —
Çoo көрынсө қасрақан,
Qas duşmandь
Qara çerge taptaoşan
Jezov, Kl'm
Baatbırların şajlajıbz,
Baqtıbzdz
Kyndyr-tyndyr saqtaoşan.

Talaalarda —
Egin, paxta egilgen,
Өndryşte —
Altın, kymuş tögylgen.
Erkin emgek,
Erkindyyny şajlajıbz,
Partijağa
Съвъ менен берілген.
Toolordoşu,
Cavandardь şajlajıbz.
Malь çajnar,
Berekelyy semirgen.

Bygyn majram —
Bytyn öлке çerimdin;
Bygyn majram,
Qubанысь көңyldyn.
Oj da, qyr da,
Asman, ajda tamaşa;
Mьna çыrojal,
Mьna kerky ömyrdyn,
Uluu Sovet
Deputatqa şajlajıbz,
Eđ mьqtısyn,
Eđ çaqşьsyn,
Eđ mьqtısyn elimdin.

NESTAN—DAREDÇANDЫN SYJGÖNYNÖ ÇAZOŞAN BIRINCI QATЬ

(Şota Rustavelinin „Çolborstun terisin çamьnqaн aaatьr“
degen poemasьnan)

Qaradı. Qattь oqudu kimge çazoşan,
Nur valqьp sөzy şirin şoola cacqan.
Syjyynyn çyrektegy nazik sьr
Suluudan төmөkydөj sөzdөр aйтqan:

„Arstan! Sen syjyudөн çaralandьn
Çaraңdz ac, çyrek менен darblajьn,
Sөzymdy Asmat * saça aйтьp varьyn
Ömyrdyk men senikl qaşblajьn.

Qajördьm. Syjyу çanoşan otqo kyjdyм.
Qavьlan qarandьdz көrdym, syjdyм.
Balьyldap eki көzyn çanьp tursa
Başьmda tjiр turoşan altьn kynsyn.

Gyl çajnar acьlajьv kyn nurunan,
Gyl çьtь kyn nurunda vuruqsuoşan.
Çaraluu çyrekterdy qubandьrьp
Çarqьnьm qolundu ber, qoldu sunam.

Kөp volor aravьzda qarоşasalar,
Qarьstan al көrqoolьr torqo salar.

* Asmat—Nestan-Daredçan менен Tarieldin aracьsь.

„Baqtıoşa şakeğindî tumar qılam”
Bir oşana şakek aldî Asmat çarqın.

Ketirdî qaranoşın çarbaqtıoşın,
Çaramdı çyğöymdön ajbaqtırdın.
Buuluşur qara voloşon könylymdu —
Muñ emes kylky menen qanbaqtırdın.

Mına emi baştaoşdaj qajoşbaşın,
Tamaşa san saltanat sajrandaşın,
br ırdaş qırvularım qıvıanışsın,
Aj çyzdy sөөletyndön ajlanajın.

QANATTUU ÇAŞTAR

„Buluttuu köktyn astönan,
Muunduu cөptyn ystynön;
Buuruldu minip uctu” dep —
— Çomoqton murun uqcu elek
Al çomoq ыгын cын boldu,
Asmandan ajqın çol boldu.
Qarçoşa quştaj ajlanıp
Qanattuu çaştar ojnodu.
Motordu ajdap yjreTTY,
Baqtıluu qızdın qoldoru.
Sergigen talaa, ыjik too,
Çenildi çerdin volçolu.

Çağalmaj ucup өtrөgen,
Cөldөrdyn ыetin arıTTYq.
Çel menen tolqur calqoşan,
Kөldөrdyn ыetin arıTTYq.
Ujulşur çatqan muzdardın,
Ystynө şaar salıTTYq.
Aalamdın vaarь taң qalıp,
Asmandap tıvaj çarbaTTYq.
Tavьna kelgen şumqardaj,
Talrınıp qanat qaşbaTTYq.

Bir dyjnөdön ыrine,
Өtesyz ucup kynyge,
Çavьla elder tıvşadı,
Sovettik motor ynyne...

Duşmandan öny çumsardı,
Baatırdan ucqan syryne...
Çarqırap sovet qanatı —
Çajnadı bilim gylyne.

Taalajı ısyn adamdan,
Talırbırap qanat çaraldan,
Tuştykten çөнөp tyndykke,
Talıqıraj ucup baraldan.
Baqtıлуу eldin baldarı
Balapan qıstaj tarandıq...
Asmandan çоону çenyuge,
Ar qacan ölkөm dajarmın!

Qanattuu qılojan baldarı,
Qajrattuu qılojan caldarı.
Kөrkynө taptap keltirgen,
Şamaldaj ucqan şumqardı,
Urmattuu Uлуу ustasız
Stalındı ыrdajı!

Kөгөryp çatqan asmanda,
Kөkөлөp ucqan ulandar,
Kөzynө tosqool solo albas,
Qojulup çatqan tumandar;
Asqaluu toodon ajlanoqan.
Stalincil qıraandar...
Duşmandı saja ketirnes,
Tujoqunda tekөөr qural bar!

TOLQUNDAR * ARASINDA

Tolqundan, tolqur tuuldum
Tolqundan çьqqan ығымдан,
Tolqоosun salıp tolqunoja,
brdooojo östym çьqırdım.

Tolqundu ыrdajm, östyrem,
Tolqundan tolqur öscy elem,
Tolqundu ыrdap, daoıp ыrdap,
Tolqundu kycke çetkirem.

Tolqunum tolqu ar dajım,
Men dooşundu uşajın,
Dooşundan tolqur men daoıp
Tolqoluu kyylөр tavajın.

1935-çыл.

* Tolqun—aqın talantı maanisinde.

QBJALBM BIR KYN CBN BOLOR

Kyn vojunca şaraqtaoan,
Şaar çatqan tñncyoan.
On tolojonom kirpk qaqraj,
Ojlor qalñ qurcaoan...

Too suudaj atñlat —
Car taravñ carcýlar,
Çaş çyrogý nege çatat?
Bir armanñ varcýlar.
Ter şorqolop, ojjo vatat,
Ojduñ çygyn artñnat —
Bir kezekte ujqu vasýp,
Kelgen kezde alsýrap:
Kerme toonun kelsetteri,
Syret volup —
Köz aldñma tartýlat..
Keksep çyrgen een toonun,
Kerkemdygy artýlat,
Kelecektin kelsetteri —
Şattandýrat — mas qýlat
Şaan-şeket toojo tolor...
Çarñq kujyp şam cýraq!

Өнер үсүн көр зарыоыр
Өксыр çyrgen valamñ,
Köz көрөгөн dalajlardñ —
Keksep qbjaldanamñ:
... „Een çýloja qarçyoajaja,

Qatar şaar salarmñ.
Tooñuq qýraan qarçyoajaj,
Qajqýp usup vararmñ.
Kökömeren — Suusamýrdñ,
Köp suularññ vararmñ.
Dneprdej elektrdin,
Stantsijasññ qurarmñ.
Qarçyoajlar şamoja tolor...
Tañ tamaşa qýlarmñ.
Tañ aldñnda sajrap çatqan,
Kykyk-vulsul ulardññ —
Tañ aldñnda tattuu ynyn,
Talýqrapstan uqarmñ.
Tosqool toonu tyz qýlarmñ
Uurtu-vetlin çýrarmñ.
„Tyu eski“ dep tykyrörmyn
Too çañarta kylörmyn,
Kerme toonun çýlojasññnan,
Tramvajaja minermñ.
Çaraj çatqan rangil toonun
Çaaqtarññ tlermin...

Köz çetpegen sarñ asqanñ,
Kykym qýlñp taqtarñ,
Ajday dañqýr çol qýlarññ,
Ala-Toonun asmanñ.
Tektir-tektir velesterden
Termelersin çaş qajñ!
Tentek uul öner viler —
Qubandýr çaş çarñ;
Quudul qijun tarap turar,
Qunduz qara cactarñ.
Kelñ-qýzdar ojun qýlar
Kerme toonun saqtarñ...

4992
19946

Tojrondojon qara valdar —
Toptuu önerge malñnar...

Çer asmandy qajra tyzör —
Cewer qoldor tabylar,
Qarındaştar endik emes —
Qajrat tyryn çarşynar,
Qaqşap turojan een çerge
Qatar şaar salbnar...
Salbıraşan tuurduşun,
Şaldıraşan keregen,
Asqar — çewer — aşuulardan,
Artır çyrgen el elen.
Asan qajor çew çomoşun,
Ajtır çyrgen el elen,
Közge sajsa körynşegen,
Kөөdөj qara tyn elen...

Al keregen aq tamdardın —
Ajnegine almaşar,
Tuurduşun topon bolor..
Too şamalş ajdaşar..
Toroşuj-wulbul ynderyndөj,
Toloşon kyylөр sajšaşar,
Çerdin betin awat qylar
Çemiş wutyp qar-qatar,
Al aqındın qajaldar
.Сын сықты" деп мақтаşар...

1935-çyl-Moskwa—Frunze.

QAMCЫ TAQЫ

Men keterde çal-çal qarap,
Çooluşundu wuloşalar:
Oşol kezim eske tyşet,
Ojnор çyrgen çulmalар;
Oşol kezim eske tyşet,
Ojnор çyrgen çulmalар...

El Arştoğa qonoşon kezek,
Kyldyr taştın tyzyndө,
Çyndөj sawar qançylatqan,
Oşol çoruq esimde.
Soloq-şoloq şylaj werdin..
Çurqap çetken kezimde,
Qamcы taqы qaldы wele,
Aj tamşaluu — wetinde..
„Men tutqun" деп, şılaşaşın
Elestenet közymde.

Bygyn көрсөм carq ajšanыр:
Al wulundun көркын qozoşor,
Aq paxtanş teresin!
Estej — turup emgeginди
Ergip — kelet elesim:
Al turmuştu qajra çasap,
Alşrtırsın сықалыр,
Qamcы taqын wetindegі,
Emgek teri сықарыр,
Men oşondo çarық — kыlyp —

Çajdarьma qubalarь,
Çardam verip volşevikke,
Çaь zaman quralьq;
Ana turqan aq altındь,
Tergileci quralьp!

Çulmalava azьr kelip,
Kecigesin çumuştan.
Senden murun işke ketti,
Azim, Тьпым — Кумыşqan,
Tur! erkinder erte varqьn —
— Qalьp qalvaj ьrьstan!
Bir kezekte közum tojdu,
Byt talaaqьa sьoьşqan!

Uşul sьoьşqan çavalaqtap,
Eçekemder көгүнөt...
Baarь tegiz erkindegen
Aq paxtaqьa eьylөt,
Tolqor qьjaq kyygө salьp,
Tolqur көnül ьertlet...

16/XII 32-çьi.

ӨLBӨS BULBUL

(Şota Rustavelliğe)

Өcrөгөн çeti qьььm kyjgөн çalьn,
Sajrandap gruzindin gьldyy vaqьn,
Sançьroqьa sajma sajqan tyrgө oqşooqьon,
Şaanilyy senin көrkөm sajraqьanьn.

Er çyрөk gruzindin eli qandaj,
Elçirep, tolqur çyрөk taьn qaloqьandaj,
Uqulət qulaqььma ajtqandarьn,
Uqmuştuu qan majdanqьa ьlr varqьandaj.

Keremet dyjnө çyzyn tamşandьroqьan,
Şip-şirin senin sөzyn val tatьoqьan.
Oj, val gruzindik enelerge
Stalindej, Şotadaj uul tapqan.

Al kezde sen ьilьediң qьroьşardьdь,
Ardaqtap sen bulbuldu ьr qьlardь.
Mьna emi Ala-Toonun erkin eli,
Atьңdь azemdetip kyygө saldь.

Zьььrap dalaj qьььm өtkөн sajnьn,
Bylyldөp alsьz çalьn өckөн sajnьn,
Kez keldi Stalindin zamanasь,
Taқ sajrар, taqьa erkelep өsөr saqьn.

Өкүнө өtkөн-ketken armanьңa,
Övdulur qarар көrcy çan-çaqььna —
Өmyrdө çeti qьььm көrvөгөнyn
br bolduң çaь dyjnө baldarьna.

ÇAZDYN TANB

Saraqtap tyn bojunca yn basylsaj,
Dengelek wijler çyrdy, ыrdaj-ыrdaj;
Dykyldep arqy-terki çyryp turdu,
Qadimki er parovoz bir da tynsaj...

Aqorьsa taп vllingen cыoьs çaqtan,
Çar salьp atqan taпdь gudok qaqqan;
Kijingen şara-şupa er çumuşcu,
Esepter öz smenin kytyp çatqan.
Çandьrьp karьitterin valьyl-valьyl,
Qatardap al şaxtaqa kirip çatqan.

Şajlanьp eп epkindyy kirip keldi,
Tyzylgен veş ыrғad çalьn çaştan,
Al ыrdik, al komsomol mьqtb çyрөk,
Epkindep burqan-şarqan kömyr qazoqan.

Syretтөp taпdьn sьrьn syjlej vilsen
Qaldattap tyn emgegin irgej vilsen—
Kөteryp, karьit, kajlo—qoldoruma—
—Eştensem—emgek menen birge kirsem—
Çapьnda kömyr qazoqan valьsandardьn
Qatqьrьp, sajrap maqtap ыrdap çyrsөm!

Aralaş al emgekte men çyрөmьn,
Tolqunda, tolqu maqta sen — çyрөгьm.
Qatьşьp, sotsialdьn majdanьna
Al kajlo qara altьndь qaz ыlgeim!

10/IV 32-çab, Qabyl-Qabja.

NESTAN—DAREDÇANDYN SYJGÖNYNÖ ÇAZOJAN QATB

(„Çoisorstun terisin çamьnqan vaatьr“ degen Şota Rus-tavelinin poemasyнан uzyndy)

Çazoqanda qara көzden çaş tamcьlar,
Qoluna qalem aldь çaş şam-cьraq;
Bul qattь oquoqandьn çyрөгьne —
Qadalьp çaa oqundaj iz qaltьrat...

Ojloso syjgen çarьn, tьkty çaştb,
Oj wijler ыtkөн-bojun qaltьrattb,
Bermettej çaş aralaş kyjyt menen,
Bejildyy werenine çazdь qattь:

„Oquoqun qьmьvat vaam, çazoqanьmьdь,
Oj ojlor qajoь menen aytqanьmьdь,
Çaraluu çyрөk sьrьn çiwerejin,
Çaloorup eske alarsьn çaş çarьndь.

Estesem seni samap kyn өtpөdy,
Eriktim eki көzden çaş ketpedi;
Mьnavu çazьp turqan mөltyr sьja—
Elirip aqqan qanьm çyрөktөгьy...

Ojlocu bul dyjnөdө qandaj qajoь,
Qьjnalьp denem kyjyp çalsьrttadь.
Qaldajьp waşqa tyşty qaranqьlyьq,
Qancalьq kyndyn nuru tijse daoь.

Ajьrdь ыzdi alьsqa dylej dyjnө,
Arwadь acuu zaman kyndөн kyngө,

Kөрөдүм көңүл толуп, қараһыңды,
Көһүлүр қаһыр туроған нур бетінде.

Айтпаған бағқаларға сәһәм, санаа,
Алдыға асыр бердім қаһәм саға.
Қантеһин, қандай айла издемекһин?
Қадалаған сенин қаһаң қырөк қаһа.

Өлді деп сені, вөздөп қырдым мәнда,
Алсырап аһым кетір қулқуһанда;
Аһыстан амандығың уққан кезде,
Таһқыһндап қуһат кирді қаһ қаһыма.

Һи һилар сыһуһгөһдөн — һолоқтодум,
Һыһтуу қажыһыһы һоқ қаһаға оқһодум,
Қарқыһым берген антһы һек сақтадым,
Қаһыма қат һөһдөһи қолоһподум.

Мен қырөм һедер һайлар сыһуһһыне.
Баһқаһһын қараһаймыһ кылғыһһыне...
Һиһ қана сен һайық қаһаһасыһ —
Сыһуһһын қырөктеғы гылдөһһыне...

Саһыһһыр қалоһыһы сені қырдым саһар,
Саһоһайыһ таһдыр вәһыһһ һеке аралаһ,
Саһмадаһ һин тырдеғы көрки һенен
Саһрандаһ сыһуһ гылдөһ өһыһ вараһ...

Туһуқта һен отуһаһ, қантй көрөһ,
Туһуһ сен һилһеген елде қырөһ;
Тутқунда һенин тартқан азавыһды,
Турмуһта ес һиһ адам тык көрөһгөн.

Алсырап көрқолоһордун тоһундаһһын,
Азартуу һум дыһне қолоһундаһһын,
Азыһаақ һайсал таар азыһһыһса —
Айыһлоһыһы қурһум Фаһма қолоһундаһһын.

Һиһги көз қетһеген зыһндандаһһын,
Һиһ һилар, һиһ муһажат қуроһаң қаһыһм,
Қундыз — тыһ тике қараһ көз ирһеһей —
Көрөһын қароһолқулар туроһандарыһн.

Қатқыһық, кылкы ордуна қажыһы қуттуһм,
Қаралуу қаһастаһыһы вөлдүм тутқун,
Қажраттан ер қырөгын аһсар тоодоһ,
Қавһлан! көр өһеһей һени унутқун.

Қазыһқыһыһы айыһлоһаһаға муһажыһаһыһын,
Қаралуу көһыл һыркөк уһайдаһһын.
Өһыһр қоқ сөһсиз маһаға һул дыһһөдө,
Өкунуһр, қуса вөһуһр қыһһнаһыһаһыһын.

Турмуһқа һени һенен һиһ келгөһин,
Таалаһоға қолду қоһо һиһ сөрһөдөһм,
Саһқыһндаһ өз вәһыһнда өһкөн қырқыһ —
Ес қасаһ вәһқа вәһқта гылдөһөһеймыһн.

Қырөһыһн һиһ өһыһне һөһтөһм сақтаһ,
Қырөгыһ сыһген қаһоға сыһһын аһтат:
Тыһкөһсө вәһқалардыһн қусаһыһһа
Өһөһмыһн муһарадан вөһду таһтаһ.

Ант вөрдөһм өһыһрыһдө, айыһ вөһоһм,
Азартуу һен қурһаһһыһ қыһһн вөһоһм.
Көрөһөһөһ сыһһаһыһыһды көһыл тоһуһ,
Көр һилар, зыһндаһа һен қажнаһт һорум.

Аһмандаһн нөһөһрөһп нур қаһаса даһыһ,
Аһ, қыһдыһы кун қаһаһа вөһсо даһыһ.
Алдыһнда һен вөһвөһсөһ кыһуһр қаһһнаһ,
Алсырап зар һыһлаһаң һен қараһыһыһ.

Қалсыһрттаһ қер-дыһне кыһуһр кетсе,
Қаратқан, һен уцаһоға қанат вөһрсе,

Albstan arzyp çyrgen arıstanım —
Ajlanıp altın kyndy közym kersê.

Kynımsyn, kyn nurunda arıstandaj,
Kyndaş kelsetiñe çaraşqandaj.
Çaqıñym sen çoq bolsoñ kyn da bolbojt,
Antkeni sen da kyndyn çartıñındaj...

Өmyrdyn quvanıñсы sensin kynım,
Çarq etci çyregymdөн ketsin kyugym.
Өкynур, өзун çoqto zarlanoñanca,
Өсөjyn ot sıjaqtuu ölym şirin...

Sen desem ölym qıjın көрүñбөдү,
Çañымды saqa vajlap, verdim dendi,
Meni ajap көр sıjlavañ, көр çajıñıñvaj
Surajым, estebegin, unut meni!

Tutqunda men şordıunın uqtun çajın,
Buuluşur көz çaş menen ajtqandarım,
Bulbuldaj sañ medirep mun çutqurup,
Dart ajtır, qoş, tencendı көр alvajın.

Qaraluu qaran tynde qaçsar çyrem,
Taçdırdan çaralanıp aqsar çyrem;
Tujuqta, quı zındanda çatsamdaş —
Sıjıynı çyregymde saqtap çyrem.

BOLŞEVİK ÇENDİ

Qaqqanda,
Er bolşevik — dovulbasın,
Qantkende,
Emgek uulu coquvasın,
Qaz qatar — qalıñ qoşun,
Qızuu majdan —
Qarşırdaq tap duşmandın qavırğasın...
Kөгөvüz çajnar çatqan
Ecen sonun,
Sandaşan sotsialdın sañçırğasın..
Baştaşan qalıñ көcty şer bolşevik!
Bileviz bizdi çooşo aldırvasın..
Sajracı çetişkendi birden sanar,
Çaldırар bizdin duşman ajran qalsın..
Çelinci — qızıl çelek
Çelpin-çelpin
Tutqası —
Çañ zaman — sajrandasın..
Baratqan bolşeviktin arqasınan,
Çoo saşınan
Majdan çengen
Majramdasın..
Salındı erme cөлge ecen zavod,
Eştensin —
Erkin, emgek kyysın calısın!
Çetekci —
Aqılmanь,
Şer vavasın —

Quttuqtap, çaş bulbulu,
Sajrap alsın.
Qarasaq bygyn munar,
Əsyrturyuz...
Çalıbdap, çabırt aloğa ketiptirbiz...
Ee bolduq ecen çyz miñ çapırlarğa,
Keminde bir miñ çılsız keziktirgis...
Сарсылар —
Tulpar tujaq qumduu cöldy,
Tajıraq çer —
Çaman çardan əturyrayz...

* *

Erme cöl bygyn çaşıl avattanıp,
Salınğan kirpic yjler qavattalır,
Tuş-tuşı Frunzenin,
Xolxoz-sovxoz,
Çeñişken çapırlıqta ujuqtanır,
Keceegi,
Qaran turoğan ajıldarda,
Balıbdajıt —
Elektrik kuyıp çanıp!
Eştenet —
Er çumuşcu —
Erkindeşet,
Ertelep con vajgeden mərəj alıp...
Keceegi een turoğan Frunzeni
Qaptadı bygyn gigant porumdadı,
Çyktəgen bolşeviktik tapşırmasın
Erkinde — dalajlar orundadı,
Quruloğan bir, eki çıl aqıymında,
Təmənkı emgek tölü qolumdaqı:
Toqmoq çolu, —
Et komınat, —
Mexzavod —
Anda çeñiş,
Andan davış ın soqot,

„Intergelso“ —
Stantsjalar —
Daqıb başqa!
İşter çatat, —
Uluu gigant qant zavod
Daqıb plan —
Daqıb qadam, qatuular,
Da bolşevik miñ çapırlıq qozğotmoq.

* *

Tulpar arış —
Tujaqtardan can cəşir,
Oñcul „solcul“
Duşmandardan qan səqir,
Qajrat çandı —
Bolşevikten ottonup,
Kındən kyngə,
Qadıb-barqı artıdır!
Majdan salıp —
Sotsializmdin soldatı
Çoquluuda tap duşmanı çancıdır!

* *

Qaçıbas qaarmanı çapırlıqtın,
Muz aşuu, tajıraq qıja —
Tajıaj cəqtın
Alışqan ecen şumduq duşmandardı,
Arıstandaj —
Kekirtekten alıp cəqtın,
Kətərip çanı zaman ulandarın,
Qondurup —
Qanatına temir quştun,
Ornoqon çanı qonus
Sotsializmge
Mingizip, sen parovoz,
Alıp səzdən!

Qubalar zor çeqişke —
Kuyun menen,
Şattanar, çaş bulbulun
Sajraj cıqırm —
Ajtavız antavızdı —
Biz bolşevikke
Bezentir, tartıq kuyun ırtavızdı!

12/1 32-çyl.

ASBLQAN

brdasam emgek çajımdan,
Eelegen kolhoz ajıdan,
Al talaa uygyn tyrdönur
Sançırça sajma sajılcıan,
Certilgen qomuz
Certilir
Çenıştin kuysyn çajırçan!

Balvanın maqtar kyreştyn,
Certejin kuysyn çyrektyñ;
Majdança vaşçı bolşevik,
Baatırar daş kyreşkyn!

Ötkende turojan qubarar,
Çandıran talaa „qum arıq“
Qaracı, uygyn al talaa,
Körgende közün qızanar!
An sajn bulbul yn qoşur,
Könyldyn qoşun cıoıarar.

Paxtanın maqtar balvanın,
Çaş qalem — sajrap talvaçın,
Emgekte çyrgen qarındaş,
Turmuştun kerky, çajdarım;
Eçemder tergin paxtanı,
Emgektin qalırar çajmaçın;
Paxtaluu talaa vezendi —
Maqtadım, men da sajradım,

Anarkyl, Totu, Sьnarqan
Aloqla ylgь bulardan —
Erkindep terip paxtanь,
Kolxozdon vajge sьj aloqan.
Qazaqda qaloqan Saltanat —
Betlerin sьmsьr ujalqan;
Qaloqandan kere vaşqadan,
Arьloqьn qalqoo qьjaldan.

Coqtorun colpon cacqanda,
Qьldьzdar tarap vatqanda,
Qьştaqtьn icl ьzuu-cuu
Paxtaoqa kolxoz şaşqanda;
Emgekten qacьp cymkьnyp,
Emilьek — uqtap qatqanda,
Asьlqan keldi cygyryp —
Kolxozoqa voloqon vaşqarma.
— „Ujalsaq volo qatqandan,
Emgekten vezip qacqandan!
Paxtanь varьp terişkin,
Qalqooqo kolxoz qastanoqan*
Ajtqanda munu Asьlqan
Emilьek turup şaşьloqan.
Aqoqьsa qalьn yn sьqtь,
Aq paxtanьn vaşьnan:

* — Tergile —

Erkin tergile,
Tergendi olcəj bergile —
Alьmqul, Aşьm,

Оjновoj —
Siler da veri kelgile;
Erkindej tergин eneke,
Qarьştan cьoqa kergyle! „...

Qaracь emi talaamdь.
Qaptaoqan kolxoz qaraamdь,
Qasьla klrp terimgе
Esepke emgek sanaldь.

Erkindyy aqam Ceriktin —
Erkinin tenep keryşkyn
Tatagyl qeņem erkindep
Sen da qalsaj terişkin*

— „bldamda Şermat ilkibej,
Bolsoncu erkin ьerkidej.
Kymьşqan — sen da qaşansьn,
Qasьndьn tyvy ьyrtьvəj..
— Uqqanda munu Kymьşqan,
Ujaldь mintip turuştan,
Kɵtɵrɵj vaşьn terişti —
Kɵpcylyk syşgen qumuştan.

— „Tetigi—talaa keryngən,
Aq paxta andan terilgen,
Tetigi — turoqan maşina,
Sьjlybqqa ьlzge ьerilgen,
Anarkyl kljgen şajь kɵjnək,
Aldaoqь sьjdan ьelyngən.

Asьlqan qeņem şattanьp,
Kolxozun erkin vaşqarəp;
Qьzyl cyk ketti cirkeştьp,
Zavoddu kɵzdej vaştanьp.

Erkindep terip paxtandь —
Enekem Sьroqa maqtandь,
Başqarьp cyrət ьrlgadlr
Baјgeden cьqqan qaştardь...

Sanqьroqa kьtkɵn qerimdін —
Şaanisin kercy kelindін —
Erkindep teret paxtanь
Erkesin qoştop kɵnyldyn!..

KÖK-ÇANOĞAÇ

I

Körgen elem Kök-Çanoğaçtñ,
Mñndan altñ çyl murun,
Bir qarçbñğaj turoğan ele,
Ec ermeksiz „qurçurum“.

Azñr kørsem — al Kök-Çanoğaç
Byt qarçbñğaj özgeryp,
Men ansajñn tolqundadym,
brdap — çyrek kez keryp,
Andan qacqan — albstağan
Şum eskilik tepseltip —

Balbñl-balbñl çer çaldyzy,
Balbñldağan elektr
Qatar-qatar qalbñ çalbñ,
Too boorunan kyjyptyr —
Al qarçbñğaj wugyn kørseñ
Şandanbñrtñr, kylyptyr,
Adñr tyzop, too kesilip,
Andan pojezd çyryptyr!

Yñ wasbññaj kyndyr-tyndyr,
Qarçbñğajlar — çañbñroğan.
Er çumuşçu epkindegen,
Qara albññm tabbñloğan!
Al bñr majdan qalbñ kyreş
Sotsialoğa qamñnoğan.
Al qarçbñğaj awattanoğan,
Çañbñ şaar sabñnoğan.

Şaraq-şaraq şaraqtağan,
Kyndyr-tyndyr çatpağan,
Er parovoz kycke kelip,
Adñr, qərdbñ qattağan —
Altñn aqñp emcegñnen,
Al qarçbñğaj şattağan.
Ajda tulpar arñş saloğan
Men da tolqur şattanam..

Kyreş qajnap kycke kelgen,
Er epkindyy şerdengen,
Kök-Çanoğaçtñn kørky sonun
Kezge suluu kergendөн —
Çapan çatqan too boorund
Döngelöktөр yndögen —
Bizdin majdan çañbñ erkesi,
Qarçbñğajoğa tyr bergen.

Kelci qursum — kelci kelci,
Kelip munu qaraşñn,
Sen da yjrenyp işke kirci,
Texnikanñn amalñn
Qara albñndñ qazyp çbñğar,
Öndyryştyn tamaşñn.

II

Tyn ortosu, biz saparda..
Tañ allñp keletqan,
Qarçbñğajdy şanoğa saloğan,
Er parovoz waratqan,
Kömyr kenim Kök-Çanoğaçtñ,
Köksöp men da keletqam —
„Qandaj sonun bul qarçbñğaj“
Deşken daqñb qaraşqan —
Uwaj cubaj kezek kytöt,
Terezeni talaşqan.

„Bul ne boldu,
Sen da kørçy“

KÖK ÇANOĞAÇ

I

Körgen elem Kök-Çanoğaçtı,
Məndən altı çöl murum,
BİR qarşoğaç turoğan ele,
Ec ermeksiz „qurqurum“.

Azır kərsəm — al Kök-Çanoğaç
Byt qarşoğaç özgəyir,
Mən ansajın toluqdadım,
brdap — çyrək kəz kəyir,
Andan qacqan — alystağan
Sum eskilik tepsəlp —

Balıbı-balıbı çer çıldız,
Balıbıdağan elektr
Qatar-qatar qalıbı çalıbı,
Too boorunan kyjyptyr —
Al qarşoğaç yugyn kərsəç
Şandanırtır, kylyptyr,
Adır tyzər, too kesilip,
Andan pojezd çyryptyr!

Yn nasıbaj kyndyr-tyndyr,
Qarşoğaçlar — çanoğaç.
Er çumuşcu epkindəgen,
Qara altınım tawıloğan!
Al nır majdan qalıbı kyreş
Sotsialoğa qamınoğan.
Al qarşoğaç avattanoğan,
Çanoğaç saar salınoğan.

Şaraq-şaraq şaraqtağan,
Kyndyr-tyndyr çatpağan,
Er parovoz kyckə kelip,
Adır, qırđı qattağan —
Altın aqır emceğnen,
Al qarşoğaç şattağan.
Ajda tulpar arış saloğan
Mən da toluq şattanam ..

Kyreş qajnap kyckə kelgen,
Er epkindy şerdengen,
Kök-Çanoğaçtın kərky sonun
Kəzge suluu kərgəndən —
Çapan çatqan too boorund
Dəngələkter yndəgen —
Bizdin majdan çanoğaç erkesi,
Qarşoğaçta tyr bərgen.

Kelci qurşum — kelci-kelci,
Kelip mən qarağan,
Sən da yjronyp işke kirci,
Texnikanın amalıbı
Qara altındı qazır çoğar,
Əndyrüstyn tamağan.

II

Tyn ortosu, biz saparda...
Tanıllıp keletqan,
Qarşoğaçdı çanoğaç saloğan,
Er parovoz baratqan,
Kəmyr kenim Kök-Çanoğaçtı,
Kəksər mən da keletqam —
„Qandaj sonun nıl qarşoğaç“
Deşken daqır qaraşqan —
Uvaj cıvaj kezek kytöt,
Terezeni talaşqan.

„Bul ne boldu,
Sən da kərçy“

Degen çyrək şaşıldy —
brşbr turup men şoşardym.
Terezeden vaşymdy,
Ujqudaşy bozoň kezym
Umaşandy — aşıldy...

Bul qarşoşaj,
Baştoşydaj —
„Quroşur“ emes, çanşoşan.
Şotşaldyn çegen çemi,
Too boşunan aşşoşan,
Kundyzydeş — al qarşoşaj,
Çşldşz — şamdar çaşşoşan —

Ecen kyylşr suu kşşergşn,
Muzşkadaj tartşlyşr —
Er çumuşcu qazoşan kşmyr,
Erkindiğı artşlyşr,
Kşryş çyrək aldastanat.
Bşr syjšşeny vaşşşnyşr —

Qajnar talant şaraqtaşşn,
Kşk-Çaşşoşaqşyn kşrkynşn —
Kşrşr zamat çaş çyrękty
Emgek çeli çşlpigen.
Al emgekşn ata-çurtu
Men qomuzun certilem!

Qamdaşaly qazoşşn kşmyr,
Gigantşardşn çşmderin
Qara altşnda miş valşanşm,
Erkindegşn, erdegin,
Orundajş tapşşrtaşşşn
Bolşşeviktin şergenişn.
Tolturalş vagonşoroşo
Bşşşbr çatqan çer kenin.

16/III 1932-çşl.

ANARQAN

Samsaalaşşan on samajşn,
Altşn vaaluu şergęim.
Andan aşşq kşp şaşşbręa
Aq paxtanyş tergenişn!..
Şşşşş saamaş — çşldşz maňdaj —
Çşn ermęim-ermęim!
Colpon — kşzyň val-val çanşr,
Suqtandyrat kşrgşnyşn.
Eş! Anarqan şam şbraşşşn,
Da nurdanşşşn şerdęişn.
Kşrkşm çatqan al talaanşn,
Kşrkyn sizge şergęim.

Eki colpon val-val çanşr,
Eşşendirip talaamdy,
Altşn cactar — çşlpildedi —
Altşn cactar — taraldy.
Anarqanşm ynşş saldş
Anarqanşm — avandy —
Kşrcy tiğıl emgek qşzş,
Şerdendirdi şanaamdy.
Anarqanşm — al erkindyş
Emgek ycyn çaraldy.

Qantip turam —
bręa qoşşroj
Qantip şşdar turamşn;
Anarqandaj — çarqşn qşzdy,

Саңь турмуш сьрааьн!
Толоюн, сьрэк — толоюн-толоюн,
Тоқсон кьуге вьрааьн.
А! — талааньн ај солрону
Ај — талааньн ьнааьн!

Бир кьун келсем,
Erke қыстақ —
Кьыз мьзгилі сьлулуқ,
Ајланань — алоян сьрсар —
Ecen тыркьун сьлулуқ.
Ошо тыркьун сьлулуқту,
Башқараань ким екен?
Şajlar қојоюн бригадаја
Анарқаньн бар екен!
Ақ мөңгьуы алда немне?
А! пахтааньн тыр екен.
Көрсь dosum сьлулуқту —
Bul турмуштун гьлы екен!..

Савалақтар —
Сайнар сьрқан —
Тигил қайсь — ьраақтан?
Şajь кейнек, қызыл сьоолуқ
Ақ пахтааньн сьваşқан.
Ајтсь қурьум, ал емне?
Тигил қараан көрынгөн?
— А! еркіндыу өңсөј қыздар,
Анарқандар бөлынгөн.
— Ана туроан ақ дөвөвь?
— А! ақ пахта, терилген...

„Санар-санар сьете албайсьн,
Қыздарьмдөн еркінін,
Qana, қызын болсоң уул!
Bul қарыстан өткөнүн“

Degen болуп Ermek сьенем,
Qatuu — şanq-şunq кьылгөндө —
Erkin — қыздар, дааь еркіндер
Qызы кьирди тергengel..

29/XI 1932-сьл.

ÇİBEK SAAMAJ

Poema

Asmandap azat yndöry,
Acylojan solojon gyldery,
Bygyn tañsyt bezentp...
Buulojan wulsul tilderi...
Adyrdan, toodon — talaadan
Aq kepterdi yndödy...
Qyzyl wajraq çelwrep
Tywünde tymen çan kylöt..
Emgektin erkin öpkylöp:
Segizinci mart kelet.
Kykuk sajrap çynardan,
Kyyly talant yn weret...

I

Acywaj gylder solojondo,
Qan qajnavaj tonojondo,
Acyu şamal, tymen tyn,
Çyrek qanyn sorojondo;
Qan qaqsatyp qarapty:
Qanqor qoço wolojondo,
Qaldy çetim çyqyrap
Çibek saamaj qorojondo,
Turmuş sald çalman:
Segiz çaqqa tolojondo.
Saamajlar — strkeledi...
Bard — zulum bir qolojo.

Qajot çaptar maçdyrap,
Çal-çal közy çaldyrap,
Ajnek neti — alsyrdy
Baj qyzyndan nan surap,
bçoybranojan kyy menen
Çyrek zar — şoydyrap...
Baj cecektej wurysty
Başa turojan gyl wurap.
Uuluu tajaq, şum qyjaj
Kökyrekty munçular.
Kektöm kökøj kesildi,
Köz çaş wulaq çansyrap...

Közden şoro wasywaj
Qatqan çyraq acywwaj...
Taş qordodoj — qajnad —
Çarmaşqan mun çacywwaj,
Azaptandy ar kyny
Baj qatyn watywwaj.
Qara waşyl kök kesөө,
Qalqan çoq qatylwaj,
(„Al qorduqtu: bul kyny,
Byt ajtamyn çaşywwaj —
Qan waşqa qas çyrek
Qaqşatt öjo çaşymdaj).

Baj qyzydar kylgende
Pacajyn kijgende...
Toj, tamaşa — saltanat
Çorojo minip çyrgende...
Çibek saamaj nozdodu,
Qumar wopup kylgenge.
(Qur tondo şam çyraq
Kynyrt w olup kyjgende)
Çetimellik — çoçuluq
Çelkesine mingende,
Çibek saamaj nozdodu,
Ynyn qoşup tyn cende:

„Tentek tenir qaldın qorduq,
Ata-enemdi çalmadın..
Aqırında meni daşq
Çanoğan otqo qarmadın..
Taşqar narat kirgin suudaj
Kekyrekte armanım..
Qılsı — zulum qılsı bolsoq?
Daşq cala qaloğanın
Erkeletti vaj qatının:
Essiz senin arıaşıqın..
Bir vaşım — minge saşır
Qasaptadın — qarşıadın“..
— Dedi — daşq çerdi tikter,
Çetim qarap vozdodu..
Çel qujundap: sandan-sanoğa
Mundun ynun qoştodu..
Aqın toroqoj til bezedi
Aşq ava — voztoqı:
— „Ker ıjlava,
— Ker qıjnava
Çaş qızıl gyl çanıdın..
Qalsın inir —
Qarş çygyr:
Şandap atqan taşındı“..
— Degen yndı:
Uqtu kyldı
Çibek saamaj — seik etti..
Atqan taş —
Kelgen şandı:
Syjyncylep çel ketti..

II

Alpeşter soqqon erkin çel
Elirtkendej könyldı..
Eriktin nuru taşqındap,
Çar tarapqa tögyldı..

Şattıq kyylər sajralsır,
Tarattı oq çerindı..
Cuular — çöşör: asmanoğa
Şum turmuştu çemirdı..
Çez qanattı — kyc silek!
(„Çelmoşuzdu“ kemirdı)..
Bilek tyrdı çardamoğa:
Birdej tegiz san kylyk,
Qızıl manat çajıldı
Qızıladan taş kylyp..
Oj, çuqurdu qıdırıdı,
Dyñdön-dyngö şaq kylyp..
Şaq aralaş-şaq etti,
Çibek saamaj al kylyp.
Qoldu sermep çırqadı,
Qajışdaşq çan çygyr..

Çanıladın marşındı,
Şançırğalar artıldı.
Tutqun turmuş tymöndü..
Tyrtyp artqa qaltırdı..
Çibek saamaj taş qızıl:
Til bezedi çarq urdu..
Çazvaj qalem turavş,
Taş kykygy çarq urdu
Qoşojun boldu emgekt
Qoldon çöşör altındı..

Nur köşylyp vettinen..
Kergön saşın çetilem!
Qajrat kirip quvatqa
Çaruulanoğan çetigen..
Qara tuman, muñ — çajış
Evaq ketken esinen..
Kerkyn vygyn kərəşın
Sotsialdın kecynen..
„Çin, şajtandar“ çoşoloşon,

Cырмап көнүл, ерсіген...
Cындап кіріп çумушқа
Cынар тerek өрцыген...

III

Şattandьrьp qьjaldь,
Sandan-sanьja ulandь.
Çapan cөлgө kьpyldөp,
Quruluştar quraldь...
Engezerdej — kьrпc yj
Eles qьlat munardь.
Erinbesten, şerdentь:
Kimder qurojan bulardь.
Taқьjadan selkildөp
Çiөek saamaj cubaldь...
Çaşьldadь talaanь
Çajnar emgek qaraanь,
Darьladь çoқ qьlьp
Çansьz çatqan çaranь
Tazaladь aradan
Qam көkyөk „alanь“...
Kykyk sajrap kyy menen
Kyyлөndьrды sanaanь
Kyy dьnyne: ьlşledi
Çaş ьlşьldun qalamb! —
Erme cөлgө til kirdi
Ermek qьlьp gudoktu...
Çolpon көkte ьalqьldap,
Bul majdandь kьzөtty...
Motor maarap — zirildөp
Tempilerin kьcөtty...
Ter qujulup, ьuu cьoқьp,
Telegejdi tyzөtty...
Aq paxtanь ajmalap...
Qara çerdь sajmalap...
Eçem qьlsa emgektь..

Erik kyy sajralat..
Quu turmuştan qutulojan,
Çiөek saamaj şandanat..
Epkindilik — tezcilik,
Eelendiret aloқalap!!

IV

Zaldarьn көrgөн
Turmuştun
Sajradьm —
Kynyn ьir qьzdbьn...
Qubatqa — qubat —
Egizdөp,
Çanьoқa çanь tuoқuzdum...
Şandan — kyyлөн çanьlьoқ,
Tajrandatьp taң qьzьn,
Kөkөletө — көgertkьn,
Kөkyөkte çalььььn,
Suudaj ketir?
— Tazalap:
Şum turmuştun qarоқьşьn,
Asmandasьn qьzьl tuu
Ajoja ьylөp calqьььn!!!
Tentm çiөek saamajьm,
Terөndemek taalajьn ..
Bul emgektin icinde
Erkelemek saamajьn...
Kykyk — aқaң taңşьsa
Kyyлөр calat an sajьn.
Erkin aқьl — kyy menen,
Tьnşa munu ajtajьn:
lştr — çiөek
Tyryp ьlek
Stanoktu çьgyrtyp...
Çanь ьarsьn —
Eski qalsьn

Tar duşmanın tynylyp ..
Erkinçilik —
Bolup kylyk
Alaşın qadam arıştı...
Erkin etip —
Şertke çetip...
Çalındatqın sotsialdık çarıştı.
Şaqa-şuqa
Şara-şura
Çañlıqtar quralsın,
Emgek qılıqın
Çañ qurqın
Aşalardı qubansın!

26-fevral, 31-çyl

QbZbL-QbJA

Qazıbr qara altınım sıqqan çerdi,
br menen kuygı qoşur ajtım keldi.
Qaçmas sotsialcıl çaş qalemim—
Sajracı ana çatqan kömür kendi.
Alyşqan emgek menen çer aldında,
Altın kyc avamdarğa berip demdi.

Maqtajmın çerden altın tarqanındı,
Tolqutur çaş çyregüm çaş qanımды!—
Bölenur ыық terge alqa-şalqa,
Erkinder — çerden kömür qazojanındı.
Qylajın qoldo kajlon çyregümdy—
Emgek qıl, emgek oqu çazojanımды!

Şaxtanın içinde

Taram-taram tarap ketken,
Toqson toquz çoldoru,
Ornotulğan cojun sızbıq—
Bul emgektin qorqonu!
Çıltır-çıltır ar qaj çerde
Karbitterl qoldoqu.

Beket-beket bekettelgen—
Tyrkyktory nektelgen—
Stalsalar sıjra-sıjra
Cevber qoldon septelgen.
Bul ynkırdon qajrat qajnar,
Er çumıçcu iştegen.
(Men waqtılıu emgek sıjgön
Bul qızbıqqa kez kelgen)..

Zavojšciker

Burqan-şarqan bulooloŋoŋ,
bısq terge kiringen—
Qoldo burqı, maşınas,
Zırlıdaŋan çygyrgen.
Sotsialcıl er valsanım—
Bilekterin tyryngen.
Men sadaŋa, men qubanam,
Majdandaŋ tyrynden.

Qacır-qucur qatuu davs,
Qara altındı qanarap,
Qara cojun qaçbas qol,
Çerdin tyayn aqtarap
Taşp çatat almaq-salmaq,
Dengölekter dañ salap—

„Çar kajlondu, çar kajlondu
Daŋ epkindep artalıq“
Degen ynder mın, million,
Çer aldında çar salıp!

Al zavojšcık—
Er qaçbas,
Al emgektin valsanım
Bur—burqıdu,
Zırlıdasım,
Sotsialisttik majdanım,
Qaz altındı,
Qaz altındı,
Tojsun öner çajlarım!
Byt orundap, birin qojboj,
Bolşeviktin ajtqanım,
Er zavojšcık epkindegin,
Berekelep qazqanım,
Çer tyaynde mın valsanım,
Çarqanından—çazbaŋım!

Erkindyylər

Tyryngen bulcun
Bilekterin,
Ketergen temir qara
Kyrekteryn,
Qaçbas sotsializmdin qaarmanım,
Maqtaŋın ırdap tilim syretteğyn,
Qaracı vaş keteryp,
Al ynkyrdy—
Er emgek turmuş menen kyreşkənyñ!

Qajnaŋan epkindyylər qajrattarım,
Ordosu zor majdandın kömyr kenim,
Tartaŋan bolşeviktin balqalarım,
Andaŋ çumuşcunun epkindertin,
Köksəgen kömyr kenim
Mına keldim—
Sanattar, ırdap çyrek ajtar çerim.

K e r c y !

Burap-burap burqularım,
Mıqtar balqa urqanım!
Şara-şura, qaldır-gyldyr
Erkin — çumuş qılqanım—
Al epkindyy turmuş körky,
Ajda çyrek ırdaqım.
Qara altında san epkindyy,
Men da sentin qurmanım!!

Er epkindyy, er çumuşcu—
Qural qılç çyregymdy,
Öz qoluña berejin!
Kyn ötkerşej — orundajım,
Bolşeviktin keregin
Byrdetely — kyldetely,
Çanım turmuş teregin!

Cuular cəqat,
Şağ uqulat,
Cərdin aldə çaşrat.
Tulpar arəş kuy sajrəlat—
Er epkindyy camənat.
Qazəp çatət er zavojşcik
Qara altəndə çaşəlar.

Komsomoldor

Qatar-qatar vrigəddər—
Er çyrəktyy çaştarəm,
Al komsomol, al epkindyy.
Kərcy kəmyr qazəlanən,
Al, epkinde da şandana,
Bergen antən aqtaəşən—
Bacur-bucur talqalaəşən,
Yzgylyktyn qarqəşən.
Bizdin majdan qəzuu majdan,
Şerdendiret çaş qanən!

Çaş çumuşcu komsomoldor—
Çarqan attaj çarəşqan,
Mən qubandəm kərəz zamət,
Kəksəp kelgen — aləstan!
Alar aləşən zor mərəşdy,
Stalndik çarəştan.
Qajrat vəjlap çaş kycəry,
Kajlorun cavəşqan.

Kecəe qojcu Aləmquium
Bygyn kenge kriptir.
Al komsomol — epkindegen,
Anən — kycy elektr,
Kəşəm Lenin, ordeninən
Birin təşkə iliptir!

Sen kərəsyn al ynkyrdən,
Aləmquidaj çaşəndə—
Alar qajrat lenincil çaş,
Qajnap kycətər aşəndə.
Çap kajlondu—
Bur, vurəşundu,
Cərdən qazəp aşəldə...
Aqtar cərqəşən,
Epkin-epkin,
Çaş bolşevik atəndə.

Parovozdor

Kəksəp kelgen,
Kərəz kəzge
Qəzyl-Qəja bir sonun,
Şaraq-şaraq şaraqtaəşən.
Qəjməldarə min şorum,
Er parovoz sojlop çyret,
Cojun səzəq çoldorun,
Al bir vəlsən
Çygyn artqan
Maqtap qomuz toləşodum.
Kyn-tyn talsaj kypyldegen,
Dəngələktər yndegen,
Al bir tulpar temir tujaq,
Qara altənəşə çəmdəgen.
Beles-veles vəlesterden,
Cojun səzəq etkərgən
Al parovoz arəş saldə
Ajdaşardaj keptengen...
Şəqəş-şəqəş şəqəşarəşən
Dəngələktər ərdaşən
Vuu-vuudənə—təlsə tulpar—
Vurəşlərgən qərdəşən.
Qəzyl-Qəjam—
Mən ərdaşəm,

San emgektin ordosu,
Al, bir gigant qara altınca,
Donbassımın çoldoşu,
Al parovoz ajda marşta,
Sotsializm çoroşu.

Biz çenelik,
Eñşerelik,
Zor majdanın kömyrdyn,
Al epkindyy
Epkindegin
Duşman közge köryngyn.
Ana gigant
Buu cöşardı
Emi eskilik çenildi!

Men ırdayın kuyge qoşup,
Qızıl Qıja çerimdi,
Al bir altın vöşör çatqan,
Antaralı kömyrdy,
Qamda gigant,
Qazır cöşar,
Sotsialdıq çemindii!

Апрел - 32 ç. Qızıl Qıja kenі.

ESKI DAT

Çyröky qajıqı qujqalap;
Könyldy sanaa ujpalap,
Könyl qara
Çyrök çara
Ötkönde datın ajta alat.

Bir kezde tcke muñ tolup,
Qıjaldın taşın omqorup,
Qubalap qandı
Çalınoqa saldı,
Tıtirep çyrök qaltoorup —
Ajnek kez şoro acılsaj,
Tilne şirin tatsıaj,
Eckirip vozdor,
Muñ zardı qozqor,
Cıñdıq, ynder vasılsaj.

Elirip könyl çeligip,
Ertk nurun izdep demigip,
Alvırdır çyryp,
Ajanvaj kirip,
Aqardı şoola körynyp.

Eski dat ketip
Amaldan ötyp
Sajradı kuyler calındı.

Acıdır könyl
Çuulup kömyr
Çаңынın тонун çамындı.

13/X 3)-ç. Bazar-Qo rıqon.

BIZDIN QALEM

Bizdin qalem Stalinçil
Eñşeresiz eskini
Emgek arıwıp,
Eski qaldıq
Bizden kerdı tepkini!
Çañ qonuş—
Qonıqon ajıl—
Biz oşonun etkyry!
Biz soldatı quruluştun
Kyreş kytqen kóp kyny,
Al kez ele—
Anda duşman;
Ajaşaqan qaramdıq...
Majdan çenip!
Zor kyreştön...
Bygyn qanat tarandıq!
Baştap kelip er bolşevik
Baş saıgeden ala aldıq!..
Biz aqındar.
— Tap wılsulu...
Bolşeviktin artınan...
Ercip çyre
Çoo saıavız!
Proletarım
Çenilbesim
Biri miñge arızbojan...
Proletarım
Talsas tavım—

Çer betinin qıl aldı.
Er bolşevik baştap kelip...
Sansız çañ quraldı..

Orundadıq—

Majdan çenip
Bolşeviktik plandı—
Kolhoz,

Sovhoz

Fabrik—

Zavod

Bygyn erçyr cıñaldı!..

Calmalanojan—

Al dajradan...

Bygyn arıq cıñardı!..

Kök qaşqa suu—

Ergip kelip,

Erme cöldy suıardı!..

Al erme cöl—bygyn çaşıl!

Kendir, paxta ajdalıp...

Er emgekter epkindegen,

Emgek kucy qajralıp...

Tap wılsulu kökөлögen...

Tartıq kuy saıralıp;

Biz askeri çañıbıqtın

Bolot qalem saılanıp!

Kecce ojana—

Bular çoqto..

Duşman ırlar tantıbojan...

Öksöp,

bjlap temseledi—

Öler tartın artınan

Qajıq menen

Mun uludu tantıdı!..

Al ır wajıbı—

Al ır cirik

Bygyn cıqtı tantıboq...!

Bolşeviktin artınan—

Soq proletar!
Soq proletar —
Qamecънъ!
Cal kyundy—
Tap bulbulu,
Bolşevikti—maqtaoън.
Majdan ekcep
Basъp tepsep
Bajcъldardъ taştaoън.
Aqъn çazdъ
„Cavuu!“ vastъ—
Tereң sъrъn paxtanъn.
Al ыrъnda
Aqъn maqtap
Paxtadaoъь eçemdi—
Tap bulbulu—
Tartъ çaqtap
Talvas tili vezendi!..
Daoъь vizde
Çaş çetkincek
Çazъp vermek ecendi!
Da çazalъ—
Da maqtajlъ
Çol baştaoъan kесemdy!!!
Biz çañcъll—
Bizdin qalem
Bolşevikten taptaloъan..
Biz majdancъl,
Çalъn çyrek,
Baj tavъna qastanoъan..
Bajcъl aqъn—
Bozdop ыjlar
Çanazasъ çattaloъan..
Qalemderi—
Qoldon ыroъp
Baj keryne çazdanoъan..
Proletarъm

Kel majdanoъa!
Er bolşevik başqaroъan.
Balqa soqur—
Cojun temir
Çacъrattъ çalъndъ..
Tolqur talant
Өrcyp barat
Maqtamaqmъn tavъmdъ!
Tavъm valsan,
Majdan saloъan,
Ecen çemiş tavъldъ..
Çapan-talaa,
Cuj vooguna,
Çañъ gigant salъndъ!
Al gigantta er epkîndyy,
Turmuş tutqun vaşoъndъ!
Biz çazuucu
Bolşevikcil—
Oktjârdin teldery—
Çaş talanttan
Çaş talaptan
Ecen gylder kyldedy.
Biz tartqanda,
Çañъ kyuny,
Qular tüşmek taş daoъь;
Bizdin ыrlar
Kөmek beret—
Proletariat şattandъ.
Biz çojosuz
Kemcillikti,
Birin qojvoj baştaoъь!
Çazuucular
Өrcyp vular
Tartuu qыlъp çejnaoъn,
Al çumuşcu,
Al kolhozcu.
Oqu daoъь ыrdaoъn;

Erkin emgek
Ermek qılıb,
Proletariat—bılgarın,
Proletarım—
Talvas tavım
Biz çazuucu qırmanıq!
...„Tulpar
Arğs—
Tujaqtardan can sızır,
Oncul „solcul“
Duşmandardan qan sızır!
Qajrat çandı
Bolşevikten
Ottonur—
Kündön-küngö
Qadır-ıraqı
Artıbır—
Majdan salır—
Sotsialdın soldatı.
Çoqoluuda
Tap duşmanı, çancılıb
Der ajtqamın—
Bolşevikke antımdı,
Al antımdan
Azır çemiş artıbdı!
Qoldo qalem—
Tap qomuzu certilip,
Tap qomuzu
Tap qomuzu
Carq urdu!
Tolqur talant
Qantıp tursun—
Maqtavaj,
Tıgil çeçem—
Zavoddooqu çarqıbdı!
Soq balqandı—
brda—çyrek ırdaoını!

Вагарн çенир—
Qoldon sızır altındı!..
San çıl kytken
Sar sanaadan
Arılojan..
Al çyrogum—
Bygun qajrat çambıojan!
brıja qoşur—
Bolşeviktin ajtqamın—
Şaqsır tilim—
Şaqsır,
Kuyler çalıojan..
Çanı zaman
— Qaarmanı
Lenincil,
Stalindin—
Dovulbas çaoılojan!
Al dovulbas—
Bizge qajrat çandırır,
Al 6 şart
Eski tyrdy qaltırır;
Çanı metod,
Çanı pikir
Çanıbıq—
Sotsialdın var tarmoşın
Çam qılıp!
Oncul „solcul“
Revoljutsija duşmanı,
Bizden alıs—
Mangilendi—
Qaçoşırır.
Kuyge salır—
Bolşeviktin majdanın
Kököletip—
Kösöm Lenin vajraşın!
Çanı turmuş—
Sotsialdıq—

Qoomdun—
Birin qojvoj—
Aqyn çoldoş sajraoyn!
Er bolşevik!
Biz sizdiki!
Atqarılmaq parsıñız—
Biz—leninci!—
—Kyrəş kycy
Biz ar qacən çarçınız!
Proletarın,
Talvas tavım!
Biz qaçınbas
Qamçınız!
Sizge vergen
Orundalat
Bolşeviktik antıvız!

3/III-31-çyl.

KYMYŞ KYBƏK

(Paxta korynyşynde)

Altın nur, kymuş kybək aralaşqan,
Kərgəndə kəterylyp kənyl təşqan.
Tyrdəntyp kəç talaanb alda nece
Tyməndəp şaqıldıağan emgek başqan.

Qaptalır qara çerge selkildegen,
Cajralır çyrgən çelge erkindegen,
Albstan kəz çiberip qarap tursañ,
brəqalır bir ınqajıqə kəlkyldəgən.

Estrip vulsul sajrajt qonup taləqə,
Dem verip emgek qyloğan vaatır çanoqə.
Çarqırap kymuş kybək da cajralat—
Boloqondoğ kənyly şat saloğan añaqə.

Ketmendi kere şiltep qara çerge.
Qajrattuu qyzyl dıjqan qatuu demde!
Qolunan kymuş kybək ənyr əskən
Acılsa aq paxtasb vatar kenge!

29-çyl.

QBRMANDA

Saratan—sajrajt, kyn—qajnajt.
Kerlmsel—tolqur çel ajdajt,
Sarmanat talaa yndəny
Emgekti syjyp tıl vajlajt.

Aq veşilik—aq saman
Tyməndəgen san qaraan.
Qəzylən ɤləp bir çaqta
Çemişter tolup sandaəjan.

Şəqərpər altən ɤləpəp,
Şəmanəp avam səndəpəp,
Emgektin qazyp manəzən
Təymoocu şəqəpəp ɤdaləp.

Kəz vyrkəp—zaqəm tunarəp,
Ojnoqtəp kəktə vuraləp,
Oşondo avam kyc vajlajt,
Qoluna valəan qıvanəp.

Sermeltp tənəvaj veşilik,
Zəqərpər çatət certilip,
Avakem taləvaj emgekter—
Məndəjdən teri kəşylip.

Kyn çalən kəktə turəqanda,
bşəq çel vətke urəqanda,
Kylgəny talaa çəpərtəp
Kuçyrmən avam qbrmanda.

TEMIR TUJAQ TULPAR AT

Kecə mindim Frunzeden
Temir tujaq tulpar at.
Aqərbən əjana terməp təq-təq
Min san eldi alparat..
Çoldun voju kergen kelset,
Çaşıl maqmal car tarap.
Emgek çyret qoldo—valqa,
Cojun, volot talqalap.
Ojlop tursam kəz çiverip
Əstyk ərcyp kyn sanap!

Qara tytyn qajnap səqəp-
Parovozdon asmanəja,
Sajrap talaa kuygə salat,
Atəp vuusun cacqanda!
Minip ələp qoş temirge-
bəcam urəjan taştanda!
Ələp keldi təşken tooqo-
Kyn qılqıldəp vətqanda.
Ynkыр ici yngə keldi,
Sojlop pojezd çapqanda.

Tytyn vyrkyp kypylətəp,
Vu vuudanən çyrgyzdy,
Şamaldətp qıjundətp,
Çoldun vojun kylgyzdy,
Ələp kelet ərsəj, taləvaj
Temir tulpar al kyctyy!

Quduq qazır qumda qazaq,
Qaqşır çyrgön ezelden,
Bygyn körşön andaj emes,
Çaşıl talaа bezengen.
Cojun kelip qıjaq kyygö,
Aşqan tildyy cecenden.
Kezeginde çalın qusup,
Qart-qart qatuu çetölgön,
Arbş urup, ajıaj salır,
San mıñ çykty көtөргөн ..

Emgek qızır çol ystynde,
Şaraq-şaraq qajnaçan.
Qızılaldaqtar qımbıl urup,
Qızıl manat ajlanañ!..
Çañ turmuş balbandar
Naadandıqtı vajlaçan.
Köyр оjana көnyl qanır
Qubanoçandan tañ qalam.
Qanım çyret emgek ycyn
Çaşıldanoçan sarı talaam.
Emi senden eski turmuş
Ötkön ketken öcty alam!

22-maj 30-ç., Taşkent—Arbş çolunda.

TALAA KÖRKY

Aj toloçon boçoço çetip 15 çaşqa,
Nur ыркыр kymuş çarçan tooço, taşqa.
Kyylönyр özy qomuz, şamal beş çol
Sarı asqa yngö saloçan başqa-başqa!
Atıbır too betinen qulap çatat,
Almastaj mөltyrөgөн sulaq çaşqa.

Aldejlep ajlananb aloçan qurçap,
Davş çoç çelden başqa tursaq tıçşap.
Kırınır, şyydyrymge turoçan egin,
Silkingen bermet төgyp burçaq-burçaq...
Bergendej çyрөк sərbн şыbş menen
Çıldızdar oçnoçtoşot çытаq-çытаq.

Yrgylejt—sulul kykyk kytyp tañbı:
Maqtamaq emgekтеgi taşqın qandb,
Yndönyр көrkөm tilge ekilentip,
Şandıantmaq şaçıb ijlir turoçan taldı.
Añoçsa alda qajdan tañ çarçыrap
Atıbır colpon cөçыp kyjyp çandb.

Çajıttaj ajandıavaj attı tañ da,
Arbaştı emgek menen balban çan da.
Çacыloçan kyndyn nurun qoşomattap.
Çar ajttı qavarçы çel sandan-sanoça
Bezendi kykyk, sulul azemdentip
Kөkөlep ucup, qonup taldan-taloça.

Qaptady kolhoz turup talaа wetin,
Barqьrap mařinasь ыrkyp tytyn
řaq wurup traktordu ajdap Ermek
Aloьandaj eskilikten etkен осын.

Ter aqat tamь volup ьыqьp wetten,
Atь var mařinaoьa qořtop cekken;
Kyn valqьp—deňiz ьirep erkeletet;
Samsaalap—řaanl nuru tyřyp kekten.
Самьпьp—kolhoz tovu emgektenet,
Çarqьrap ьaňь ьurtqa davьrt kekken.

Termelet mařinanьn davьřьna,
Çiveret toqson kyysyn qomuzuna;
Çarььp egindikti řaqa-řaqa,
Qalasьn ajran volup oruřuna.
Bulqunoьan mingenderl talbas tulpar,
Aqььp sotsializm qonuřuna.

21/II 30-çyl.

UQQULA ЪRЬN QALEMDIN

Qubulup turmuř miň vөлөк,
Çьoьaloьa keme termelet.
Acuuoьa ьььn—turmuřtun
Çarq urup ьyrek termelet.
Arьřtap ajdьn talaada
Çař qalem kylyk řerdenet.
Elesti kездөн өkөp
Eeligip ьyrek ыn veret.

Qaоьььsa qatuu donulbas!
Qaraoьaj, qajьn vař Ъoьap,
Qajоьььn ajtsam өkөndьn,
Bulaqtaj kездөн ьař ьoьat.
Qozoьolso qalem ьoroьolop,
Çyrektyн ceri acььmaq.
Tolqunоьa tolqun mingendej
Çař talant tařьp, ařьnmaq.

Bulbulu ьaňь zamandьn,
Til vezep qanat tarandьn.
Ьrcьь volup turmuřtun,
Tarьxqa velgi taoьaloььn.
Antьndь aqtap verilgen,
Arьřtap aloьa varaloььn!
Sajrasьn Ъrdap turmuřtu,
Uqqula Ъььn qalemdin!

BIZDİN CARBA

(Çaň çalıq)

Çalındap çaň carba eşyp barat,
Arbştap aşuu, welden eşyp barat.
Çetişti san çumuştar çeribizde,
Plandap köz çiberip tursaq qarap;
Ujuştu qeştactarda çaň kolxoz,
Birindep, oj, cuñqurda çyrgen tarap.
Qancalıq çaň carba örcygenyn,
Beresiz emgekcige bygyn sanap.

Sanasaq çetişkender çete kelgen
Aşqanbız alda qajda aldınqı elden.
Ajdalır: egin, kendir, aq paxtalar,
Suu aqır candap çatqan erme cölden.
Çan kirip ölyk çatqan voz talaağa,
br ırdaq temir ögyz çerdı celgen.
Kypıldep qoş paroxod çyryp qaloğan,
Tolqundap azoo çatqan çindı kelden.

Kyldögen: tylöp, tyşyp qeştac çeri,
Majırıp eski carba sınıp weli,
Sylykty, Qızıl-Qıja, Donbass çaqtan,
Qazılıp cöqür çatat kömyr kenı.
Salınır temir çoldor too qeđerir,
Atıldı parovozdun tytyndery.
Ornolup oor maşına wotot cajnıp,
Şaraqtap tempi kycöp kypıldedy.

Cardadıq sorup çatır emgek sytın,
Cıñdadıq proletardıñ tapıq kycyn.
Barabız bolşeviktin tempi menen,
Atqardıq w eş çalıdıqtın ekincisin.

Ketyde arız menen attap aloğa:
Çol salır çaman qıja, tajoğaq çaroğa.
Çıq tolup çaň qeştac maşınağa,
Dın werdı tuş-tuş çaqtan atqan tanoğa!
Çaň tyr sotsialdın ördöşynö,
Baruuda plan menen bizdin carba!

11-dekabr 30-çyl.

ERIK QbZb

Taň syryp çarňq atqanda,
Erkin çel ojnop çarqanda,
Ujada çatqan yrgylöp,
Balapan qanat qaqqanda,
Qaptap turojan sur bulut,
Ketkende qalsaj asmanda;
Toonun ici maqdyrap,
Cala çan uqtap çatqanda:
Kökölöp uctun şan menen,
Nur çutup ergip asmanoja.

Çarq ajlanyp, çarq urup,
Barabandy tars urup.
Qbzylja vojdu vezedn,
Bellde qajrat tartynyp —
Bilimdi çuttun bulaqtaj
Sezimn, ojun artynyp.
Qanatyn östy çinektej,
„Aq sarqyl çylyn“ qaltynyp.

Şaňşynyp çalyr qomuzdu,
Sajrattyn bulbul dabışty.
Sajmalap kelet—marçandap,
Şiberdyy, çañ qonuştu...
Çinek saamaj, aqaq tiş,
Şalındyn qbzy çooluqtu;
Mojnunda çaqoo şert menen,
Çooçottun eski çoruqtu.

„Men dajar“ dep ant berip,
Qubalap kylyk şart keltip.
Taza çyrek—kenyl çaq,
Qojsoçon qorqup çalt berip,
Irenin nurduu—altındaj
Ilevin çalbn, bas keryk!

Tuş-tuş çaqtan dobulsas
Çoçardyn sonun kerkyndy.
Mömödaj bolup molyrep,
Çaştardyn şañ öerçyldy.
Quttuqtap, maqtap tojundu,
Çyrektyñ kyysy certildi...

23/XII 30-ç.

KYZGY KƏPƏLƏK

I

Çazənda çyrgən talaada;
Ucu çoq erkin sanaada,
Ərkəny qəzyl gyl volup
Ojnoqon, kylgən çanada.

„Erkesi çazdın men“ degen,
Sanaaşa başqa kələgen...
Çalqəz oşana kəkələp
Qanatın kyyləp çeldegen

Kənylyn acəp gyl tandap,
Nazdanəp çazəta tajrandap.
Erkindəp ucqan səryyndə,
Erkesi çazdın sajrandap.

Qumursqanə ajləktəp...
„Emne kerek emgek“ dep—
Qubalaşəp asmanda
Kereli-kecke derdektep.

II

Ketip da çazdın çəroqalə,
Sambəp ajaz ərđadə.
Emgekti qəloşan bəşqta,
Qumursqa azər çərojadə.

„Qanatın teşik əjlədin
Maalənda emgek qəlvadın,
Erkeləp çazdın qojnunda
Tandadın gylə, çərojadın.

Azər da qaldın alsərap,
Qumursqadan nan surap.
Qubaləp voroon çəkirdi,
Qəsbərap tişi zərqərap.

Qurudu ajlan emgeksiz,
(Qaldınəvə emi ermeksiz?)
Ajazdın kettin qaarəna,
Qəlyctuu—qanduu uuluu tış.

Qumursqa emgek kətərot,
Kəpələk kylət „erkelejt“
Qanatın şamal qubartəp
Kyz voləqondo entelejt.

11/X 29-ç.

MADANIJAT

Qutulbas ile qacır adam zattan:
Kəndyurp—təvijattə azoo çatqan—
Səoıarəp altın meeden arqıl aqıl,
Mıq-sanduu bilim ənər vaarın tapqan,
Sıyləşur şəvəş menen aılıq çerden,
Tolqutur—radio, telefon qaqqan...
Çıldəzdaj—çəməndatəp, kylyq-kylyq,
Çajnatəp elektrik şamın qaqqan...
Zaıqajojan ecen qabat sarajlardə:
Çasaojan volot cojun, asıl taştan...

Qədbər: çerdin vətın arəp-talsaj
Kuryldəp parovozdor kəvyk sacqan...
Byrərar—temlr quştar aılınəştə—
Çol volup çan çetpegen typsyz asman...
Tolqundap—ceksiz çatqan kək denizge;
Şartıldap pəroxoddor tənəvaj carqan...
(Surasaı „kim çarattə“ degen səzdy)?..
— Qajnaojan, qajrat—emgek bilim acqan-
Maj şəoıər ənərynən—şoroıolotur:
Maıəzdar kezeğinde daamın tatqan...
Quruuoja: çanə turmuş—madaniyat,
bqcamda şara-şura majdanoja attan.

Of. 1929-ç.

EMGEK

Altındə sansız qıləp tapqan emgek,
Adamdə adam qıləp vaqqan emgek;
Tyrdəntyp alvan-alvan çerdin vətın;
Kilemdi, vacajınə çarqan emgek,
Atqarəp qaleti çoq turmuş şertın,
Bermetti vazelentip taqqan emgek.

Çalrınə çadbratəp vergen emgek;
Çer sərən bir qazanoja tergen emgek,
Çanbrtəp—quu turmuştu başqa tyrgə.
Eskini enteletip kergen emgek.
Şaqıldap, tyməndəgen qajrat menen
Duşmanın qaq çyrəkkə celgen emgek.

Çemlşti çer vətine sepken emgek,
Çyldətyp verekəsın—təkkən emgek;
Balqıldap kək denizde kylymsyrəp
Qucaqtap kyndyn nuru ərkən emgek.
Qozojoləoj için sıləp çən çatqandın,
Cubaltəp İceğisin tepken emgek.

Mərejdə öz qoluna aləjan emgek,
Tsementter keter çolun saləjan emgek.
Çaqıləp, qaranojoja çalındaləp,
Balvıldap sıləq volup çanojan emgek.
Sajojan vaq, serken eğin çana başqa
Kəkələp emgek menen əsyr ənmək...

29-nojabr, 29-çıl.

ALAJ ÇOLUNDA

Kijir çaşyl—kerme toolor,
Gyl taşyňoňan woj kerir.
Kergən adam eelikkendej
Közyn tojup, oj verir...

Belden çarqan çaşyl ыраң,
Tolqun kelděj termelgen...
Çer kyvylup, qaşыр kenен,
Taşqyn talant—şerdengen.

Şyudyrymdər vermet bolup,
Çer vaşyna taşyloňan...
Sələketу ашыр-ташыр,
Sələt kerkyn çamьnoňan.

Aq mөngylər too vaşynda,
Tьncьr çatqan çarqьrap.
Tamcь sajrap çыцьr oňana...
Qular çatqan çarqьrap.

Kijikteri—arьş taştap,
Asqalarda sekirgen
Byrkьt ucsa aňdьr kektə,
Taş paanalap bekingen.

Itelgiler şaňşьr oňana,
Asqa ystyndə ajlanoňan...
Suluuluqtu keryp turup,
Çaştyn ici qajnaoňan!...

3/VI 1930-ç. Alaj çajloosunda.

TURMUŞ CÖLY

Bolso da mycəlym çaş kəpty kərgəm,
Aqaqtap turmuş cəlyn vaşыр kelgem.
Qubulup bulut caloňan kynděj bolup,
Şum turmuş birde tarьp, birde kenен.
Qancalyq qajrat vajlap çulunsam da,
Ajlasьz çetegine dalaj kəngəm.
Dekildep qumduu cəldə çelmajandaj
Ter vaşыр taman—çarьp, tьnbaj çelgem.

Ciderdep adam butun aloňan vajlap,
Ojunca ojojo, çьroja çyrgən ajdap,
Çamьnsam—vaş ajaqsьz vьtpaq cəldə.
Şaqardaj qanьm qьzьp vьrpq-vьrpq
qajnap.

Şorolop eki kəzym kərsəj tunup
Kee kezde tьrt ajaqtap qaldьm çajlap...

Çarq urdum suusuz, çansьz erme cəldə,
Çete alsaj mudaa qьloňan əlcəm cenge,
Çulqunup qumda qulan erkesindej,
Kənbədy tolqup çyрək aйтqan çəngə,
Bul tuman tijdi vелеm alam urup,
Asqaluu adьr cьvьr taştaq çerge
Sekirip əjdə-təmən vьjlep алып
Barcьlap alar kegi ketpes mende.

Quuşurup, tentek qanat qulan-qulan,
Qubalap anda mьnda ulam-ulam,

Salıbıqı mojun çerge, çyrək muñduu
Majıbıyır qırcıbn belim — vurañ-vurañ,
Çaralar çaş çyrəkty irin qurcarı;
Keede bıdam, keede qaşan, keede çbıoşam.

Qurcaoñan çanoñan çalıbı oşol cölden,
Ojınooñon uuluu çblan — qanduu çerden,
Oktıjavı qolun verdi, aldım qolun,
Tırtıbıyır uşul kyngö erte kelgem.
Candaoñan turmuş cöldö qıldıñ dalaj
Alamın oşol kekti azır senden.
Majdan çer çañ turmuş — bızdın quruluş,
Sandatır öz qoluma encl berdiñ.

29/VII 30 ç.

PAHTA BAŞBND A

(Cávıqta)

Şımanır avam şerdendi,
Mañdajdan esıq ter keldi.
Emgekke bolup qoşuvaq,
Şattanır talaa termeldi.

Çavıldı ketmen batılır,
Eşilip topuraq qazılır,
Kuçıymen emgek kyc aldır,
Turmuşun uşyn qacırır...

Ketmendin yny şıñoñırap,
Qojıoñdoj garmon kyy vırap,
Sergitip turdu avamdı,
Çınek çel esip, gyl vırap.

Çegirtke turdu ızıldap,
Çan-çaqtan bulbul quş ırđap,
Çelekke çarma kėtoryp,
Çenekem keldi ucırdap —

Çekesin bekem vajıaoñan,
Kölynde iştin cardaoñan,
Coñ ajaqqa çıq qujup,
Çıtup aldır çarmadan.

Qıjalıoa qıtqı çarmaşır,
Könyldy — könyl arvaşır,
Qatqırıq menen kylyştı
Qavırıoñadan çarmaşır...

Çajqaloñan paxta başında
Avakem ajtat qatınoja:

"Emgekten alam altındə
Pardaş qıl çarəm şaşylıa".
Aq altın sızar küvəkten,
Bereke köldəp vılekten...
Emgektin dosu çeneke,
Kəjnəgyn volor çıvəkten!..

22/XII 1930-ç.

MEN ÇANBNBN ERKESI

Ezelden erke volup kyləj keldim...
Tajrandap ata eneni syjəj keldim;
Qaravaj çaştoqıma eltədetip,
Bujlalap turmuş cəldə syjrəj keldin.
Tolqutup, çaş qanəmdə, qəsbər çyrək,
Kerimsel, vısaq-ajaz yjləj keldin.
Tyjynyn quu turmuştun cecə kelip,
Uqmuştuu toqson vələk tyrgə kəndym.
Qan aqqan suudaj volup çələlaldan,
Uluoğan — uuluu voooon tyndy kərdym.
Taləqşər aləm qurup kelgen kezde,
Tumansız uşul erkin kyndy kərdym.
Nur çutup, közdy pardap — acıq kylyp.
Seryyndəp qanəm tolqur qoltuq kərdim.

Dat vasqan kəkyrektyn çuudum kirin,
İleəşken "çin-şajtandə" quudum kljtn.
Qolojo aləp çanə zaman vələkterin...
Nur qoşqon emgek kərky kljdim kljtm.
Beş varmaq alam urup aləp — qomuz,
Sajrattəm toqson vələk emgek kyyn.
Çanə çol, çanə çorojon saləp varat,
Çaş tulpar, çojun qanat menin kynym.
Boz talaa — kez qubantqan çaşıl kərpə,
Səqardə çəşaanəna turmuş tyryn.
Bolşevik parovozdu vaştap aləp
Çajnatə tarvəjalap zaman gylın.
An sajən men da tolqur tyrkyn-tyrkyn,
Sajradə ertel keç qəzıl tlim.
Maqtaoğan çorojo qalem sançərojalap,
Çajdarə men çanəbnbn erkesim!

9-sentjəbr 1930-çyl, Majlısaj.

QOONCU

Saratan kyysyn caloşanda,
Kerimsel qurcar aloşanda;
Taq mandajdan şoroşolop
Avamdın teri tamoşanda.

Kyn çalıb bolşon kezinde,
Elester emgek kəzynde;
Ketmeni volot şnoşgar,
Tınvaşan erte kecinde.

Qara çerdi qaqtarır,
Qarçalsaşan çaltanır,
Qara topuraq eşlip
Ketmenin maj tamır.

Çenekem qılır çarmanı,
Çegenge daşır var nanı.
Qara ajaqtar şiltese —
Avamdın kirip darmanı.

Tyn ortosu kyugymdön,
Emgekke şaşır çugyrgön,
Ter sergitip dem alar
Çöp alacırq tıgilgen...

Aşlıdan gül çəşli vaq,
Arada bulbul taqıldar;
Kənylgə qoşur syjynuc,
Bir çaqtan ketmen saqıldar.

Şattalır emgek ujuşu,
Qbjaldın tınır qujunu,
Çer kyvilyr şaq volup
Kənyldyn çanır ujulu...

Emgegi voşqo sacılvaj,
Qarındı çəqtar acırvaj,
Dargıvız, qoon vıçırvaj,
Çatışat sajdın taşındaı...

Çegende turmuş kyreşyn,
Emgektin sorup şiresin,
bşoqta caar ketmendi
Azır da çroqar çyresın!

21/VII 1930-ç.

BİR KEZDE

Bir kezde men da çattım volup tutqun,
Zar qartap kökyrekty qajoy çuttum.
Qaargınan qanqarşadım unum kökte,
Qajraoqan uu qançarın zalim qıştın:

Çaz mezgil kirgen suudaj qanım taştı,
Ker aşır turmuş belin kerdym zarqı.
Kөнвесең айтқаньма ваştı cайqар,
(Kөrsөtsem çonumdaoı—tyşkөн taqtı—)

bşqırdı ajaz carcır, tuman qartap,
Bozdodum dat aıtalvaj tişim şaq-şaq.
Coq tyşkөн çyrek çara — kezum şoro,
Tunartqan ajnek kezdy munaręqtap.

Qurcaoqan sarı şışık denem zılder,
Qubarır too vaşında kyndör-tyndör.
Salsam da too vaşında munduu davş.
Salvadı duşman qulaq alda kim dep...

Şoroqolop qızıl şyşyn butum tlik!
Baltajır irindegen tiken kırır:
Arętır qarçyşajdın adır, qırın,
Aręştap aldastanır völdum kylyk.

Zar calır qıldım ermek çaloıız qomuz,
Qomuzoıa tyğej qıldım munduu davş.
Çaңırtır sarı asqanır turoqan tıncır,
Çar saldım: „zaręa sen da çoldoş voluş“.

Çalęrttap kökyrekte çanoqan çalın,
Qartadı al qozqolup çalın arasınan;
„Qol sundum çanoqan çalın arasınan;
„Kim surajıt tutqundaoı çaştın alın“!

Bir kezde uşul vaşım tyşkөн köjge,
Qulactap, keede cumup tolqun köldө,
Qucaqtap alır cыoıır oşol kölden
Çetkirdi er volşevik sonun çerge.

MENİN BİRİM

Menin birim—kimder usyn ırdalat?
Tolqur çyrek kimder usyn ırdalat?
Kyndyr-tyndyr qubulşuǵan yn menen,
Bulbul davbş kimdi maqtar kyy calat?

— Men ırdavajm—qıǵyl altyn zer usyn,
Men ırdavajm „lapis“ vuzur mal usyn,
Men ırdajmın—qajrat bolur emgekke
Taza çyrek çanoǵan çalıbn al usyn..!

24-maj 1930-ç. pojezdde.

ALOǴLA—ALTYN BILIMDI

Erke kınbej qaltandap,
Karandaştı bek qarmar.
Tajtañ-vujtañ vujtalap,
Çazır çatat veş varmaq.

Əjryn-səjryn cıjmelep,
Əz-əzınə syjlenet,
Oquu dese, ıntalır
Avam bilim yjrenet.

Qars-qars kılup qatqırıp,
Asır kınıl şat qılır,
Oquu bilim çırǵalın,
Kökürkke çat qılır!

Sezimder çanduu trildi
Çyrektyn datı kubyldı;
Emgektin dosu avamdar
Aloǵla altyn bilimdi!

26/1 31-ç.

ПАХТА ҚЫРМАНЪ

(Emgek marşına)

„5 җылдықтың вери төртте —
Erkin менен атқаруу,
Sotsaldын өрдөшүнө,
Ҷалсы кетип, Ҷат қалуу“
Деген биздин тилегіміз
Күндүр-түндүр атқаруу,
Пахта толуп мейкин Ҷерге
Қызыл қыстақ Ҷаттануу...
Кедей дьйқан сезимделіп,
Байлар отқо қарталуу,
Темір Ҷолдор тоо қыдырып
Ҷалсы сапар аттануу.

Фабрик, завод кыскө келіп,
Гудок тьнбай қыдыруу;
Тракторлар Ҷерди селіп,
Кең талаада Ҷулқунуу,
Қимдуу талаа Ҷағылданьр
Кылгүндөһүр қилпургуу...

Оғұндайсыз — еркін менен
Болшевиктин айтқаньн;
Ҷеміш беріп заводдорот
Балың соруп пахтаһн.
Сүгөмөлөп қолоот алаһыз
Сағваһыздын басқаньн.

Көһүр көһыл сьйүһсүлөйт!
Emgekcinin сарқаньн —
Дер ьрдаҶат пролетарьн! —
Толқур мен да мақтадым.

Қызыл қыстақ Ҷаанilentр,
Сөелөт көркүн сүлөҶадь,
Zавод созуп кекиртегин,
Күһүр қолун булөҶадь.
ЕҶе-Ҷенем ҶелмаҶандаҶ,
Emgek көһүр ьмдадь.
Дөһө-дөһө ақ мөһгыдөҶ
Толду — пахта қырманьн...
бр терметіп ҶаҶ сүрөкты
Салдым күүһү мен даоть.

4/X 30-Ҷ. МаҶһьсаҶ

MINGENİM UCQUL BUUDAN AT

Çajnaoçan çaşyl mejkındık,
Qojnunda biz da çelpındık...
Mingenim ucqul buudan at,
Eliret qajnap erkindik.

Əstyryp şilep talaptь...
Çan-çaqqa vurup qarattь...
Zьmьraoçan cojun çol,
Sojlop pojezd varattь.

Termetip ceksiz qьjaldbь,
Tenime — şattьq qьnaldbь.
Oj ketti kьkkə sermelip,
Aralaj ucup tumandь.

Kərgənde talbas buudandь
Aldastap, duşman uulandь...
An sajnьn kənyl carq urup,
Çaş talant tolqur cьndaldь.

Buudandь çaңь zamandьn
Aralap too, taş varaldьn...
Emgektin çygyn taşuular,
Sar altьn sansьz mal aldьn.

Barabьz çoldu tuuralap,
Maşina tolup suulanat.
Men kelem majdan qonuşqa
Mingenim ucqul buudan at.

10-Janvar 31-ç.

ZAVOD MENEN QBŞTAQ

Qbştaq gyləp, emgek qajnap,
Terip turat paxtanь.
Gudok məəreп, mator maarap
Çaңь kərkyn maqtadbь.
Qьzьl kire—kyy sajrətəp,
Paxta kire vaştadbь.
Qol qarmaşьp qbştaq menen,
Emgek aloja attadbь.
Qadamьnda bolşeviktin,
Zavod kyn-tyn çatpadь.
Qoroşon tolup aq altьnoçq,
Ana turat qaptaoçь...
Aralaşьp qьzuu dyygə,
Əercyp talant şattadbь.
Qьzьl qbştaq tyrgə keldi,
Eski ketip vaştaoçь.
Maşinalar kele vaştap,
Çaңь çajnap qaptadbь...
Marks—Lenin sьzoçanьnda,
Bolşevikter vaştadbь.

UCQUN KÖNYL SERMEDİ

Ertelep albaj bilimdi,
 Elçitrep könyl trildi,
 Ötkön tuman, uu şamal,
 Bөгөdy bulbul tilimdi —
 Cala çan kыcsyz alsыrap,
 Qaqradyм qatqan kirimdi.
 Qarşыlap алып atqan tan,
 Qabaqta qajоdыm kyvyldy.
 Essiz çatqan et çyrök
 Eelendi, kyldy trildi...
 Qartap çatqan qara tyn,
 „Ymytynөн“ tynyldy...
 Tolqur taşыр denizdej,
 Qan, tamыrоја çygyrды.
 Kөkөjgө könyl ten keldi,
 Talpыndыm айтн bilimge,
 Kenen çazыр cengeldi.
 Qatqan qajоdы, qabat kir,
 Qardaj erip seldendi.
 Qatыр—qaloqan qaq ceke,
 Majdaj malqыр ter keldi.
 Marşын берip qыjaldын,
 Tolqun talap termeldi.
 Taqыр көөдөн көгөryp,
 Tazalady celderdі.
 Uu çutqurup eskige,
 Ucqun könyl sermeldi.

24 Janvar 31-ç.

EMGEKKE ÇYRӨK TOLQUDU

Ken talaa beti kerilgen,
 Aq айтн tolo sevilgen,
 Qыjaloја qыtыр çarmaşыр —
 Tiledi şattыq könyldөн.
 Şaraqtap qajnap şan menen,
 Emgektin köly көсыrgөн.

Ajlanыр kelip mezgili,
 Aq paxta çajnap terilgen.
 Emgekter eçe, çenemder,
 Cuvady айтн önyrdөн.

Qыštaqtar şaani culojady,
 Qыmыndap qolun bulojady,
 Ar veketke—çarqырар,
 Toldu paxta qырмань...
 Qыz, kellnder emgekter,
 Quruja көzyn ыmdady.

Qujuluşqan yn menen,
 Tolqur çyrök ыrdady.
 Pөpөler könyl qыrojыbн
 Sermedi emgek сыrojаны.
 Paxtанын icin sajmalар,
 Taоjысты марçан—сыrojаны.
 Çапынын voloqon çarqырны,
 Men oşonun qurmanı.

Kөгөndө eçe, çenemdi,
 Könyldyn voju көгөrdy.

Etektep paxta erte, kec,
Adımdar alqa çenöldy.
Çaňňňňň çañň walsañň,
Tulparoňa wızdı öňördy.
Bolşewik—berip kenęsti,
Baqtıluu carşa kөгördy.

Atqardıq bçqam kęp iştı,
Paxtany—qıştaq teriştı,
Qızıl qıştaq—fabrik,
Qucaqtaşır önyştı...
Qumduu talaa kék wolur,
Aşırzıd suudaj çemiştı.
Aq altın kırıp—zawodqo,
Emgektin sytyn emiştı.
Erkindyy—toptor tymendöp
Qıştaqtı közdöj keliştı.
Emgektin dosu çumuşcu,
Dıjqanoňa salam beriştı.

Bolşewik berip komanda
Kemyştı kergö qamandı.
Tulpar tujaq quş qanat,
Qızıtqan kezi tamandı.
Tartıpe tyşyp san çumuş,
Planduu—carşa sanaldı.
Kulaktın malı tır tıjryl,
Tır ketöre alındı.
Baarşın emgek çetelep,
Buzuqtan tolıqor qan aldı.

Kylgyn ala gyl menen,
Sajmaluu çaşıl tyr menen,
Qıştaqtar qımbıç çasaldı,
Garmondoj şandıu yn menen,
Emgekke çyrek tolqudu,
Eçemderde kyc kenen.

30-ç. Qıla qıştaqında.

KÖRGYM KELET AJLDDB

Kynden da—kyngö çañlıbıq
Gıldendy ajlım çañlıbr.
Mөгjdy alır zor çenış
Kyn sanar turmuş waoşlıbr.
Kecöegı quba çapan cöl,
Bul kynı qıştaq salınlır
Ajlımdan uqam sonundu,
„Aldı dejt“ çañ orundu.
Çetlimı qısbır qarmanlı,
Sundurcu ajlım qoluıdu.
Sır sırdaşır, ır ırdaş
Sandatajın ırımdı.
Maqtajmın ceke terındı,
Paxtaluu mejkin çerımdı,
Uqqanda qulaq syjındy,
Ujuşqan kolhoz elimdı.
Çañlıoňa çalıp wөлönyr,
Çañlıdan çañ tölölyr.
Şandanırtır ajlınlır,
Şajraşır, maqtap, kerölyk.
Köryygö acqan kylyındy,
Kenylım kylyp syjındy.
Çyrekten tolıqur ır cöşır —
Men da qoştım unymdı.
Qoştıruı çatat ajdalır,
Qolotton kyylör şajralır.
Awamdar kyldı qarşıldap,
Emgeginе şandanır!

31-ç. Oş.

ЇAZOЇЬ TOO

Їaşyl ыраң ыројалојан;
Їарағыртуу сырдалојан —
Їелінір вағын теңселткен,
Їел досу, гүлге сырмалојан.

Aldastar aqыр vulaqы;
Sөлөкөty сырдалојан.
Aldaqы тоонун ынаqы
Arcadan kykyk ыrdaloјан.

Sermelip көrky kelіşken,
Їel soqso—tozur өvүşken;
Qaraqaj, qajың şoodurap
Eelegen alda çemişten.

Oronup vulaq—kөvürgөн;
Baştarың nurqa сөмүşken;
Їazoы too suluu elirgen
Asman menen celişken.!

12-IV 1929-ç.

AJЫLDAQЫЬ ÇANЫLЫQ

Eskini ezip çemirgen,
Erkesi çanы көvürgөн,
Sajrasың qalem uqula:
Sançыroja vutkөн çerimden:
(Madanij—çanы quradың —
Mandajdan aqqan teriden)
Maqmalday öny qulpunat —
Mandajda ajlym көryngөн...

Ornotqон tyrkyn aq tamды,
Tigіşken qыrcың çaş talды.
Tyrdөнөt ajыl tymөngө,
Tyркygy asыл—taştаның?..
Sanasa sanat çetkisiz.
Çaңының төly baştalды...
Çavыla emgek dyu menen,
Çarыşqa tegiz attandı...
Ajdaşыр egin paxtаны
Traktor kyn-tyн çatpadы...
Maşına tolup çaqылdap,
Ken talaa betin çaptadı.
Ajlymdың ici alsырыр —
Qubаныç çerge batpadы...!

31-çы.

ALAJ

Qunduzdaj betegesi beiden cəqqan;
Kəşylər, cərmaşılər bir cəqqa bəqqan.
Kətəryp kənylyndy, şaanilenip.
Çel estip ajmalasa qoldon, buttan.

Səbənəjan oyojo, qəbrəja tarmal kilem,
Qulpunəjan, qubuluştə ademi iren;
Quturtup, quuojan şamal cəngə qəjəoj,
Tolqundajt bir çer cəşyl, bir çer kyren.

Eltrəp, ekilengen sansəz vulaq,
Tizilip kerme toodon tyşkən curap;
Səkləp taştan taştə uloo çandaj,
Bet aləjan bətegenti kəzdəj qulap.

Kymyştəj kyndyn nuru çənojan kəkten,
Təptegiz telegejge altən sepken
Aqylat aldastənyr, tentek dərjə,
Burquidəp aq kənygy cəbrəp cəttən.

TOOLURU

Qol sunəjan aq mənğysy asman ajmər,
Aqylat aq mənğyden tamcə sajrap;
Cəq tolojon arca, qajənl, bərdaj, cəifn,
Acyləjan toqson toquz—gyldər çajnap.

Turaqtuu oşol toonu qyləjan sajran,
Çərajə arstan, ajuu tolojon əjšan...

Kərgən çən oj cərqylər, tañ qalarıləq,
„Məndaj too, tyrdyy əjšan kelgen qajdan?“

Səndəjan suusar, tylky, çəlbərs, bəry,
(Tyğəngys cəbbərdəjan toonun keni)
Araləp arcalarənl, şimşip çəjlop,
Qarmaləp qəjon, təjənl voləjon cəml.

Asənojan aq vərənyən adis mergen,
Arəbər toonun boorun—tənyəj çelgen;
Ot qəjup aq mlitəge basəp tetk.
Sulatəp çərtəctərdə birden tergen.

Coquda tolojon mənğy çətkən ujuq,
Tolturat toonun sajənl çəşənl qujuq;
Sənçərdə aldejləse qəşəp qəşəp,
Zənoğrap too terməlip, alda syjuq.

Kək şajə too çəmənojan taqəp bərdəj,
Min-şajəp ar şaanl bar əjşənl mənda.
Oturup oj çygyrtyp, toluq talant,
Aləmca kərynyşyn qəştum bərdəj.

ASQALARƏ

Alməstaj aləjan kəzdy cəqyləndəp,
Nur çənojan əz tyzyne vəqəndəp,
Kəlbəttəp ənər mənən çənojandaj,
Kyn-tyny kygyə kəlip turəjan sələq.

Bipəjəjk çənojandaj bəti təgiz,
Çəq tolojon cəbbəraləp əzən əryş;
Çirkeşip bir-birine tizgen tədəj,
Qurcaləp kerme toonu tartqan eriş.

Astənan atəp vulaq bərdəp cəqqan,
Ajlanəp itəlgilər şənşəp ucqan;

Ҷаҳонгир қуш суусуна ёндоганар,
Ҷел урса толқундалар кирп туштан.

Алстан тиккен кезге орсоқ тушкен,
Заҳқажар ҷаламалуу ар қил буткен;
Қозоқолтур ғамдыкты сарқан күүсү,
Ермектер асқаларын ғамал ҷерткен.

Ҷаанге салар межкнди,
Бетеген ҷибек ҷелпнди.
Ҷаҳоннын бурсу ҷаҳ Алал
Мен ёрдажын кerkунду,
Ҷаҳоннын демі кетирди—
Ердне тушкен ҷелкинди.

Ар куну арқил қивулуш,
Алдаош ҷаҳ қурулуш.
Кенеҗтин сарқан даамнан,
Сендаош Алал суојунуш...
Салар ҷатқан кең ҷолош,
Ал асарат урунуш.

Ҷоқотур—ески салтанды...
Тазартар, ірін қартанды.
Ҷамбатқан ҷаҳош,
Қојинда қырош қалқанды...
Пардаошын кездү кең Алал,
Сен ҷаҳоннын алтаны.

22/VIII 1930-Ҷыл, Алал ҷајлоосу

АЛАЈДАН АҚҚАН АЛТЪН

Аралар Алал тоосун асар келген
Алдастар сарпар ҷегир кеп ҷер кergen;
Ҷаҳқандар едирендеп ҷеткен кезде;
Егіндик ылыкыдотур сорошын, емген.

Асарошан керме тоодон сујуқ алтн,
Бирikken артел, колхоз билген барқан,
Суу берип ҷеміштентет ыоз талааны,
Тојојузур уварошнда вақтуу қалқан.

Асарошан андан іккен кумыш пархта,
Бырдоген бутактанар тиккен Ҷақта;
Ікисеј алтннын қушошан алс;
Берестен қан тармақтуу залим ҷатқа.

Ҷајқалошан алтн ҷатқан толошын егин,
Ҷаҳартар талаз бетин берип кегын;
Ҷаҳонгир қыстақ ікисеј ыарға;
Сыојарошан ҷаҳбаттар тызеп ошын.

13/II 30-Ҷ.

ÇAZ QOJNUNDA EMGEKCI

Bırdır salqın çel aıdar;
Bırdır daraq ıyr bıjlar;
Teş boorunda saımadaj,
Baj cecektej gyl çajnar.

Turoıanda tuulup suluu çaz;
Suu bıjlor ucup qonur qaz;
Bojolup kyndyn nuruna;
Aloıanda kerkty — toodo taş.

Encisi çerdin tıjgende;
Qızıl kök qımqar kıjgende;
Eltrıp qasır, camınır,
Emgekti çyrök sıjgende.

Quoıunun çep şamalın;
Quu bulut tooıo mıngende;
Aldastar menkyp orıuştar;
Saj çajrap suular kırgende.

Emgekci alır şajmanın;
Qojnunda çazın erkelep;
Boşotroj cırdap darmanın;
Turmaştı turat bekemdep.

Traktordun kök tytyñ;
Çarmaşat kökke entelep;
Qalbasın emgek kyn otyr;
Qamınonın dıjqan ertereek.

18/VI 21-ç. Sylykty.

TOLQUÑOJA MINSEM

(Çyrökke)

Tarqadı uusu çılandın,
Taraldı tıny tumandın,
Tajrandadım — erkelep,
Çaının sıjır qıl aldın.
Şaşıp ırdap saıradım.
Çaınıbıqqa qıvandım...

Kyylösöm bulbul tılındı,
Kөгөrtөm emgek gylımdy...
Kököjden ketip qajıq çer —
Kele alsasız silindı,
Erkin talaa çol menen
Erke könyl çygyrdy.

5/IV 31-çıl.

ÇANB ALAJ

Betine parda oronçon,
Belestin kerký tonoloçon,
Belen ooqat, belen çem,
Bij, boluş majaça oronçon,
Becara keryp çawýrdy,
Betege qanoça wojoloçon.

Qara qurt qajnar uu bolup,
Qarýrqa qawat muñ tolup,
Qaqşytpýr sylyk kɵɵmɵjdy,
Qaqşytpýr tujyq quu çoruq.
Qarartýr kɵzdy qal salýr,
Qarşytpýr uu til qan sorup.

Dalajlar ɵtýr waşýndan,
Dyrkyrɵp qajytpýn aşýnoçan,
Sanasam kɵrgen çarandý,
San ese artýq casýndan.
Darmansyz soçup çyřegyn,
Çazyřsyz qanýn casýloçan.

Tawýlwaý çaqýn kyjɵrmən,
Sýnyřyř ynder kyjyngən.
Eselek wasýr kɵnyldy
Içegin irin tyjylgən.
Tamqaluu bolup çamwaşýn,
Sýrpadýn kynyrt ijtinden.

Ot sɵřyř kɵzdən sařylyř,
Ařasyz çatqa wařylyř,
Denenđi uuluu dat wasýr,

Çatton qo nurdu saçýnar —
Açýmoça kɵnɵj aldastap,
Çarq urdu çyřek aq urup.

Borzodudýn tɵnwaý nurqurap,
Çaşýldap kɵzyn çaltýrap,
Kek çyřekty qas qajal
Içirdi belem uu çalap.
Mandajdan qandý ařyřdy,
Tebelep ketip quu tujaq.

Stiltelweý wutun sɵlytoçan,
Belindi sýnyř qurcaçan,
Çonuñdan aldý qajyřty,
Qyřqymdy taap qylcadan,
Qarýrqa qanduu tyn bolup,
Al ubaq bolcu şum zaman.

Al zaman çitip, nur qonup,
Taqtarın ařyř qan tolup,
Şnyřýldap erk kylkysy,
Tařyřdy kɵnyl miñ çoruq...
Çarşýqan dawş uřulat,
Tiligi tolqur şaq bolup...

Dat wasqan betin çuuldu,
Maqmalday tyryn qubuldu,
Ojñolup çyřek, elirip,
Qyřaqtpýn kyusy uřuldu,
Qyřyl-ala tyr menen,
Çařnyřny saltý quruldu.

Çarşýqa sɵqtın şmanýr,
Emgekçiler quralýr,
Tamýrın ketti çazylyř,
Saattap kycyn sýnalýr,
Çaş talant tolqur qoçoçolup,
Şypattap çazdým qubanýr.

EÇEME QAT

Eçem silci al-çajımdı,
Uşul çazıdan qatımdan,
Kergönündön men özgöryp,
Kököj ceri çazylojan.
Köpty köryp köz pardadı
Kyreş menen çaşymdan...
Bul kyn menin işlik kynym —
Şum zamandı qacırojan.

Saqınoqandı — men çetimin,
Saq-salamat çetimin.
Tijgen möröj — köp olçonun,
Şıbaçalaş eesimin,
Qalıñ qoşun qatarında
Men majdancıl otymyn.
Çeteginde bolşeviktin;
Bir veldyynyn özümyn.

Kyndön ajoja, ajdan çyloja,
Köp mezgili köre alsaj,
Köp saqındım emgek eçem —
Köryp qolum bere alsaj
Biz çyrgönde çetimdikte
Erkeletken çer qandaj?
Bek tırıştım oquu çaqta,
Beş çyl elge bir barsaj.

Köp kyn boldu kersögönym,
Köksep çyryp kengemyn,

Bile alsadıñ, qızyoqamın
Eçem nenı kergönyn...
Ötkön kynder etty sizden
Ojdon ketip kergönym,
Biroq ketpejt ec esimden
Bılap maşa kelgeniñ,
Qoj artında men çyrgönde
Tarpqanındı bergeniñ.
Dedin vozdor, muñ qajojda
„Çan kyjörüm, ermegim“...
Teñ kyreştyk, çyqıradıq —
Borbu vajdın çengelin.

Oşol azap, oşol muñdan,
brojır mında kelgemın,
Men salamat, men çajdarı,
Al turmuştı çengemın...
Tap majdanın qızuulatır
Taq çardamoja kirgemın.

Adis volup bul kyreşke
Ar taravın bilgemın
Uqcu, kylyc emgek eçem!
Men vılsuluñ bilgenin.
Çan turmuş çasalojaş,
Çaş erkesi kylgemyn.

Meder qılcı emgegin,
Men çetimdın kylgönyn,
Uqtum qavar eçem senden,
Ujuşulojan emgegin!
Paxta tersen alsaj tıñm.
Maojan quvat bergeniñ.

TEKNIKA

Ezelden çansız çatqan
 Erme cöldy.
 Asattap al texnika —
 Kırip keldi...
 Turmuşta —
 Qulaq uşup, kez kervəgən —
 Eseptep keziktirdik —
 Ecenderdi!
 „Texnika vaarın cecet
 Yjren-yjren!
 Yjrengyn“ degən vaarın
 Kesəm verd...
 Çavuşlar —
 Çajdaq çatqan adır-qırır,
 Sanattap saıma çıvek çaşıl qılır,
 Yjrenyp —
 Texnikanın ecen sərbın,
 Zanqajıan
 Dıval
 Gıgant qurdu!
 Kecee ele naadan çyrgən,
 Ajıldarda,
 Bul kyny maşınarın maştaı burdu!
 Özgertyp —
 Ala-Toonun eletterin,
 Kötoryp çan zaman,
 Belekterin,
 Kerdynıy sizdin

Ajıl qandaj çan,
 Çyk artıp sotsializmge
 Çenotkenyn.
 Qubandıq
 Bolşeviktin urmatına
 Etektep
 Texnikanın çemşterin,
 Qajnaoıan —
 Texnikanın qazanınan.
 Kerdynıy
 Proletariat —
 Çenışterin.
 Qaracıl!
 Bizdin ölke saımalanıp,
 Çıroıloıan —
 Eskı carva tajoıalanıp.
 San öner
 San çıroıaluu cevercilik,
 Çıroışqan zor kyreşke
 Bajraq alıp.
 Şaraqtap al texnika
 Şaıoıa keldi —
 Tutqundap,
 San eskini,
 Bajlap alıp.
 Qubattap texnikanın,
 Majdandarın,
 Kel çoldoş!
 Bulbul tildi saıratılıq!
 Da çensin,
 Majdandarın,
 Şaraqtatsın.
 An saıın al — texnika —
 Qajrattanıp!
 Ornoloıon ecen gigant
 Çyrekteryn
 Kerdynıy —

Texnikanın kyreşkəyn.

Al qomuz

Cal muzəka.

Maqtaj-maqtaj,

Mın majdan —

Bolşeviktin kyreştəyn.

Byrdətkən —

Texnikanın vaqtarəna

Qon vilsull

Birden sanap syrəttəyn!

1932-çyl 11/IV Qəzyl-Qəjə kən

ÇANB NUR

Er emgek
Erdəngəndə eştənp:
Çalt bərip
Dalaj duşman sezgenip.
Ecen çyl —
Calmalanəjan çindl suu
Məna Nur! —
— Çarqəradə özgəryp.
Kecegi —
Çapan turojan əzəndy,
Çanb Nur!
Bygyn kyldy, bəzəndi.
Başqarəjan
Er bolşevik çumuştu,
Bytyrдыk,
Tan qaldərdəq cət eldi.
Bolboqon —
Çer dyjnədə çanbəq
Çəqərdəq
San millon ecəndi.
Ee volup
Necən-necən çənışke
Eercigen
Er **Stalin** kəsəmdy!
„Qorəjon çəq —
Bolşevikter əlsəqan“
Kyndən — kyn
Bizdin emgek arəbojan.

Talqalap —
Taştaq aşuu — ecendi.
Erkindep tulpar tujaq talbaqan.
Qajtraqan —
Biz çenıştin balvanь.
Majdanda
Lenin tuusun qarmaqan!
Çaň Nur!
Mьna çandь bizdegi.
Çaň Nur!
Çaň zaman typtedy,
Ornoloqon,
Ecen gıgant,
Өnөrdyn,
Taşqьndap,
Taamajlandь kыctөry.
Qarојаша,
Kapitalcьl elderdin.
Taң qalьp —
Çaşьldandь közdөry.
Eskilik
Cirik zaman qaldьoşьn,
Çaň Nur!
Çalьrttadь, өrttөdy!
Al qomuz
Sotsialcьl ermegim.
Çaň Nur!
Çaň kyysyn certeli!!
Çaň Nur!
Çaň kyysyn certeli.
Dnepr
Өtkөnyneň өзgөryp
Al yugyn
Çaň zaman көrkөmy.
Maqtasьp
Çaň nurluu —
Baatьrdь

Termelip,
Çer dyjne baş urdu,
Suqtanьp —
Aj aalamdьn çalьpsь.
Cuu saldь —
Alqьstarьn aşьrdь.
Azemdep —
Altьn zaman өlkөmdy.
Çaň Nur!
Çar tarapqa cacьldь.
Ezelden
Çapan turoqan talaaqь,
Çan kirip —
Çaň cьraq asьldь,
Million —
Erkin baatьr qol menen,
Çaň Nur!
Çaň tarьx çazьldь.

2/XI 32-çьl, Moskva.

ÇANB CYJ

Saňsýrta sandap örcylyp,
Sajrasyn qomuz certilip,
Tolojoun kuysyn çyrektyň,
Týndasy qalq — kercylyk.

I

Ezelden aqyl çetelek —
Ecen çyl çatqan eselek,
Tujlaýan azoo turmuştı —
Ercittik bygyn çetelep.
Kecegi çansыз çapan cöl,
Bul kyny till bezenet.
Qarasam gýgant qurulojan,
Qaçývas walwan uuldan,
Bolşevik çepir waarýsyn,
Duşmandyn wutu wuulojan —
Çalçylar wjler aýyldy,
Çaňdan carwa tuulojan.
Oşonun —
Erke —
Ermegi.
Qajnadý qajrat ырымдан,
Týndasy qurwum komsomoll
Certilsin qomuz qolumdan.
Syrettep ajtsam ыr menen,
Cyjymde tereň sýr kenen,
Al sýrde cecti bolşevik,

Erkindep öskөн ei menen.
Çyrekty çarap cоqqandaj,
Suluuluq Cyjden ergigen.
Nýmтыrap çatqan woz talaa,
Şandanojan, kylgen, sergigen.
Kerimsel wasqan çerimdi,
Emgektin çeli çelptigen.

Ecender tuudu çaňlap,
Ermegi, talaa — epkindep,
Er wbrigadir samýnat.
Turmuştun kolhoz tutqasý,
Turaqtuu çurtqa çamýnat.
Eçemder qýlojan emgegin,
Estesem çyrek saorýnat.

Sajmasyn Cyjdyn sanattap,
Öskөнyn kercy şaraqtap —
Kolhozdor esyp, cыnalыр,
Kýnden kyn örcyp waratat.
Acýlojan gýldyn erkesti,
Maqtaşat Cyjdy sajraşat.
Çaş majdancy çalyň çaş,
Kyc-qubatyn qajraşat.

Keccegi talaa qaşarojan,
Bul kyny çaşyl qaşarojan,
Epkindep tezdep özgөryp,
Cyj quruluş atalojan,
Zaňqajojan ecen kirpic yj.
Ornolojon şaar — tazarojan.

Bolşevik saatır taptalojan,
Bizdin qadam wasarman,
Ker qulacыd sermelgin,
Kemip qalsa qatardan.
Çaňqap çatqan qaçыр çer,
Çaşyl sajma çasalojan...

brdasam anь terendep,
broqalbp çyrek—ererkep,
Cyjymen çanь quruluş,
Koryyge kezge berendep,
Sajmalap salbp talaanь,
San brigadir er erdep.

Çaqlalmaj usup çetpegen,
Çapan cöl bygyn көктөгөн,
Çaңыьq çajnar —
Kyc çajnar —
San duşman çoonu tepsegen.
Balıydar çanat elektr,
Andaıqь alyс wөksөdөн,
Erme cöl suuqa tojundu,
Ecen çyl çatıp көксөгөн.

2/X 29-çyl.

TARTUU

(Qыrğызстан komsomoldorunun 6-konferentsijasyna)

— Tigil çatqan mejkin talaa
Eştenet da-tyrdenot —
Al bir sonun —
Çanь erkesi —
Erkindeşip birgelep!
Al brigadir —
Çalьnduu çaş —
Qajtpas qajra erkelet...
Uq!
Komsomol qurularam —
Çaş bulbuluñ sermelet.
Kecce qana qojcu bolup —
Elde çyrgөн sendelip,
Bygyn myna —
Qalьn çыjьn —
Toodon, taştan sen kelip!
Bolşeviktik bar kucyundy —
Bar majdanda erdelip.
Kel komsomol;
Qajrattanqьn!
Erkin-epkin şerdenip!
Al komsomol!
Mizl bolot —
Bolşevikter taptaqan,
Kel çalьn çaş
Tozo curqap

Çaş bulbuluq maqtaoğan...
 Biz majdancıl —
 Qalın qoşun,
 Qajnap vısqan taş taman —
 Ecen duşman —
 Bizden ketken —
 Өksöp ыjlar qaçsaoğan.
 Bizdin qılbc —
 Qajrat qılbc —
 Carqanьnan çazbaoğan —
 Bizdin majdan
 Cьncыл majdan
 Er Stalin baştaoğan...
 Biz Qbзыл çaş —
 Tolqu qajrat —
 Qan majdandan çacraoğan.
 Biz aloğanьыз qbзыл orden —
 Oşonduqtan maqtanam.
 Ecen qanduu —
 Tymen-tymen —
 Baş qulaoğan kyreşten,
 Baltır beşik çaş bolso da,
 Er komsomol kyreşken,
 Qaruu-çaraq,
 Şaraq-şaraq,
 Al majdandan
 Biz qaarman —
 Al ыlr turmuş kyn etken.
 Qalın majdan tymen tynden —
 Qan tırmaqtar ыlr kelgen —
 Kulak ыjlar —
 Quu, manaptar —
 Oşol duşman—ыгын qaran,
 Bolşevikten syrdengen.
 Er bolşevik —
 Erden-erden —
 Zor majdanda yn bergен.

Qalın majdan şaraqtaoğan,
 Min sançьроја qaptaoğan,
 Ecen gigant ornutołoğan —
 Bizdin qadam battaоğan —
 Ana qbştaq өзгерылген —
 Eski tyryn taştaoğan.
 Mьна ыгын —
 Çajnap çatqan —
 Sotsialcыл çerimden.
 Qara tyryn qajnap cьqqan
 Uluu gigant көryngen.
 Qant quruluş —
 Cyj воорунан —
 Qajnap çemliş,
 Tөгылген.
 Ecen sovхоз erkyndegen,
 Eski çoldu çemirgen,
 Qbзыл-Qbja
 Ken тыстыгым —
 Kemcil emes көмырдөн
 Көмыр altын —
 Sotsialcыл —
 Өндырyşтер semirgen.
 Kece quba—meltiregen,
 Çapan cөlder көктөnyп,
 Elden albs quuldu oо
 Eski turmuş tepsellip,
 Eçe-çenem emgektengen,
 Erkin turmuş eštenip.
 Tap duşmanь çooçoluuda,
 Uuru mьşьq көздөnyп,
 Bizdin carьa çalьndadь,
 Qadamdarь tezdenip.
 Ana тыстык —
 Altын kenim —
 Aq paxtasь ajdalьp,
 Ana Narьu, Atьsaşьlar,

Tört tylygy çajnalыр.
Mыna gigant Cyj воорунда,
Stanoktor sajnalыр,
Çapan celder çaşыldанды,
Qaқыr көөден majlanыр.
Çaş komsomol çalyнданды,
San majdanda şajlanыр.

Sanap çetkis —
Ajta kelseм
Komsomoldun erdigin —
Qubat boldu bolşevikke —
Ystөm, ystөm erdigim.
Sandap çatqan sançыrojanьн —
Erke tajь, көркүмүн.
„Biz quravьz çañь qonuş
Tapsьz qoom —
Erkinin!“
Dep bolşevik cuu көtөrdy,
Qalbь uraan —
Çar salыр.
Kel komsomol —
Taşыр qajnar —
Erkin - erkin artalьq.

2/VI 32-çыл.

KOLXOZ AJLьNDA

Sьzьlьp cьqqan şьerden:
Ergltip yнын çьaergen...
Alpeştendi erkelep;
Kolxozdordun aq өrgөsү
Qatar qatar tigilgen...
Eçe-çenem mal saaşqan,
Bilekterin tyryngөн...
Sotsialcьl malьn vaqьp
Çañь qojcu syjyngөн..

Qarasam kolxoz ajlьmdь;
Malьnan көzym tajьrьldь...
(Yjyrge salыр qojuşqan —
Tulpar sьn — zoot ajьrьldь).

Qocqor, buqa çañьlar
Qoroодо alar camьnat...
Sotsialcьl — çañь tel
Çajqalьşat çajьlat...
(Çañь turmuş — kyc menen
Kolxozcular vajьmaq)..

Adьrda-adьr vel vasqan...
Adьrda — miң san mal çatqan...
Tamqalarьn taq vasьşqan
Birindetpej bir vaqqan...
Ecki, qoju erke telym
Çer qaptaşat bir çaqtan...

Ujushup baalap kyc̄t̄eryn;
Bytk̄eryp—epkin işterin.
Alb̄şyp çatat aq majd̄b
Zavodojo sal̄bp sytt̄eryn...
Zamatta k̄eryp qalas̄n
Sandaojan çumuş bytk̄enyn...
Alb̄şypşat—emgekte
Aj̄b̄ldaç̄b q̄bz, kelin...

18-İjul, 31-çyl, Suusam̄b.

FAROJANADA GIGANTTAR

Kece ele men ötkende uşul çatqan;
Qatardap kirpic̄terin qojup çatqan.
Qarasam bygyn talaa şaar bolup —
Qurulojan al Farojanam qajra baştan...

Ec̄ender çañb elimde;
Eeliger k̄özḡe k̄eryyḡe;
Eelegen zavod—qurulojan —
Erme c̄el başqan çerimde —
Parovoz tolup qolotto;
Qara alt̄n c̄yqqan kenimde;
Erkindyy aqam erdenip
Majdan̄n salojan k̄emyrḡe...

Farojanam bygyn qubulojan —
Çañbdan zaman tuulojan —
Şanasa sanat çetpegen —
Giganttar şondo qurulojan...
Aj̄daojan̄n epkin
At̄nd̄b —
Da Farojanam çyr ıldam.

23/XII 1931-ç.

SALAMDAŞTIRM KÖL MENEN

(bşyq-Kөлge 1-kelgenimde. Çusupqa.)

Çeegi çaşyl—kergen kelbet,
Çar taravb — keñ çajbt.
„Men da çyrgem bir kezekte
Qylyşnda qoj çajyb“
— Degen Çusup maqtap köldy:
Qubulçutur ырdaşan;
Aqbn qurvum men da keldim,
Kölyñ—könyl şyrdaşan...
Könyl çaşta,
Kөрвөј vašta
Kөksөгөнүм ырваşan...

Ergip tolqup ыројыştadb,
Tolquj kelgen vaštaşyb;
Altbn nuru valqyldadb,
Balqyj kelgen çazdaşyb...
Kerip qoltuq kelgen maşya,
Tulqu vojun taştadb...
Qubandşyb?
Çarvşyp kete çazdadşyb...
Kөrkyn көryp,
Kөnyl берip
— Çaş aqbnşyn maqtadb...

Çyrypmyn da:
Balabqtan —
Vašta kölgө bir kelbeј:

Kelip oјnop
Çeegln vojlop —
Kөrkөm kyygө tyr vөрbeј...
— Kөryp bygyn көnyl şattuu
Tolqununa mşngendeј...
— Qajyb volup çaş talavşyn
Kөл ystynde çyrgөndeј...

Erkin esken —
Kөrkyn өskөн,
Çaşb ermegl çaş kölym...
— Bilesinai sajrар çatqan —
Çaşbndaşyb çaş çönyñ?..
— Men kelgemin,
Kyn çaşyñdan,
Talaaşşynnan paxtaşşyn...
Kindik dosun paxta menen,
Oşonduqtan maqtadbşyn...
Tolqu sen da;
Kyy çalajşyn...
Almaşalyb,
Turşajlyb —
Çeşgen çaşb,
Çetken taşb,
Kolhoz elin ырdaşlyb...
Alşaj tşnyşyn
Ajşyp ырşyn
Emgek kycyn çыñdaşlyb...
„Kel veri“ ler vulquna,
Şotşaldşyn çurtuna,
Emgek şerin ымdaşlyb...

broşaşşyn — kыlsyn,
şmdaşşyn,
— Çыñalsşyn, çaşb çыbroşaşşyn,
Tşñdacşyb kölym—şybq menen
Çaş vulbuluñ ырdaşşyn:

Erke kəlym vojun çap̄,
Emgektengen er daç̄,
Çaş turmuşqa kənygyskən...
Çalr̄ emgekci el daç̄,
Şaraq-şaraq maşınalar—
Çap̄lyqt̄n bir san̄...
Kolxoz aj̄ly qatar-qatar
Çaşyl kəldyn var çaç̄...
Egin tolojon oç̄o-soloç̄o
Ekken çemiş çer çap̄...

Əskənyç sansız aşnoç̄an
Qajrat̄ny çonu qac̄roç̄an,
Tar̄xt̄n betin sajmalar,
Çap̄lyç̄ kyndə çazyloç̄an;

Kolxoz, sovhoz kyctenyp,
Çap̄ zaman typtəlyp,
Erkindəşet emgekci,
San çumuşun bytkəryp,
Bolşeviktin—vaşç̄lyç̄,
Zor vajgeden ötkəryp:
Çap̄ aj̄ldar şandanışt̄,
Bar tarmaç̄y ezgəryp:
Baj-manaptar çooç̄oluuda,
Uuru m̄şyç̄ kəzdənyp:
Eski qaldıç̄, eski tyler
Tygənyyde tepselip;
Saqaldar̄ qulpurdu da—
Emgek kyldy eştenip...

Erkelep kəldyn epkini,
Emgektil turat əpkəny,
Şerdənlp avam cətinde,
Duşmandar̄n tepsədi.
Qucaq qursaç̄ kulakt̄n,
Qurusturdu bezgegi,

Əlymdyn s̄r̄n s̄ktəryp,
Ətkəndəryn estədi.
Estegende ne çilat?
Eñşerildi vaj-kulak,
Majdan çəndi—çalç̄ tap
Çal kyundy—tart çəjaç̄!!

Kəl voju kerkəm çap̄lyç̄.
Kəksəgən çooç̄u tav̄lyç̄...
Qadamdar varat qatuular,
Sotsialoç̄a çav̄lyç̄...
Mojun vurnaj—şyk tyşyp
Emgekke turmuş vaç̄r̄nyç̄;
Çap̄ turmuş çasaloç̄as̄
Mən ketəjin qaç̄r̄nyç̄!...

(Qajnatq̄n kəlym çemişt̄;
Ar̄v̄tq̄n kolxoz egışt̄...)
Çal̄ndat̄p m̄n ar̄v̄t̄;
Bytkərəly kəp işti.
Eñşereli kyn ötkər̄v̄j
Eç̄ aq̄r̄q̄ çənt̄şt̄.

3-ijul, 1932-ç. Balıçç̄-

FAROĀANAMDA

(Parovoz marşına)

Kyz mezgilt qusaň tartqan,
Byr byrkylyp daraqtan,
Zýmbraçan cojun çoldo,
Sojlop pojezd baratqan.
Köz pardaçan—FaroĀanamdy;
Köksöp men da baratqam...
„Degen-kezde” „keldik myna”
Çel oĀoĀoĀoĀon taň atqan...
Aldaçandaj car tarawym
Aq paxtalar çaraşqan...
Samap kelgen sarı altınyň,
FaroĀanamdy köz köryp;
Bul çaş çyrek—kyjyp-çandy,
Bytken wojum özgeryp.
Uq FaroĀanam—men sajräýin,
Ötkönyndy eskerip:
— Bir kezde sen FaroĀanam bolduň qarap,
— Ecen çyl tymen tynder kyjdyň çanap,
Soluttu—gylderyndy —
Quijgalady —
Ajlanan qalyň duşman qurcap alıp —
ŞoroĀolop—uu çançardan açyň qanyn;
Şorolop ajnek közyň uuqqanyn.
Kek çajnap, şer çyrekten oroĀuštady,
Qondurup coqutqanda saçyzoĀanyn.
Zardaçan muňuň kökkö çetse daçy —
Çalsarap sar qubatyn ketse daçy,

Çalındap—çanoĀan otqo qarmaj salyp,
Qan tilek—qas duşmanyn ters qarady.

Andaçy ötken qorduq kynderyndy;
Aldastap arman qoşqon ynderyndy,
Ojlosom közdyn çaşy burcaq-burcaq,
(Men daçy oĀol kyjde çyrwodymy?)

Simirip azap suun icken kezde;
Malıny çyrek başy toloĀon kekke —
Oşondo sen FaroĀanam çajnylynyň
Tolturup ısyq çaşy ajnek közge:
BuuloĀan bulbul tildi arañ oĀana,
Keltirdiň zoroĀo burap uşul sözge:
Alsarap —
Men wecara—alym ketet;
Kyjgen gyl —
Qacan çajnap
Qacan eset —
Boşotup qalyň duşman —
Qarqanynan —
Qandaj er —
Men qarapqa çardam etet;
Dediti da, tooĀo taşqa uroĀulandy;
Çardamdy werbesterden көp surandy;
Aqary—aqyl keliş—öz başyna —
Öz kycyn, öz qolundan wijlik aldy...

Al kynyn, al qorduqun alıs ketip,
Çajnadı solup turoĀan gylder esy —
BuuloĀan bulbul tiliň wygyn şandıu,
Ajdatat ecen kyyn bezelentip.

Keryktengon, sərduu kelbetci
 Taqılojan çerge vermetci,
 (Taza qan, talduu tarambı:
 Çalrısbın emgek vermekci)
 Dyjnəgə çanb tuuqızojan,
 Turmuştun tuusu emgekci.

Tilsiz çatqan quu talaanb,
 Tildyy qılbır şaşıttı,
 Madaniyat kögyn cacsır,
 Çıpar çıbn anqıttı.

Taqıbrajojan qum vasqan çer,
 Bygyn kərsəq vaşqaca.
 Majdan qılojan aqılojan ter,
 Syrettejyn qısqaca:

Şınoıbrajojan volot ketmen,
 Çerge vata savılojan,
 Balqa soqıur Sergej, Ivan,
 Mañdaj teri aqılojan.

Talqan qılbır asqalardı,
 İjilbes vel, vulcuñ qol,
 Emgek qajnar, kyy sajralıp
 Zımbıradı sojun çol.

Ölyk talaa çan vajladı,
 Ujqusunan ojojonur,
 Kərgəndərdu çelktirdi,
 Sement, taştan çol volup.
 Ajıbq çatqan ısbıq cöldy,
 Bir eki kyn arıttı,

Qoşoıroosu çanıbqıbn,
 Çatqandardı darıttı.

Kıpe-kıpe tytyn vurkup,
 Parovozdor vaqırdı,
 Ötyr barat—çasıldantır,
 Suusuz çatqan qaqırdı.

Beles-beles çatqan cıbbır,
 Tartıtelip tyzöldy.
 Tımən emgek qıbbır-qıbbır,
 Şat qucaqtar kycöldy.

Kəzgə ilınbej vagondor,
 Cirkelişip savıldı:
 Salam verip madaniyat,
 Keñ talaağa çavıldı.

Çanb quruluş belgileri,
 Keldi ısbır sandadı.
 Mojun alısbır emgekcler!
 Cıbbırdadı çandadı.

Təgə minip ısbıq cöldə
 Çara cegir çyruşken.
 Qara sygyn qandaj voldu?
 Temir tulpar minişken.

Stantsijalar ornoşulup,
 Kırtıc yjler salındı.
 Boz talaanb şattandırbır,
 Kymyş suular aqıldı.

Qıvanıbektin Telrejbegi,
 Sojun volot somdodu
 İşenbesəñ syjry vaştuu,
 Balqasın kər qoldoqu.

Turmuş emgek qol qarmaşır,
Bir airtne çygyndy,
Mөөөрөp, aйдap parovozdor,
Syjyncyгө çygyrdy.

Beş çылдықта төрт çылдықта,
Atqaruuça şert берip,
Andan даоы таşқындатыр
„Аşырам“ dejt өткөрыр.

Çандар çatqan qarыр талаа,
Maqmal tyzduy qulpunat.
Quramьn деп sotsialды,
Emgek eesi bulqunat.

„Kelbe — pojezd sar dalama“
Degen Maoçan qaqşaqan.
Al tleги таşqa тийip,
Bygyn işke аşрақан.

Çemiş ақыр, emgek qoldon,
Çаңы qatmar salьнды.
Çel kerimseл qumdu талаа,
Ijdi наşын вақынды.

Ajda marşты арвйт çолду,
Emgekcinin Turksisi,
Madantjat çol çoroçosu,
Sotsializm tyrkygy!!!

14/V 30-ç. Pojezdde.

TYŞTYK

Çадыраp тыстык gyldendy,
Çаңылаp zaman kynderdy.
Qaptaqan qalьn zor kyreş
Tyştükke sajma tyr berdi.
Tyştüktyн çurtu çаңылаp,
Tyştükten duşman irgeldi —
Qajratь qajnap emgektin
Çandandy... kylyk—kyn keldi.

Epkindep urup ketmendi,
Emgek dep—avam eştendi —
Kolxozdor qaptap талааны
Faroçanam аygyn өзгерды...
Bar kycty çumşap аjanбай —
Majdanоја кирer kez keldi.

Traktor cubap çerimde,
Kөrsөtkөн çыраja көnyлгө...
Kөrdynы qандаj çаңылыq,
Kыrgızgen qajьmьl temirge.
— San өner keldi... өзгерды
Emgekten тыстык erinbe! —
Aq paxta өngөн талаамды,
Ajdaqьn төрт-беş кемінде.
Kyldөngyn kynden kyn sanap,
San duşman—çoodon çenilbe!

Qaptaqan qurcap көp kyny —
Eñşerdik çenip eskini,

Erdendi kyndən kyn sanap,
Fərojananən epkini —
Çağdan turmuş ornolup —
Silkindi əyl oyoqonup
Çağ pikir, çağ söz —
Çağ adamdar zor bolup!

Kolxozdor sandap qurulup,
Çağoja çərət vurulup,
Qəstəqtar ətyn özgərgən,
Çağ adamdar tuulup,
Eçəmdər acqan vətərin,
Şalpardan çooluq buunup,
Qajtadan tyzyp pikirdi,
Çattardən çolu buulup.
Epkini tapsız qoomdun
Şandanojan sanoja uşulup:

Tarəxta bir da kərvəgən,
Çağlar vugyn kəldəgən.
Kolxozdor kirip qajratqa,
Çənişke çəniş serniegen...
Al tyştygym sajmalan!
Aq altənduu çər menen!

Qaqərdə çatqan çəlymdu —
Sajmalap çəmiş egildi —
Aq paxta acqan audaş.
Eçəmdin epkin—terildi!
Alvərsən vətə — qubansən
bqcamdat eçə terimdi!

Tyştyktən vaarə tavəlar,
Tyştyktə sonun çağlar,
Qara altən qazər çəyoğojan,
Kəp çərdə kəmyr keni var.
Saqənnə çandən çəyoğalə

Arəstanəp, Alaj çəri var.
Ar qandaj sajrap maqtasa,
Bulsuldun ajtar çəny var.

Emgəktin tyştyk qazanə,
Majdandən tyştyk bazarə,
Tyştygym əsty çağndap —
Tyştykty maqtap çazalə —
Avəmdar qajra tuuldu,
Çağlap turmuş qatarə,
Şandandə çəqtə sernelip,
Tyştygymdyn ataşə.

Tyştygym tyryp çəvəkti,
Tyştyktyn tyry syrəttiy.
Kecəgi turojan kərə çər,
Bijlett... qaqtə gudoktu —

Çasaloja, şaani kərkyndə —
Çalənda tyştyk ərkyndə!
Tyştygym əsty toroldu,
Tyştyktyn tyry oşoldu —
Qajtadan əercyp çəğaləp
Ətkəndə əckən qoromçu
Tyştygym çağər çağndaj,
Tyştygym qajrat orondul

Bolşevik çənip majdandə,
Başqalar vızden ajdaldə.
Ezelki qarəp qaqər çər,
Çəmiştəp, kəldəp, majlandə.
Erməksiz turojan qarçəyoğaj!
Eştəndi gyylər sajraldə...
Arəstanəp, Alaj çağlar,
Tolturdu suuşa sajlardə...

Aq paxta, çəvək, egindi,
Tyştyktə tymən egildi,

Qara altın kömür qazıldı
(Qamdaşın tulpar çemində).

Dəngələk sajrar, kyc qajnar,
Erkindəp emgek miz qajrar,
Kajlolar qızuu—cavıldı
Zavojşik qajrat kyc vajlar.

Tyştıgym çenip çenışti —
Tyştıgym təkty çemişti.
Turmuştu vajlar tutqunoşa,
Tyştıgym erdəp kırışti.
Al tyştıgym qajrattan
Atqaralıb kəp işti!

Tyştıgym altın nuqura
Al sərđə cecti bolşevik,
Maanisin tındar uqqula!
Maanisi—uşul sərđmdən —
Majdanşa tegiz sərđqlə!

Taalajım kelip ajlanıb,
Şaşıdıım vıgyn sajralıb,
Qubatım tyştık qubuloşun!
Aq paxtan çajnar ajdalıb,
Avamdar kelci kyreşke,
Çañoşa çalıb vajralıb,
Al tyştıgym sənaloşın,
Sotsialşa şajlanıb.

6/IV 32-çy.

SYLYKTY

I

Cirkelişken vagondoru
Dajar turoşan parovoz —
Qocqul tytyn qajnar-qajnar,
Sylyktyge varavız.
Tigil turoşan Dargamirge,
Korynbəstən qaravız.
Çoldun voju kylgyn-çaşıl,
Toloşon eken çapılbıq,
Al parovoz ajdar kirip,
Toonun ici çapırbır:
Men varatqan aıbs çaqtan,
Sylyktyımdy saşınır,
Er parovoz too tajandı
Tulpar attaj camınır.
Tulpar emej al emine:
Too voşunan ergigen.
Aqın emej men emine?
brdaj kənylym sergigen.

— „Tilip-tilip asqalardı
Məndaj da çol salarız?
Tan qalarlıb ec çeri çoq
Ecen qoldor qavardı“ —
Dedim daşq çalt qaradım,
Çaşımdaş ajaldı.
Aldı çaqtan kərə salıb,
Taanış — Ermat aşımdı.

„Oj aqataj amansızız?”
Al da maşa qarandı,
Karbit-kajlo qoldorunda,
Ren-beti qaraşız..
Sejrek saqal eektegi,
Ervendedi kylgönde:
Buçur qara qolun sundu,
Men ekenin bilgende.
Eek beti qıymıldadı
„Ajtajn“ dep ırdeme:
Amansızız aqın inim?
Ras boldu kelgeni.
Qara altındın majdanınan
Qana çazır vergenini?
Bajaq Ermat men emesmin,
Azır—men da erdedim.
Ötkön çoruq qıboşma
Ujat bolup terdedim,
Emi keldin kepten berl,
Çazsan, çazsan ermegim!

Uşul kyny Ermat menen,
Men da tıstım şaxtaşa.
Tyrkyn-kyrkyn,
Turmuş tyry,
Ecen qızıq şaxtada.
Er Ermattın kyreştery,
Bizder ıcyn vaqıtıda!
Ermat Taqaj, Petrovdor,
Eñ aldınan köryndy.
Andaş oor ynder,
Qarqanynan,
Arılan
Erkin emgek kyngö çetken.
Ker qıymıl
Ötkön sırdı saıraşandaj.
Тынымсыз —

Vagondorun kyldyretkөн.
Dalaj kyn
Batır сыоыр, aqqan şardaj
Qalın mun —
Qıjan qanduu tyndөр ötkөн.
Bajaşız
Qançar batqan çyregymө
Qantkende,
Oşol kyndөр сыqсын esten.
Engirep,
Een çatqan el talaasın.
Kim kelip —
Al çemişten uurtabasın,
Belen mal,
Altın, kymuş çaraj çatqan,
Qantkende
Ac közdөrdөн cette qalsın.
Kөmylgөн,
Çer tyvynde çaşım çıttan,
Qantkende.
Iskek murun çıttabasın..
Tetigt
Coñ saj,
Bozoñ qolot.
— Şaxtasız
Sylyktynyn oşol bolot.
Bul qolot,
Mından elyy çıldar murun
Kelögen
Сысқан murdu bir çoroqolor,
Bir kyny,
Elektrik—qajrat menen,
Omqoruşat көmyrды.
Eminege?
Bular nege
Çer aldında çyryşet?
Sotsialcıl çань öлкеge,

Kömyr nandaj
Kerektigin bilışet!
Oşonduqtan
Min zavojşcık,
Qatar-qatar,
Qara altındın majdanına kirışet.
Şaptaı moıloo,
Şınoşa voıluu,
Taşaı, Barat
Azamat.
Otuz beş çıl iştep kelet,
Çerdin tyvyn tazalap,
Daşa öcpes erkin qajrat,
Erkin kömyr qazylat,
Al balasın

Sylyktynyn
Men ermegi çaza alat...

II

Ötkölyn
Bul şaxtanın syjler versem,
Kez volqon,
Min oquja necen-necen,
Oşonun:
— Bir tamcısın „Al qanduu kyn:“
Uqqula:
Çan qurbular syjler ötem.
Azap muñ,
Qalın qajış,
Qocqul qandar,
Aralap bul Sylykty velden kecken.
Bul qolotqo qajdan daşa
Ornolup,
Eki-yc catır pajda volot.
Baştalır
Oşol kynden bizge cejın,

Toqtovoj —
Bul qolotton muñ şoroıolop,
Ulanır —
Kynden aıoşa, çıldan çbloşa
„Sylykty
Şaxta“ degen atqa qonot.
Al caqta
Bul şaxtanın kımder bildi?
Çöe-çalan
Kömyr taşır kimder çyrdy?
Raqat
Qumar oınop araç-şarap,
Sanın caap,
Murut tolqop, kımder kyldy?
Surasan,
Ermat, Taşaı ajtır veret,
Qaltırşaj
Ijne, çıain oşol kyndy.
Eñ kedej
El icinde qor volqonson,
Mırzabaj,
Bul şaxtaşa kelip kirdi:
Azandan,
Kyn batqanca vajsal tappaj,
Al şorduu
Qap köteryp tınşaj çyrdy.
Oşondo
Ermat, Taşaı çaş kezgi
Kez çarır
Emgek menen baş köterdy.
Eelegen
Sylyktyny bir soodager:
Çap-çalqırz,
Sorup çatqan uşul kendi.
Al kezki —
Bul şaxtanın avabınan,
Syjlese

Pardaş qılbaş savaq uram ..

Som temir

Sasbq cıraq, qaranoşlıq,
Sajrandar bul şaxtada doqron quloqan.

Kök çetel,

Qalın qajış çumuşcudı,

Çaloşvaz

Al soodager sajran quloqan.

On beş saat çer tyvınde,

Alışqan

Bir myrydön ar kynynde,

Al kezde,

Qajdan bolsun bul kynkydeş

Çer çazır

Qbzımtan son ojnop çyrmöş.

Al kezde,

Qajdan bolsun bul kynkydeş,

Madanij

Kıter oqur, kıno kermöş.

Qır-quu saj,

Ar qaj çerde—tarap-tarap,

Çatışqan

Çumuşcular çer kepedeş.

Majekter

Ajtır tursa Taşaj, Barat.

Tandanır

Çyrek soqur;

Tiş qısbır.

Adamş zor qajratqa alır varat.

Bir kynı

Qar kötergen Mırzavajı,

Soodager,

Çoldon cıqır kögür qalat.

Buıruqur

Çer tepkiler—al soodager,

Qaardap

Birden alır minge salat:

— „It aqmaq—

İlkij vasır ne çyresın?

It aqmaq

Bajırşımdı buldyresın“

Kim cıdar

Mındaj sözge qarap tursun.

Qumsarır

Mırzavajıdn ıren beti,

Çulqundu

Soodagerge tyır muştım.

Mırzavaj,

Turmaq bele qılır tartır.

Al çeder,

Kyır aytkön etır zapır

„Uşulı?”

Sökkön oozu“ dedi daşır

Tepkiler

Oozu-murdun qançalattı.

Baqırır

Al soodager çer çaroqandaj,

Coşuldu

Çan çabla elder qalbaş.

Çandarına

Mıltır kezeş ajlandıırır.

Alıştı birden-birden qarmaj-qarmaj.

Qalın cıu

Qızuu syrgın mıltır yny

Qırqırır

Qırılışqan qanduu çançal,

Uşul tın

Mırzavajıdn çondorunan,

Sanaluu

Toqson eki qamcı alınoqan.

Adamzat

Qandaj cıdar çatmaq ele,

Alışır

Al Mərzəbəj tilden qalqan...
Ertesi
Çan bərlətir şorduu vəjqış,
Çoşulup
Bytkən sojdən aqqan qandan.
Muñ cəvəp
Çer kepeden kyndən-kyngə
Almaşp
Şum dynyə mindən-birgə.
Çalqəbz vəş
Bir soodager çəvəp kylyp,
Oor çyk
Acuu turmuş min-minderde.
Uşul qol,
Taqaj, Barat, Ermattarəm,
Ojron dop
Ot çandərbp al kyndergə,
Çoşolup —
Çalqəbz vəştuu al soodager
Erkindyy
Enci tijp min-mindergə.
Qumsarqan
Qubaq qolot şaar bolup,
Almaşp
Çer kepeni aq yjlgə!

III

Azər
Şaxta şaar bolqon,
Çanə ənərym ornoloqon,
Qadimkidej
Qap keteryy —
Sazəp cəraq çoşoloqon.
Sotsialcyl
Çanə elkəny,
Çanə ordosu volo aloqan.

Azər
Şaxta kimder ycyn?
Min million el ycyn!
İşənbesen
Qarap kərgyn
Er parovoz,
Kelişin.
Taşp çatat.
Kyndyr-tyndyr
Sotsialdın çemişin.
Ermət aqaj!
Daşp çazam
Daşp çazam siz ycyn.
Bul Sylykty
Kyreş menen
Qanduu kynder kez kelgen.
Bir kezderde
Qamcə ojnoqon,
Qandar tamqan bətterden.
Azər kərsən
Al bətterden:
Qajrat coşu ertəngən.
Azər kərsən
Al şaxtadan:
Erkin kyysy certilgen.
Azər kərsən
Al şaxtadan:
Erkin kyysy certilgen.
Şanap çetkis,
Şan texnika
Bizdin qoloqo eercigen.
Men ermegin,
Da çazamın
Da çazuşqa ersinem!
Məna
Çandə kəcəgarlar
Qəzyl çalın vurald.

Ajdap;
Ajdap —
San parovoz
Cojun çoldor ulandь.
Farqanamdьn
 Kerky cьqьtь.
Orto Azija qubandь.
Gudok yun—uqalmaqan,
Dyləj çerler tura aldь.
 Necen gıgant,
 Mın parovoz,
Kim tojquzat bulardь?
 Çer tyayndə qara altьndь,
Şyləp—şaxta cьqardь.
Ermət, Taqaj epkindeci,
 Daqь altьndь cьqarçь;
Qajqь murun,
Salaq qavaq,
Ketik-ketik tişteri
 Ermət taqaj,
Taq qьrç çьl
Bul şaxtada iştedi.
Bir kezekte çer kepede
 Çapa cekti — bittedi.
Biroq
Çenip al turmuştu
Azьr keldi kytkeny...
Ermət, Taqaj qajra vytyr,
Qajra kyckə tojunqan.
Turmuştarь
 Daqь çanь
Qandaj cьqsьn ojumdan.
Qatar qatar çasalqan yj
 Radio qojuloqan.
Bir çaqьnda grammofon,
 Ojnop turat sonundan...
Kecke çuuq keryp turat;

Tyrkyn kino ojundan.
Barmaqtajdьn,
Qajnap ьşqan,
Majdanьnda kemyrdyn.
Ermət, Taqaj epkindej ker,
Əlkə aldьnda keryngyn.
 Çer tyayndə
 Qara altьndь
Qazqьn-qazqьn çemirgin!
 Tart parovoz.
Vagon toldu
Tart parovoz — elirgin!
Suroosuna
Altьn ьerci
Sotsialçьl elmdin.

13 V 1932-çьl.

TOO BAŞBANDA PAROVOZ

Aşbadaarab, atyblat—
 Too waşbanan wuu sýjat...
 Elik desem qara sojun
 Şaraq-şaraq un sýjat...
 Sojun desem—surqar warat—
 Too şamalbn quuşurat...
 Arqasbnda wagondoru
 Al Parovoz bşqbrat..

Ojojo kelbes wul önerdy—
 Azyr mña köz kerdy...
 Ördöp-ördöp men waratbn,
 Qbjöac qbjä çerlerdi..
 brdar-brdar un salambn
 brdar könyl eştendi..
 Mña sýqtym too waşba
 Mingen walwan çetkirdi..
 Ana qara, too waşbnda—
 Al Parovoz köryngön...
 Al taşmaq qara altbndb
 Qazojan kömyr çerinen...
 Qajtras-qajrat, erkin aqyl
 Öneryñe bertlem!
 — Bertlem da:
 Çer çyzynö körynöm—
 Sajrap sýjör—
 Sotsializm ellnen.

1931-çyl.

ARBM

Qaltardaj tyr kijingen kök brapb,
 Buralojan wetegesi, çöp tulanb...
 Samsaalap, ar çylojadan btojör sýjat.
 Sedeptej çaqybşqan miç wulaşb...

Körgöndö köz ujaltqan, dönsyz çajbq;
 Ystyndö carbalarb malbn çajör—
 Egerde asyldansa mal tuqumu;
 Qalwajt—dejm keç Arbmnda es wlr ajör...

Orojuştap ten ortodon aqat suusu,
 Bermettej köwyk kolkyp, atör wuusu..
 Ucqan quş, çajblojan mal, çyrgön adam,
 Şattanat çadbraşat sýjör suusu...

Emgekci bşq çöldö orso wuudaj,
 Çalmandap qurctan wytken oroq tbnwaj,
 „Es al“ dep erkin talaa aqqan suusu,
 Çaqbrat kulymsyöröp qolun wuloşaj..

Bir kezde oşol çerde men da çyrgöm,
 Terki çep „dylöj turmuş, zaltm kyndön“
 Çalöbzaq Arbm meni erkeletken,
 Arbltör kökyrökte qatqan kirden.

Qan qamçb, qan qaşatör urojanbnda
 Qaltöröp ajlam ketip turöjanbnda..
 „Kel çetim, kejiwe“ dep asör qojnun,
 Suu werdil qawat-qawat qatqan qanoşa.

Estejmin keñ Arımdı esime alam:
Acıloğan eki közy çetim balañ.
Ystyñde artel, kolhoz ojnottuğa,
Qubat bar... belim bekem çetet camam...

Aqızoñın egindikke ajdar vulaq!
Tyğ berip... mөлtyldetyp quraq-quraq.
Suundın kere çutsun buudaj, arpa,
Acılsın çana daqı paxta bulap.

Bul qatım qaq özyñe varsın çetip,
Uqılsun vardıoñna senden ötyp...
Ujuşqan çajıqtaoı kolhozdorıo
Suundan berip tuoıun kyryldetyp!

Birikken qojnundaıo elin qalıñ;
Çooıotup mite tumşuq zalim tabın.
Maşına-traktoru işke kirip,
Qılsın keter çoldun erte qamın.

Da tyrdın çanı şanı qojnundu acsın,
Betıñdı madanijat vuusu bassın,
Eskiden vojdu tartıp erkin silkin,
Emgeksiz çeksen bolup alıs qacsın.

Bıdamdar çyrek soıup öercyp qanıñ
Kyryldöp qubat berip emgek alın
Arnadım uşul qattı aldınzoıa
Bir kezde kirtim çuup, vaqqan Arım..

ÇAPAN CÖL—BYGYN ÇAŞYL ÇER

Esen çyl çattı voz volup,
Qubarıp kyn-tyñ tomsorup...
— Çyrekke çara çarmayıñ.
Çylyndın qajıoı qozıolup,
Ermeksiz sursur çapan cöl:
Eckirdi, ıjlap—vozdolup...

Tılsız çoo—çalın çaloında,
Tyğmaoıñ qajıoı saloında,
Qum qıjundap—çañ çyqtı
Örke qalıp armanoıa.
Ölyk emes, tiri emes,
Orto çoldo qaloında..

Çapan cöl neni tiledi:
— „Kelse“ dep emgek bilegi—
Kektın çamoıy çaoıandaj
Orundaldı tilegt...
Şıñoıbraşıp ketmender
Boz topuraqtı şiledi...

— Kecegi quba çapan cöl,
Kelip qara bygyn keri!
Emgek bergin bilegi
Çaşyl ala gylın keri!
Maşınalar çarışqan
Bulundardın tyryn keri!...
Aq paxtanı ajdaoıan
Avakeme qolun ber!...

Arqbratbr arbrqtb,
Anal. qazbr salbrstb.
Qatbr qalojan qaq cerge,
Kymyş suular aorbrzdb...
Kylyndedy çapan cöl,
Emgek menen qanbrstb...
Ajlanarça şat kirdi da,
Garmon kyyn aorbrttb.
Dablarǵ çyltradb,
Avam ketmen savbrstb.
Qatqbrtoqbr kök çardb da,
Emgek aldbr vaorbrttb...

Çaz aldında ajdaorjan,
Egindert seńseldi.
Maj cbrorarbr emgekten,
Bolot ketmen velsendi...
Cöl ataorbr çoq volup
Kijdi çaşyl kemzeldi.
Kim ырдавajt?
Kim qoşrojtt? —
— Çañb özgerys enşerdi.
Enşeret —

Daorbr özgerys majdandb...
Aj icinde çyl ötröj,
Arqyl tyrgö ajlandb.
Çañb turmuş—çañb çer,
Şan ketertyp qajnaldb...
Tolqur —
Taşbr vulbuldan
Tolojon kyylör sajraldb.

Oş. 1931-ç. Maj.

QBŞQB TANDA

Çer appaq... çyldbz tolo, asman acbrq,
Şuu tolojon... kök çalama muzdar qatbr;
Baq vaşbrn vubaq çarqan, samsaalanbr,
Baldbrajt... tentek ajaz uusun casbr.
Taşındaj birlijantbn çyldbz öcty,
Kөгertyp çalındatbr turojan kökty,
Ojojonup toşөгynөн Sergej, Tejtek
Kijinbr majluu kijim... işke ketti.
Arsandap, qoşomaltap, çyrgөн ajaz,
Cьmьcьlap, Sergejlerdi betten öpty.
Qьcьrap, çatqan qardb meltiretip,
Ici suu... cojun-bolot yjgө çetti.
Balqa albr... qoldoruna syjry vaştuu,
Qoş qoldop, ujup çatqan temir cektі.
Zavoddo Sergej, Tejtek vuloolonot.
(Buldaorbr kelecekte qonuş qamb).
Balqasb, ezip çatat qbzyl temir.
Ucqunoça cacbrandb... tolojon tamb
Tizilip... cekesinde vernet teri,
Şaraqtap... emgegine qajnap qanb.

31/1 30-ç.

ULUU QURULUŞ

Ornolup çanb zaman bizdin çerde,
Nur çaptb çemiş berip emgekci elge,
Suu keldi Ala-Toonun sulaqıbnan
Sađ vasıbr, qum qujundap çatqan çerge.

Baq, daraq kəkələdy byrdəp-gyldəp,
Əsyudə çanb sarva kyndəp, tyndəp.
Atqarəp çolvaşçybın ajtqandarəp,
Ajqajdy saldıq velem alqə çyr çep.

Beş çıldəq atqaruşqə veri tørttə,
Şımandb oroq, balqa çetip şertkə.
Duşmandəp ajtqandarəp tijdi taşqa,
Qarvadəq kulaktardə çanojan ərtkə...

Donbasstan cəqəbr çatat kəmyr keni,
Uraldan orəqur çatat temir keni.
Dnepr çarəq berip quruluşqa,
Tyn-kyndəp çarqıradə keneş çerl.

Kypyləp oor maşına, fabrik, zavod,
Quruldu bizdin çerge sandap çajnap,
Salınyr temir çoldor erme cəlgə,
Çurqadə qara buqa mөөrəp, sajrəp.

Oroldo emgek marşb, yndəp gudok,
Atıbr kək tytyny tyjdək-tyjdək.
Çer celip temir əgyz ajdap qoşun,
Qulpundu qumduu talaə çajnap, gyldəp.

26/X 30-çıl.

AJDOO MAJDANB

— „Erme cəldy kyldətəly —
Qırcəp vaqtar tıgeli.
Erkindesin — ketmen çapsın,
Er emgektin vılegi —

Sajmaladəq çapan cəldy —
Çaş qırcəndar kəgərđy,
Er majdancıl—kyckə kelip —
Bar duşmandar çentildi —
Al qırcəndar byryn vajlap —
Bygyn çemiş təgyldy.
Qoş soqondu!
Min traktor!
Ajda kolkoz çerındı*.

— Şajman qamda,
Turəqun camda,
Bır kyn bəker ətpəsyn.
Bizdin majdan —
Kyckə kelisin —
Dep vöşevik
Cuu kətərđy.

Qəzuu kyreş çar salıbr —
Kolkoz eli — kydyndədy,
Bul ajtqandə qarşb alıbr,
Sandap cubap — traktorlor
Al talaanb antarəp —

Məna majdan,
Məna kyreş —
Çalındadı cəndalır.

Şaraq-şaraq
Şaşa kəlp —
Er vöşevik majdan —
Erkin emgek —
Erkin-erkin
Erdeş qoşun aıdady,
Sansız çatqan çapan —
Cəldər,
Sanşırqaluu —
Sajmaluu!
Azır kəktər —
Çaşıldandı.
Adırdaşır qajraşır!
Qalın emgek
Qatar-qatar
San kyreştən tajsady.

Çalırt-çalırt —
Çalındadı,
Qajrat qajnap çyrekten.
Al majdandı,
Tujıundarı
Er vöşevik tıletken.
Bizdın qoşun —
Qajrat qoşun,
Qacmaq emes kyreştən.
Bizdın qoşun,
Talvas qoşun,
Kyndır-tyndır kyreşken.
Bacır-bucur qajrataşır
„Çin“ „şajtandı“ ileşken!

Er vıradır,
Emgektendi,

Ot çaşıbır ketmeden —
Ana çatqan keş mejkindik
Çaşıl sajma özgergen...

Al özgerış,
Şaraqtaşın,
Keş talaanı qaptaşın.
Egır salaşın,
Ecenderdi,
Egin, kendır paxtadan.
Emgek arıbır —
Kyc qajnaşın —
Er vöşevik-şattaşın!
Ber komanda —
Mejkin Talaa
Ojıo-qırqı,
Dalaj çemış egilmek —
Ana cəqtı emgegine,
Ivan, Tejtek, Emilbek.
Ana kolkoz,
Qaptap kirdi,
San çumuştı çemirmek!
Şandan-şanı,
Asmandadı uluu tempi,
Stalındık çyryştın —
Şondo bolmoq
Mol çemiştı —
Kyndır-tyndır kyreştın,
Şapat-şapat
Şapat-şapat
Şapat ycın kyreşkyn!

2/IV 32-çıl

AVAM QOŞUN AJDASYN

Çadýraoşan çazojy kyn,
 Çaraşyqtajt aalamdy...
 Çaş bulbuloja til kirdi:
 Sajratajyn qalemdi:
 Quttar, şaňşyr yn qoşur,
 Qusantajyn avamdy.

Сътън-қујун сътълдар,
 Кеде çölçър сътълдар...
 Ақ қазызда ојнолот,
 Күкүк қалем ыр-ырдар...
 Күү аралаş күлкүлюу,
 Авакеме şыбырдар:

— „Pardasъ çerdin асылды,
 бşqbrоşan ајаз васылды,
 бнта таşыр күс қайнар,
 бr маузирт атылды...
 Маşınalar çемделіп,
 Mejkіndikte вақырды“ —

Degendeј bulbul saјradь,
 Denime şattьq vajladь,
 Termep alьp qbьaldь,
 Ter qordosu qajnadь.
 Tьňşar күүn bulbuldun,
 Avam qoşun aјdadь.

15/III 30-çы

QBŞTAOJьMDA

Вақырр паровоздор,
 Вағрр қалојан,
 Балылдар elektrik
 — Çаньр қалојан.
 Көресүн көркөмсулык,
 Туқавасын,
 Авамдар çаран çөлге,
 Çайрр салојан...
 Ақылојан altьn сулар,
 Арьqtardan,
 Çаңььық сьн турмушта,
 Ауньqталојан...
 Qadimki quu taalаны қьььр ават,
 Заңқайојан ақ уйлерды
 Сальр салојан —
 Сувалтьр ақ пахтаны —
 Алојан çerden,
 Көлдөгөн altьn çеміş,
 Аққан терден.
 Çаңььық—qbştaojьmды,
 Erkeletet:
 Çajdarь çараşьqtuu көрky kelgen.
 Qarasam başqa тырде,
 — Өскөн qbştaq.
 Kылдөнгөн çаңь ordојo
 Kіre baştap...
 Qajnaoјan emgek kely şараqtaoјan,
 San tołqun өrkөctenyp
 Maqtap, şattap.

29/III 31-çы

QBZBL QALEM

(L. Ç. nbn 4 çyldbqbn)

Qaldbrac qatqan ton menen,
Ujuqan typsyz oj menen,
Umtulup qalem qarmadbm,
Cor vasqan qara qol menen,
Qalemim bolot qajrattan
Dañ salbr ajqbn çol menen!

Termeltir kylyk qalemdi,
Denime şattbq taraldy.
Bulbuldaj sajrap çaş sbrbn
Çez qanat uca varaldy.
Qavarcb çaştar atbnan
Tojuña berem salamdy.

Tert çylda tarap qanattb
(Zuuldap ucup varattb)
Buzuqtu sajbr „şibegen“
Korsetty belem sanattb,
Çaştardbn bolup çarqbnb
Sezlmge şambn tarattb.

KÖKÖŞ KÖZYN ACTB

I

Kelte ooruoqa, ata enesin qajsatqan.
Tijeşelyy encl alojan azaptan,
Tyşkenyñe zalim turmuş toruna,
Burcaq-burcaq eki közdön çaş aqqan.

Qoj qajtarsa butun tbtqan qaraqjan,
Cart çarbnbr soqoncoqju qanaqjan,
Baj balasb muştap ketse çelkege,
Tegyp çaşbn, mөгdөp çerdі qaraqjan.

Çaştaj Kökeş zalim bajoqa arbaloqjan,
„Çaşasa“ dep baj qatbnb qarqoqjan,
Kyny-tyny közdön çaşb arblsaj,
Ujur qajqtb arylsadb armandan.

II

Bir oquucu elge bardy qalaadan,
Kezligiştі Kökeş ekөө talaadan;
Arman, zarbn Kökeş ajtsa al uqur,
„Oququn“ dep çumşaq ajtbr qaraqjan...

Uqur munu Kökeş qatuu syjyndy,
Şaşbr-puşup çaman tonun kijindi;
Qubanb qartap, netke qbzyl tyr berip,
Bojron-bojron çolqo tyşyp çygyrdy.

Keldi daqtb intirnatqa albnb,
Ketpes, tospos keñ brbsqa malbnb;
Çyregyne qabat, qabat ujuqan,
Acbr көnyl, muñ qajqtdan arlydy.

ÇAR TAŞTA

Çer wetin qaranöýlëq qaptar basqan;
Çel çyrse ösymdykter atyr cacqan.
Qadalojan çymñdalojan sansыз moncoq,
Bulutsuz şattëq nasыр turojan asıman.
Çyrekty solquldatыр azoo tajdaj—
Uşuldu munđuu dawьş asqa taştan...

Çetyygө kyndyzgydeј asqa taşqa;
„Çekirip“ tyn ökymy qamajt „waspa!“
„Munđanojan qandaj pende boldu eken“ dep
Çuuldu alьır wetim çyluu çaşqa.
Qapaluu munđuu dawьş tolqundasa,
Zьñoşырap ynyn qoştu көр çar taş da.
Toqtonup degdep көnyl, tura alsadьm,
Adьmdap, weş varmaqтар taşqa wardьm;
Çölenyp quu arcaşa aşыр çaşь,
Bir wala qucaşьnda ьşëq qandьn;
Çalьndap, cavalaqtар et çyregym:
Çalьarьp syrтыр çaşьn aldьma aldьm.

Uu qamçь tьjgen şaq-şaq çarьq wasьь,
Balanьn „Tutquc“ eken ьldim atь,
Çaldanьp waj qolunda çaştajьnda;
Çьrmalojan çaş çyregy munşa qatuu.
Qamçьlap waj yjynen ketirgende;
Qalqalap turojan eken toonun taşь.

Şoroşolor wetin woјor aqqan qanь,
Yn çöşat „uşulđalojan“ ketip alьь,

Soorotsom kycөp ьjlajt qaoşыр өркө;
Сьмьrap ьytkөн woјum kettі waarь.

Tolqunu wetin çuudu aqqan qandьn,
Alsьrap aqььmdan men da tandьm.
Zьpьldap çeli çyryp, saјrap torşoj,
Bilindi ьir belgisi atar tandьn
Keteryp çaş Tutquctu arqama alьp;
Soorotup, erkeletip yjgө alpardьm.

12-aprel, 29-çyl.

I-MAJDA

Muzbka sajrap çalyňar;
Könüldyn gyly taşyňar.
Qylyqdaşan qyzyl tuu;
Kyn nuruna malňar.

Emgeki älek tyrynyp,
Eski mun, daty kywlyp,
Qatar da qatar tizgendej
Çyryştyň saary tyrylyp.

Synaşyp älek kuctöryn,
Çyryşyp çalyň typtöryn;
Kompattja aldynda—
Eercitken emgek köktöryn.

Uraa .. oja asman çalyňar.
Uşulup köpkö çalyňar;
Uşqanda munu zalimder:
Bekindi çerdi çalyňar.

Coloosuz emgek çyq tolyp;
Qyzyl tuu qoldo toptolup;
Çyryştyň aygyn majramoja
Çyzdery çaryq ot bolup.

25-aprel. 29-çyl.

ÇARYŞTYN ÇAŞTAR TULPAR

Marçandaj tizlişken ot çyrek çaş;
Çaryşyp sen da curqap mooqumdu bas,
Kömek berip,
Bolup şerik,
Çalyrttanyp çalynduu çaş welden aş!

Meldeş-meldeş çamoşyp bolup tögylde;
„Boş qojbo“ dep qacqan, şamal ömyrde.
Beldi wajlap,
Mizdi qajrap,
Sen da curqa, kyylendyryp dywyrde...

Atqar toluq sızoşan sızdyq, plandy,
Bolqun misal bul çaryşta qylaldy.
Aram qandy,
Kergö kirgiz, kömelontyp bulardy!

Meldeş, curqa çaryşyp çoldu tulpardaj,
Maqatlydy qyjruqtaşyň qutqarwaj;
Çalyrttanyp,
Qubattanyp,
Qojbo birin mildetindiy atqarwaj.

29-çyl.

ÇAZ

Tyryp allek dýjqan qoşqo qaməndə,
Aqym—suular aldas urup caməndə.
Tyləp—tyşyp, çeksen boldu aq teri
Çerdin beti çaşyl qymqar caməndə...

Carba malə—egizdedi təldədy,
Qolun buloqar emgek eldi kel dedi.
Azyp eti saqlalaqan vajany,
Arəq-toruq keq özəndy ördədy...

Mejkin talaq qəzyl gylgə kəmyldy,
Qubandəgəp qajəp vasqan kənyldy.
Tojundurup arəq, acqa qaloqandə
Şattandəgəp çəmlş çerge təgyldy...

Ken talaanə atyr çətqa cəmdyryp,
Erkelendi alpeštenip çel çyryp;
Nurun cacəp çerde çyrgən emgekke,
Kək deñizde qulac urdu kyn kylyp.

Çan-çanəbar—emgek çaqqa aqyldə,
Aləp şajman çumuşuna qaməndə.
Kərkəmy çəq qəş maalynda qəqəjoqon
Qaraşaj da moncoq, aqaq taşyldə...

Arəq qazdə, Tejtek ketmen aştadə
Aləp şajman emgektendi çatradə..
Zalim qəştə çamar çazoqar, çamənoqan
Çaman tonun qojcu cecip taştadə...

Səmalanəp emgektler erinəj,
Çatəp icken çalqooluqqa beriləj,
Çerdin beti çəvəraşan areket,
Qaloqanə çəq emgek çaqqa teminəj!...

Çadbradə—çerdin beti qubanəp,
Qoozdolup qəzyl, çaşyl quraləp.
Salyən ava kylyk çeli—kydyndəp
Ec bulut çəq kək asqada tunarəp..

Sajrap quştar ovon qoşup yn saldə,
Çajdə çaqtar, çamandadə aq qardə;
Kəz qajəpətpəp qəzyl-ala tyrdənyr,
Too booruna şajma tyryn çaptə.

Emgeğindi taləj qəloqən Tejtegim,
Este bolsun keler kynun ertegin!
Maqtap seni, erteli kec qaşynda:
Təvəj şajrajt qubulçutup ermegin.

3-mart 28-ç.

BIZDİN ZAMAN

(Lenin partijasının keşemy ç. Stalinge arnəymən)

Emgekten alıp vermətti,
Çer vətini dınyı termətti,
Qəzyl tuu alıp, suu salıp
Turmuşqa taqtı kəlsətti.
Çənsə çənət—çətilməs.
Turmuştun tuucu emgekci.

Bizdın zaman erkin zaman,
Emgekçiler tutqasb;
Zaman çolun tegizdegen,
Bolşevikter ustasb.
Baroan sajn—çetilyyde,
Qərcən taldbn qəsqasb.

Bizdın zaman qajratb mol
Sansəz çoonu qəjratqan
Bizdın zaman cəncəyl zaman
Kapitaldb əjlatqan!
Bizdın zaman volot çyrək
Tartbq kycyn cəqratqan.

Bizdın zaman tulpar arəş,
Ajləq çoləqə talvaqan,
Bizdın zaman çaləb zaman,
Duşmandarəb çalmaqan!
Bizdın zaman bəqcam zaman
Lenin çolun qarmaqan.

Bizdın zaman gyl, şam cəraq,
Aloqan aalam çarəqtə.
Bizdın zaman emgekci ycyn,
Kətermələjt qarəptə.
Bizdın zaman özgəryşcyl,
Çaqladə tarəxtə.

Bizdın zaman kylyk zaman,
bldamdatqan plandə.
Bizdın zaman ucqul zaman,
Çer vətini qyl aldə,
Çetışkəngə çetışkənder,
Çelelenip ulandə.
Biz, az çylda vəş mın çyldəq.
Çaql cərgə quraldə.

Bizdın zaman sonun zaman
Qujqaləqan eskini!
Bizdın zaman temptyy zaman,
Zuuldaqan epkini.
Bizdın zaman suudan zaman,
Kəmpartija ətkyry.

„5 EMES 4 TƏ“

Memelçip qara mooru asman ajmar,
Bulutaj qara tytyn cəyat sajrap,
Zağajəjan kirpic qorəon qucaəynda,
Maşına, cojun, temir çatat cajnarp.

Bolotton balqalarə saq-caq soqqon,
Tyr çasap eerip çatqan qəzəl coqton!
İlinbej tikken kəzge şara-şura,
Şaantlep birin alıp birge qoşqon.

Qamdaşəp çoldoşuna çaraq-asrap,
Şattanojan emgek yny kulyp şaq-şaq:
Cubadə maşınalar qəştəqtarəja,
Kərk verip; voz talaada curqap sap-sap.

Qajnaəjan cojun, volot uşul çerden
Kəp kəryp emgek valəp çutup kəngən,
Telcigen ujasənan qanat qəşəp,
Şağşəşəp dalaj şumqar ucup kelgen.

Şağ menen qajəşəp kelip qondu şumqar,
Kərsəttəy quruluşqa çoldu şumqar,
Ajləmdə kolxoz kycyn ujuşturup
Kulakqa almas qəlcə voldu şumqar.

Qojqojup traktorəjo aləjan minip,
brdaşat çanə sərən qat-qat kulyp;
Kyrkyrəp talaa betin oşəotqondoş,
Eştlet qara topuraq çerdi tilip!

Kecəgi qojcu volup vəjda çyrgən,
Bul kyny maşınanə vəştəy bilgen.
Yn cəyat kel çarəşqa emgekçiler,
Ala-Too arasənan Alaj, Cyjden.

Meldeşip bir birinə verip şarttə,
Kyn, tyndəp tez çyryştə çolojo tarttə.
Tolturup cirkeşilgen vagondordu
Cəyatadə qara altəndə byrkyp şaxtə.

Qəzəl nur qəmydanəp—qəştəq çarəq,
Çarqərap elektrik qaləjan çanəp;
Kym volup kynyrttəlgən qaraçəşləq,
Taraləjan vəjvojləonup esten tanəp.

„5“ degen kompartija cəjgen taməja,
Br volup çyrgəynə ar bir çanoja.
„5 emes“ 4 kə şana taamajlajlə—
At saləş, emgek qəlvaj birin qalva!

Ant verip vəştə qojup aldəq „4“ ty,
Ətəəge biz mildəttəy vərgen şertti.
Cəjraləjan ətkyr qajrat emgekçini
Maqtaşəp tuş-tuş çaqtan kyylər certti!

Şağəşəp volot ketmen çerge vattə,
Çaqyldəp kəzge ilinbej balqa çaptə:
Kyyləp kyre-kyre saqa-caqa,
Arəştəp maşınalar kəvyk cactə.

Tənyəmsəz çyryp çatqan qəjmyl vaarə,
Şart qojup kompartija ajtqan çarə.
Orundəp vəş çəl emes vər tərttə.
Soq valqa! ajda qoştə emgek qanə!!.

GUDOK UROJANDA

Tan çeli alpeštenip soçulojanda:
Gudok da yнын qoştu bolçop tanoja.
Emgekke şaşqalaqtap eki çaqtan,
Kriştî kök tiregen kirpic tanoja.

Çoroçolop maşınaçja qujup majbn;
Tazalap, epteştirip burap sajon;
Tyjylyp bulcundary bөлөк-bөлөк,
Qызartıp oroq, balqa saloçan qalbn.

Sergej da emgek qylıp qızuu qanda;
(Zavoddun eşiğinde qızyl tanoja),
Çavbla çumuşcular emgektenet,
Tan çell belgi gudok urulojanda.

Çarışyp balqalar da çaq-çaqa,
Tынымсыз emgek qajnap vaqa-şaqa;
Sojundu kypıldetyp soçup çatat,
Buçur bet, vuroju—bilek alqa çaqqa.

Maşına dir-dir etip çatat çygyryp,
Çyrgen çel çana daşy ojdon kylyk.
Majlanyp Ivan, Tejtek burap çatqan,
Qubanyp emgegine qat-qat kylyp.

Çiäektej qızyl çalbn burap kökkö,
Çyländaj-buran taştap çyret kökte.
Ivandbn çasaçany qara tulpar:
Çemişin sansız qylıp cacat көрке.

Kynden kyn—mizin qajrap kycyn çbjoçan,
Balqany maşınadaç bat-bat uroçan,
Çьраçь satsialdın bolocoçqo
Balqandy bat-bat soçqun Tejtek, Ivan.

20/IX-20-ç.

MELDEŞTE KIMDER MELDEŞET?

Mөөрөp gudok, emgek өrcyp qajnadı;
(„Bolot tiş“ temir çojun çajnadı)
Tymөndөгөн sotsializm çolunda:
Tyrkyn-tyrkyn maşınalar çajnadı!

Ivan, Tejtek сьмьрқандь meldeştı—,
Qol qarmaşyp bir qolottu өrdөştı;
Kypıldetyp parovozdu çarqılap,
Talaа kesip tolqun-tolqun suu keçti.

Kymyş paxta—dөвө, dөвө yjlydy;
Kylyp dıjçan—emgegine syjyndı
„Meldeş—çarış maşınany çygyrtyp!“
Degen uraan көkyрөkkө çijildi.

Çer çылдызь çarqьradь çaçьldь,
Qaraaçьlyq çaltьradь vaçьndь;
Maşınalar—bar çumuşun aytкөryp
Çaqьr, çalçь çaңьlyqqa açьldь.

Duşman qaldь esi ketip çaldьrap,
(Açьp qanь sөөktөry çaldьrap)
Kөcyp ketip, çanь çurtqa çalçьlar
Artta qaldь eski qonuş açьrap.

Tamьr çajdy kyldөp, byrdөp сьnalьp
Bir tilektyy, bir vaçьrtqa qьnalьp;
Kele çatat çolooçular тынымсыз;
Qarqьradaj çele tartьp civalьp.

Kel berilep, keleş eli meldeşet;
Maşınasyn qara altьnoça çemdeşet,
Kypө-kypө, type-type dasьrap,
Fabriçi bar şajmandь kyldetөt.

28/IX 26-ç.

TAN ATQANDA ÇUMUŞCU

Balıbdar çanır turojan colron battı,
Maaralır qoqur çeli tañ da attı.
Maalımdar ojojo, qırqıa atqan tañdı
Şıdırdı kylyk şamal alda çaptı.
Ojojotur emgek eesin ujqudaşy.
Coñ trıva vuu cıoşardı, gudok qaqtı:
Kyn cıoşır köktyn betin örtke salır,
Kuvyltur çer betine altın çaptı.

Ojojondu emgegine Sergej, Ivan:
Sermeldi çyregy da yndy tujojan!
Şılanır, şaanilenir tañdy sergyn,
brdavaş memirelip çyşır çyşan,
Barqıldar kövyk vyrkır—ekilenir,
Şaraqtar qajnar turat qara qumoşan.
Şavırar qalıñ daraq çygynyşet,
Degendej İvandardı „işke-qamdan“.

Saptaşır çumuşcular keldi cıvar,
(Şamdaşaj bilek; tyryp emgek surar),
Buraşır maşınanı aldastatır,
Buraltır birin alır, birge qurar,
Qırtatır kökyldetir otqo salır
Cojundu sajmаланtır çatat qurar:
Ajlanat közge ilinsej stanoktur,
Qacırar temir cajnır çatat çurap.

Temirdi çancır çatat talqan-talqan,
Cacırar qızıl ucqun ar taraptan,

Sozulat qara temir solup arqan,
Ter cıoşır cekesinen bermettenir,
Aşırar çerге tamat çalpan-çalpan.

bız-cuu faarıkte emgek kynı,
bızldar kökte çyret cıqqan dynı.
Çaralır dalaj vıjum cıoşır çatat:
Şajırar—kocettelır emgek gyly!
Bir emes sanat çetkis sonundar var.
Borumduu—bezelenen turmuş tyry.
Atılat asman çarcır kylgyn tytyn
Aralaş arçylaşır emgek dynı.

Maşına kyrpyldenet temir cajnır
Qızarat batar kyndeş cojun qajnar;
Köz tigir talsaj Tejtek urup çatır
Qınaltır, qırıştır çatat şajlar,
Kyc kelir elektrden zuлдаşan,
Da ketet bir çaqırna, quır ajdar.

Tırdıdar buramalar almaq-salmaq.
Emgekke ermek solup turat sajrır.
Bolotton bilekteri işke talsas,
Qılsa da kyn-tyr emgek mooqu qanbas.
Qamdaşır keter çoldun azıqtarın
Meldeşir çasap çatat kesic albars.
Çanırar engezerdej tamdın İci,
Şajralır gyıldögen gyuden tanbas;
Tyjylse balban çoldun muskuldarı
Qaltıdar körgen duşman çaqırn varbas.

Şoroşor altın aşır cojun çoldon—
Emilir emgekege kençer toloşon;
Maşına çumuşcular aralaşır:
Başqaca emgek qazoşan çurtqa qonoşon.
Emgek dep çumuşcular tañ atqanda
Çıq toloşon çıqa-çыqa qızıl qoroşon...

15/XII 29-ç.

DIN ÇÖNYNDƏ

Qocqor myjyz,
Aq seldeni calınojan,
Qorqur çorqo:
Toojo, taşqa tabınojan.
Şatıratır arap sözün çattatır—
Şarıjatqa dalaj elder tabınojan.

Bejiz, tozoq sanaa menen ojlşqon,
Aldar, arvar çemin taar tojlşqon
Bolso daoş qalır cıoşır şermende,
Qaqıldaşır tutqan çolun qojboston.

Emi mına madanijat tögylıdy,
Eski turmuş bizden alıs tevildi,
Oroq, valqa kezün cuqur moldonun,
Tozon volup dincil çerge kömyldy.

Tyy... eskicil bizden alıs kettin ojo,
Dalaj çılı saj seegymə çettin ojo?!
Çaň turmuş tuqavasın oronup
Meldeş menen sotsialoja köctym ojo!

Gudok uny qılaoırdı oıdu ojo,
Bolot sojun çancır qırcır soıdu ojo.
Emi mına men varatam çol cegir!
Eski dincil emi çeksen voldu ojo.

1929-çıl

SËRDUU TYN

(1930-çıl, 19-apreldegi dinge qarş qır kersetyyde)

Bilindi çımartıoş çazıoş tyndyn,
Qaoıldı telegramma soqqon çeldin,
Marçandaj çaş—tızilgen kece qaptar;
Aralaş albırt-urup men da keldim.

Çıldızdaj çımbıldaşır çanojan şamdar,
Çılmandar qatarlaşqan tymen valdar.
Çılıtır çyrek vaşın şiler qandı;
„Çılas“ dep eskilikti saloan andar.

Dırdıdar avtomobil çyrgen curqar,
Qozıolup bıoş-tyoş çoldo turpaq,
Şattanır qalıñ çaşın dyvırtıne
Da çanat elektrik ot valıbdar.

Sapsajoan saqaldar sasıq portu,
Sanattar çyregıne—salır coqtu.
Tyıldı cirköözıne sapsaıdaşır
Öngyır—vajandaşır vardı, çoqtu.

Muzıka—aralaşqan çaşın cuusu—
Kıngyırıt bulut kecip kökte duusu,
Coq vasır qucaq saqal dincil vızuq,
Qıjıldu qoş tanoodon sarı suusu.

Eski ket ölymıne bizde turvaj!
Qıldın ojo qıjla sanat ecen çıldaj?!
Quravız çanıbqtı çer gıldetır,
Çarışır kyndır-tyndır tınım alvaj!

19-aprel 30-ç.

ÇARÛŞ—SOTSIALIZMGE BARÛŞ

Erkin çoldo çoloocular çoldoşon,
Qurap çarwa çuſat, albn onçdoşon.
Bara çatat tymen bolup çarûşer
Çyrgen çoldo tegizcildik ornooşon.
Arer talſaj,
Тьпым алſaj...
Bolot çyrek kominterin çoldoşon!

Kövyk byrkyp maşinalar çarûşqan;
Qalſaj biri bara çatat çarûştan.
Tosçooldoroşo çajrat menen vel ſajlar,
Qoldoruna çaruu çaraq alûşqan:
Aram maçsat
Çyrgen çaqşar
Baş ajlaner maç tumanda çalûşqan!

Emgekiler kyckê tolup çuçaloşan;
Qoldoruna çyzyl ſalpar tuu aloşan.
Gudok urup, çara taandaj traktor
Sotſlalden vozooşosu çuraloşan.
Taşer çalçy
Arûşer çara çalçn, tumandan.

Çalç turmuş çuçqur, oşo ſevildi;
Eski çirik kökyrêkkê teſildi,
Emgek ermek çalçylardy çaqşer
„Çarûşqa“ der çyjer ſaldy önyrdy.
Bulaq aqşer,

Kirdi çaqşer,
Çemištenip emgekçige tögylidy.

Meldes, çarûş orun aldç çyrekten;
(Çumuşcu tap een talaaşqa gyl ekken)
Paxta acylber aj nurundaj çarqşar,
Berip çemiş aq daaqşyn tylotken.
Qaqşer gylçer...
Çalçy teldçer...
Altyn aqşy—çojun çara illekten!

Keçes eli ketip barat çarûşer;
Bojdo kirin çarçyrt otço çaqşer.
Çarûştay çalçy tarqa çajaş,
Kim ajtalmaq vel maçdajqa varûşer?

1929-çyl.

QBZYL ÇAŞ

(1908-çylyq tuulqandaryq)

Qyjqröjan qyzuu yn menen
Qyzaröjan nurduu tyr menen
Qyzyl çaş kelet qbştaqtan,
Ottuu köz aröstan syr menen!
Muzьka sajrajt—qarşь alьp,
Men daşь maqtap yn verem!
Çyrökty talant—termetip,
Salьnat şanşьp kyy tereq...
Quruluş kytöt saqсьnь—
Qubanyр men da termelem.
Keleşke qoroşon voluuşja
Şьmanьp çatqan er көrem.
Qajraşjan tişin duşmandьn
Çolunda çaraq köldөлөq.
Kapitan vaştap kemeni
Tolqundap turoşan көl көrem.
Kemeni keptep kelatqan
Emgekci—vavam el көrem...
El icinde camьnoşan
Qyzyl qьraan şer көrem!
Partija tizip plandь,
Çaşьnьq qatmar quraldь,
„Beş çьldьqьtь төrt çьlda“
Atqaruuşja şьmandь.
Kolhoz, sovhoz ujuşup,
Qadimkidej cьnalдь.
Certtirvej ceke duşmandan,
Saqtoo kerek bulardь!

Өтөөгө вашта mildetti
Al qьzьl çaş quraldь!
Kapital qajrajt qьlьcьn,
Qaracь anьn qьlьşьn!
Qandarьn casьp qarьrtьn,
Sandaşjan çandь qьrьşьn.
Azattь kызөp emgekci,
Kөrdьnyь anьn turuşun.
Dьvьrtьn көkkө uşulat,
Qajratьn şanduu—dьn urat.
Qubanyр çaşь quruluş,
Silkinip sergip qubulat.
Kөrgөndө ajvat—tyryndь,
Kapital—vьoşьp cьnьrat.
Najzany salьp icine,
Qьzьl çaş vajdь tьvьrat!..
Uqqanda cьqqan duundu,
Sajrattьm çyrök kyyndь.
Avamdar kylyp qubanat:
„Baivanöja saldьm inimdi.
Saqсьoşja vajlap qajrattь,
Stanok—tьnvaj çygyrды.
Kulaktar çandan tьnyldь,
Marçandaj volup tizilgen
Maqtadьm qoşup tyryndь!“
Sovettin çeri gьldөнyp,
Çaşьnьq çaşь tyr verip,
Qoluna çaraq qarmadь,
Qbştaqtan arstan çaş kelip,
Sovetti qoroşop duşmandan,
Iş qьzuu ьldam vas көryk.
Qajratьn taşьn aalamöja,
Dьjnөгө kirip өзгөryş!...
Qьzьl tuu kyldь cьmьldap,
Muzьka sajrap zuuldap,
Kөcөгө tьry şan kirdi:

29-mart, 30-ç.

MELDEŞ—SOTSIALIZMGE ÖRDÖŞ

(Dəyqandar meldeşine)

Çap ketməndi, epkindegin meldeşkin,
Tyzyr çarva, çaqşylarğa təndeşkin,
Min traktor qara çerdi qaqtarır,
Körkyn çöjör, qaqır çatqan ördöştyn!

Zajom qaşqaz bolsun top-top qolunda,
Avtomobil tizilissin çolunda!
Meldeş çurqa, traktordu çarqylap
Aram qandar tyk bolsosun toşunda!

Gudok ursun—al da kycör vaqırsın,
Meldeşke dep çoldoşuñdu çaqırsın;
Qızıl qıştaq maşınağa çyq tolur,
Zırqıratır suudajıñdı çarırsın.

Ter paxtandı, zavod tənşaj suşunsun,
„Kel beriler“ gudok meşer urulsun!
Elektrik çer çıldız balıdın,
Sotsialdın pıjdubalı qurulsun.

Тыт çöjactı, вақ çaqşylap byrdetkyn,
Sere-sere pıla qurtun teldetkyn.
Şooduraşqan şajylardı tolturup
Sovet elin gyl qajırdaj gyldetkyn.

Bermet bolup emgek teri tizilsin,
Sojlor açır allim suusu icilsin;

Вьд-вьд қажнап автомобил, трактор.
Рьр-рьр еткен давьштарь есирсин!

Meldeş dəyqan! sotsialoğa varışqa,
Çoldu çoldop meldeşke dep tavışta.
Maşinalap var işindi örcytür
Encindi al erte varır çarışta!

1929-ç. Oş.

TALAA SƏRB

Çajblojan kək qırtıstuu talaa erkin,
Səjarat asemdentip—asıl kerkyn.
Aşrat ortosunan ərşər vulaq:
Ajtqandaj alda nese vergen şertin.

Kəkələjt toqson kyysyn calıp toroıoj
Aılanat ava çirep çerge qonvoj.
Samnat qara dalı qoldo ketmen
Çaraşat, tavijata kylyp, ojnoj!

Qaqtarat qara çerdi traktor da,
Qaltardaj şaanilentip taqır səroja.
Qoşulsa talaa sərb qoşomattar,
Kyülenet andan veter salıp ərja.

Çaıbrat maşınadan səqqan yngə
Tüşkəndəj muqarvət alda kimge.
Şıqıbrajt—ketmen yny kycə kelip,
Ottonup, saj medirep kirip tilge.

Kərktəntər vul talaan kimder volmoq
Kim kəcup, kim gylətyr, kimder qonmoq?
Egerde madanljat çət anqısa;
Keç talaa kelbersinip kenge tolmoq.

Tyr almaq tilep talaa vulcuq qoldon,
Çavıla, çaraşqıtar emgek qonojon;
Kərktəntərəj keç talaan qılojan qarır
Emgeksiz—eşerilip, çeksen volojon.

Kəjkəlyp, kəz çetpestej tolojon egin,
Aşrat min qubultup sensel kəgyn.
Qamdaşat kolhoz volup qəştəq eli
Moldoşup vərə çatqan çoldun çemin.

Surasaq „majekte“ dep talaa sərb;
Ajtamın negiz qılyp munu murun.
Ujuşqan kolhoz, sovhoz çarva kerkyn,
Kərgəndə kəldəj—tolqur atat ərım.

9-fevral 30-ç.

ÇAŞTAR KYNÝ

Şaňşoňan şaňduu cuu kelet,
Çelbirep qyzyl tuu kelet;
Emgektin çytn qucaqtar,
Zavoddon çalbn buu kelet.
Marçandaj çaştn көркyně
Tavijat kylyp termelet.

Kөcөdө vor-voz can vurap,
Kyy cыoňat sajrap şaňoňrap.
Tizilip çaştar ketkende
Kөnyldy esten tandyrat...
Tyryngөн bilek şamdaoňaj
Nur beti çyldyz alьbrat.

Keçeşke çaňb quruldu.
Emgekke turmuş—urundu,
Ellrip çyryp maşına;
Sajratb talaa bulundu.
Çaş kycy altbn şer mynөz..
Mendaoň ajttbm sьrьmdь.
Bezelengen kyy menen,
Kөtөrө şaňşьp ьrьmdь.

Partija sьzoňan sьzbьqtь,
Bilyygө çaştar qьzbьqtь.
Kypylдөp çyryp paroxod
Taştadь suoňa buzuqtu.
Өkyryp gudok erte kec
Çaştardьn demin qьzbьttь.

Quruluş kyndө quruluş,
Eskilik çatat qьrьlьp.
Qьştaqtar kirdi qьjmbloňa
Paxtanь zavod suoňunup
Oşonun çaştar balbanь
Cumuşqa kirdi cьjralьp.
Qulpundu aňl vaşqaca,
Daaqьsь tyşyp sьjrbьlьp.

Çaňbьb çaňb tandadь,
Maşına aňlda sandadь,
Qol berip çaňb zamanoňa,
Şьmandьb çaştar camdadь.
Çarьşьp tulpar tujaqtar
Emgekten qacьp talbadь.
Çalbn ireň çaş bilek,
Çaňbьbn çaştar balbanь.
Kynьdy majram quttuqtar,
Ojnottum qalem men daoňb.

4 sentjabr 1930-ç.

BIZDIN QADAM

Talbas ajaq—tulpar tujaq;
 Bizdin — qadam arıstuu.
 Dynırt menen şat qucaqtap,
 Sotsialoqa çarıstı.
 Eski çandap—çañ sandap,
 Çattar kerdı qalıstı.
 Qujun quuıan qumduu çerge,
 Kymış suular aqızdı.
 Gudok mөөрөp, emgek qajnap,
 Balqa caq-caq qaçıstı.
 Talaa kirip şat qojnuna,
 Çuudu çanduu aqızdı.
 Kolxoz orçup qıstıqtarda,
 Emgek kerkyn çarıstı.
 Qatar-qatar kolxozcular,
 Maşınalar alıstı.
 Paxta kelip zavoddoroşo
 Motor kycyn aqıstı...
 Ketip barat tötө çoldop,
 Çañ qonuş vaçıstı.
 Tempın alıp bolşeviktin
 Çarırt emgek çarıstı.
 Çañ kylyp, eski çirip,
 Emgek aloqa attadı,
 Kykyk bolup kyndır-tyndır,
 Turmuş ырып çattadı.
 Kөzge ilinbej kyygө kelip,
 Stanoktor çatpadı.

Temir tulpar alaaj tьnm,
 Sarı talaanь qattadı.

Cojun eгыз çerdi celip
 Oj, bulunоја batpadı.
 Adır çыбар өngө kelip—
 Çaşıldаныр şattadı.
 Bulaul, toroј yngө kelip,
 Bul turmuştu maqtadı.
 Tolqun emgek tempi menen,
 Kolxoz terip paxtanь.

Kөz talıqtan ken talaaoqa
 Egin, paxta egildi...
 Emgek kirip air cetinen
 Qoldon altın tөgылды.
 Kөk qaşqa suu tujlap kelip,
 Kөp paxtaoqa emildi.

Qanca çылы qarajlaoan
 Qarap көnyl semirdi.
 Eçe, çenem emgektenip
 Kymış paxta terildi.
 Dalil bolup ahtar sözge,
 Qonuş көgy көryndi.
 Tulpar—çurçap çañ көrynbөj,
 Emgek baştap temindi.

Kыcke kelip kыpө-kыpө
 Motor көldө sajradı.
 Kapitandar baştap keme
 Kөл termetip ajdadı.
 Balıq çutqan kit qançordu,
 Bolot keme çajnadı.
 Kөл ystynde çarçыldaşыр
 Çasaq çajnap çardadı.
 Sajdoottop ketip barat;
 Bizdin qadam epkindyy

Ucqañ quştaj qanat qaşır,
Çalıñdatır epkindi.
14 çıldı uşuncalıq,
Çetişkenge çetkirdi.

Ajda qadam—ajda qadam,
Bolşeviktin tempinde,
Çañ turmuş çasaloşab
Qızıl çelek çelpilde...
Kyl emgekci—kyl emgekci
Sotslaldın kerkünde.
Ter paxtañb, ter paxtañb,
Çenem emgek kerkünde.
Çañ çajna, bulsul sajra
Kyñden kyñge erkende.

18-sentjabr, 30-ç. Byrgeney

Qızıl Çekte

Sovettin çeri kyldendy,
Emgekke taşır gylderdy.
Şaqa-şuqa maşına
Erme cölge til berdi.

Çetiştik, eştyk ulandıq,
Çelkinin datın cöşardıq,
bıdamdatır adımdı
Çez talaan şoşardıq.

Çac monçoqtoj—şıldırар,
Şaşır bulsul ır çılat.
Zavoddon çalın sajraldı,
Balqasın Sergej urçular.

Kyñdyr tyñdyr gudoktoj,
Kyylər cöşır çäektej...
Tempter qızır kelyyde,
Beker voşqo kyn eşrej!

Çalır oquular vaştalır,
Çarışt çaştar qattalır;
Qıştaqtar kirdi çıjımlıq,
Zor majdanışa attalır.

Kyş-kyş fabrika
Ornoşulup kelyyde...
Qara şuqa kyctenyp—
Qara çerdi celyyde.

Carbalar nekli-birigip
Bar qojmaly tirlilip;
Ketmendi dajqan casuuda,
Sançbrojaqça kirlinip—

Çetişkendir—esköndyk,
Çer çajnadı özgerdyk...
Örcyyp çañ carbany,
Kapitaldan ötkerdyk.

Сьмьн-қујун арбьтар
Соцсалақа çarışmaq;
Duşmandar qaldı temselep,
Tört ajaqı calbıtar.

Bolşevik kelet başqarır,
Çalçylar örcyp; çat qalır,
Şımandıq beştin ucunə,
Ekinçisin atqarır—

Күкүк, булбул ун салыр;
Күн шаанисин мақтады.
Салқан уңгө şat болуп—
Дықан терди пахтады.

Çojundu—bolot keskitler,
Başqany icke tepkiler...
Zavoddon şandıu yn cıoşat,
Temirdi balqa ezgiler.

Partija marşon qebzitti,
Bar çumuşun ısbitti.
Çalınoşa saldı top qalıp;
Öncul „solcul“ vuzuqtı,

Ac talaa danoşa tojundu,
San çumuş çoloşo qojuldu,

Lenindin çolu ulanır,
Kulaktar tapça çojuldu.

Duşmanoşa şerçe tap qojduq,
Çat oozuna taş qojduq...
Bar majdanoşa çalındaj
Sotslalca at qojduq.

Tulpardaj ketip varavız,
Şerdenip şandıu qaravız,
Sotslalcul çol menen
Daşq örcyşvız, çanavız!

26/1 31-ç.

QALEMGE

Kөңүлдүн асыр пардасын,
Күкүктөй күүн сайрасын!

Denizdeј taşыр
Qajratың aşыр
Çaranың tapsын ajlasын.

Qыjaldы qытqы çetelep,
Sanaаны өjde ketoret.

Çalыndaj çаныр,
Davaасы çаныр,
Çалының күүң ertelep.

Balqасын soqqон vaatыrdын,
Qajratың maqtар aşыroғын,

Adыmdар vасыр,
Qызы соq cасыр,
Eskinі ezір qасыroғын!

26/XI 31-ç.

MENIN QANЫM

Qаным taşqын,—azoo ee çaa verbegeп..
Qаным yмыт—kөkkө qoldu sermegen.
Qаным qajrat—kөzdөгөnyн ala alat,
Qаным cыncы—qalp qaraqqa көnvөгөп.

Qаным adil—aqqa, vuqqa beribejt,
Qаным şыqtuu—emgek qыlat erinbejt,
Qаным tapsы—өz tavыmdы syjemyn,
Qаным taza—manğilikke çiribejt.

Qаным vaatыр—emgekci ycyn төgylet,
Qаным çarыq—tendik çerge sevilet,
Menin qаным—cындар kirip taşqanda,
Başqa qandar çer astына cөgylet.

Menin qаным—zavoddooju çumuşcu
Men da qыlam qolun qысыр çumuştu.
Menin qаным—kommunizm çolunda
Cыңajt kyn-tyн çaңz zaman quruluştu.

12, V 30-ç.

QBŞTAQTAN QBZYL ÇAŞ KELDI

(Qazqazstan komsomoldorunun 5-konferentsijasyna)

Muzka bulbul yn beret
Kökölöp çelek tyrdenöt.
Pikirdi çajnar çajnoja
Qbştaqtan qbzyl çaş kelet.
Quttuqtoó ynder tuş-tuştan
Salamdajt çaşty dyngyöp,
Men daşyñ ijem waşymdy
Qbzyl til şaşşyp tyr beret.

Partija cecken cecimdi,
Ötөөгө çaştar cecindi;
Сагвавыз çañ tyр менен
San çumuştar çetildi.
Paxtalar klrp zavodojo
Şattapыр—motor qbjqьrdь.

Adьmdar aloja kyndөн kyn,
Quruluş cьnduu bekildi.
Qbştaqtyn volup qьraanь
Bur qbzyl çaş betindi.
Syn menen qojoun ortojo
Bolşevikce cecimdi.

Çañнь çañь çөнөтүр
(Quruldu qandaj kollektiv)
Qьzuu temptyy şañ menen,
Өтүр çatat өнөктык.

Mojnuna taşşyp zor mildet.
San brigad çөнөттык,
Oşonun işin өөрçүтүр,
Berip ket temir derektiv.

Paxtаныñ тьнвай teryyde
Zavodojo çemiş veryyde;
Qatbştь çaştar qandajca?
Aldьна qojduq көryyge:
Tereң qarap, көз salьp
Keң cecim çovo veryyge.

Egindi qanca qamdadьn?
Tempini qandaj camdadьn,—
Kөrsөттыvy komsomol,
Çalьp oquuşa çardamьn?
Ujqudaşyñ ujuqtun
Işterin qandaj çandadьn?
Sal ortojo syn menen,
Cecip ket kenep vardьoşьn.

Qbzyl çaş qьraan sajraşьn,
Çavulap çumuş çajdaşьn.
Partija taqqan mildetti,
Ötөөгө mizdi qajraşьn.
Ymyttes volup cecimge,
Men bulbuluñ sajradyн.

30-oktabr 30-ç. Sjezd.

EÇEMDER PAXTA TERİŞTİ

Top-top bolup birlikte,
Artel bolup albaşqan.
Aq altındı önyrdöp,
Qaptap çatat anızdan.
Kənylyn öjdə sermelet,
Emgekten cəqqan dasbştan.
Tolturuoqa plandı,
Tulpar tujaq çarbaşqan.
Əpkə kəppəj sut talvaj,
Sotsialoqa cavbaşqan.

Qəzyl çooluq, aq paxta,
Talaanı saldı forumoqa.
Çyrəgym—tolqup qan qajnar,
Ojnooğun qəjal sonunda!
Eçemder—qəylər emgekti,
Çağlın sement çolunda.
Turmuştun tyryn syrəttöp,
Ojnodu qalem qolumda.
Çyrəktyn cərin qujqalap,
Qəštaqtı çasap—forumda.

Erkin çumuş çyz menen,
Top birikken kyc menen,
Qəjqərbəq cəqtı qəštaqtan,
Paxtaluu qəzyl çyk menen.
Talaanın beti qulpundu,
Bacajı—kəcət—kək kilem.

Eçemder terdi paxtany,
„Bytely erte“ kep kenen.
Kolxozcu eçem termeldi
Qaarman qajtpas, kyc menen.

10-nojəar 30-ç.

ÇAÑЫ IJK

Арбыр çеё тумандан çатқан вьлөçьр,
Qan „аққан қызы қашқа“ беттен çыльçьр...
Өткөндө ошол „көјдө“ çатқан еçем:
Тақ вьгьн еркин кьлгөн вазьн сьлөçьр.

Кирішп сьтсiałизм турьузууоја...
Şанданат... „еркин, теңдик“ деген урааньа
Qатқан қан... сая — тозондуу бетин çууду;
Саяннан октяврдін аққан сууоја...

Станок ајландьрат ијрп çлөк,
Artelde: килем тоқуп—саяма тлget...
Qайратта еçекемдер вьгьн демдыу:
Almastар өткөн мундун бетин тлет...

Еçем да бетл асьльр вилек тыргөн;
Көңьлдьу арқьл ішке талвай клрген.
Qарасан: вьгьн вьлвль саярар турат,
Кеçегі çетим вольп вьллар çьргөн...

Çьгьрдьу çаңь іјктер сьтмьн—қујун,
Tолуқтар, еçекемдін мақсат ојун...
Çаңь іјк станоктор емеспл дејм:
Çавьла емгек çаққа суньган мьјун.

Іјргін çаңь іјктли еçе, çеңел!
Eриktim çе сарсакьм талдьм дөңел!
Eрикте—емгек қьлмақ турмуş көркь,
Qур çаңь, телегејди көккө тене?

Emgekke adьm urup çaasьn antьn;
Aşmaqçь emgek menen: qadьr—vargьn...
Aralaş emgek menen qolun vьlөçьjt:
Oronьron qьzьl maqmal kelgen martьn!

30-çьl.

PAXTA MAJDAN

Köryktöp... paxta talaamdy:
... Ojnotom çorço qalemdi,
Köksep çyrgen alıstan
Çemiştü çerim amanbı?!
Açılsa paxtañ açarsa,
Bulbuluñ salat ovondu,
(Uqqula kyysyn qıjaqtın.
Men maqtajın avamdy).

Paxtaluu talaa özöndyn,
Maqtoooço körkyn, cecenmın,
(Emgeğine erkelep,
Aq paxtada eçemdin)
Kökseğöndyr—köryyge,
Men bulbuluñ esenmın,
Aq altındı ajmalap,
Ajda tilim bezengın.

I

Çapan cöl betin çaşyldap,
Çajnaçan emgek betinde,
Çaş vurañ—daraq vaş ıroçap,
Sajraçan bulsul kezinde.
Avakem capı ketmendı,
Arbaaj erte kecinde...

... Aj talaada çajdaoçı,
Al emgektin vaıvaı.
Almaq—salmaq, tıñımsız,
Şajmandarın şajladı.
Alışqan—çırqqan,
Aq altındın majdanı...
Qadamdar qatuular,
Çelmajandar ajdadı.
—, Cıu keteryp,
Şattanıp—
Byt kireli
Attanıp,
Qyzuu—majdan,
— Erkin iş
Şaraqtasın
Battanıp:
Kyldetely ölköny,
Qaqır çerden paxta alıp...
Orundalsın

Coñ plan

Ojdoçudaj taqtalıp...

Erkinlik —
Alınsın
Eski crik
Taştalıp,
Kapitaldar tañ qalsın,
Kynden-kyngö artalıq...
Sandap çañ qurulsun"
Degen uraan çar salıp...
Er bolşevik!

Şerdendi,
Emgek uulun vaşqarıp,
Qomuz, qıjaq bezendi,
Bul majdança nastanıp;
Buroçı bilek buruldu,
Bolot ketmen aştalıp:
Baj-kulaktar vaşındı

Əlym kynyn çazdanəp
.It elərdə qajəşəp*
Quijpułandə qaqşanəp...
Aq paxtanəp majdanəp,
"Çyregynə" coq saləp.
Tərt ajaqəp səjlədə də,
Qap qarəpəp voş qaləp.
Ucquł çandaj atəlojan,
"Uu" duşmanəp qacərojan,
Azoo turmuş aldaqəp,
Qol quuşurup, vasənojan...
Qoldo ketmen çarqəldəp,
Sağ torpuraq sacəlojan.
Egəoldənəp —
Şerdənəp
Uşoqusunan vatərojan...
Qacəraj majdan turavəp?
Qarçalsərojan vaatərdən...

Al majdandə çənəştə,
Etəktedi çeməştə;
Aq kymuştə çarqərdəp,
Altəp sytəp emizdi.
Aq paxtaluu aj talaa,
Avam menen əvəştə...
Qatar-qatar majdancəblər,
Qartəp paxta tərəştə!
Daqəp majdan —
Daqəp qəzəp,
Kyyləttəp kərkty!

Qəz, kəlindər şaraqtaq,
Emgegine vərətətə...
Qəzəp çooluq— aq paxta,
Kylgyn ala çarəşətə...
Baaləp aləp emgektə,
Bər çumuşun sanəttəp,

Erkinclik,

Əstyryp —

Kəç talaanəp vaarəp əppəq...
Asman də, çər də çaqərdəp,
Byt dyjnə çaqərdəp;
Ecen kəryk, mən ənəp,
Er emgekten tavəlpəp...
Taz mənəjdəp çəltərdəp
Sançərdəpəp qulpurat...
Quu turmuştar qulandəp,
Kynə tyşyp—munqurəp...
Erdep saap majdanəpə
Emgek tovu vətəlat!..

Sandan-sənəpəp uşulojan,
San dovuşu quvulojan...
Vaarəp çənəp, vətəvət!
Təp duşmanəp qərdəlojan...
Aq paxtanəp majdanəp!
Al də təldəp tuulojan...
Şajlap aldə vrigədir —
Şamdaşajluu uuldan!

Adəp-cəvəp eşənəp,
Andan arəpəp ətkəryp,
Dyləp çatqan ermə cəl,
Bygyn çəşəp kəktəlyp,
Qəzəp majdan şaraqtaq,
Qəzəp kirdik kəptəlyp.
Eçəm vələp tyryndə,
Emgegine vətənəp...

Qara çyrək vuzuqtəp
Qaldə vızdən cəttəlpəp...
Təpca çəjəp bulardəp
Təjəvəp kirdik tēzdeləp,
Eski-cirik—ezildi,
Traktorəpəp tepsələp!..

Erkek, ajal, əspyrym,
Esepteşip öz kynyn...
Баарь килip majdanоја,
Başqarıştı tizginin,
Emgek tyry şandandь
Boşqo qojvoj ec birin.

II

Garmon —
Kyn caloşandaj,
Ken —
Talaalar yndənyр,
Colpon —
Kəkte çanoşandaj,
Emgek —
Kəzy syrdənyр...
Adis volup majdanоја
Terdi paxta —
Temtadi
Texnikasın yjənyр —
Qandaj —
Sonun çaqıbıq —
Qarəp qəştəq gylənyр...
Ynyn sozot qəştəqym
„Emi ketci bir kəryр“!
Qaşqa çoldo tizilgen,
Sançьroşasь vezengen.
Qьzyl çyk kelet zavodojo
Aq paxtany kətərgən..
(Çaldьbravaj
Başqadan,
— Erkindegtin
Bas qadam.
Kəz qaratpaj
Sovetti —
Cet eldegt paxtadan.

III

Aralaş aq paxtada
Kəp valsandь —
Kətəryр —
Çaş qəjaqtan kyy sajraldь..,
Suqundu —
Aq altəndь çajnar zavod,
Şattanьр —
Moto: maarap tez ajlandь.
Eştəniр —
Er çumuşcu bilek tyryр
Saməndь
Al qubandь —
Bel vajlandь!
Toqudu ken fabrika
Kecət cəttə —
Erkindyy plan,
Kyc qajraldь...
Kylənyр —
Sovet eli
Çemış təldəp —
Çьoşardь kyndəp —
Tyndəp
San şajmandь.
Paxtasy—paxta terdi
Zavod çyrdy
Maqtadь
Bulsul tilm bul majdandь.

24/IX-31-çьl

IŞENEM

Qalem çorço iz qaltarar arışta!
 Casar sija, qurwulardan qalısra!
 Aldas urup aq taalada arıştar
 Sen da tyşkun satsialdıc çarışqa!..
 Çalsı tabın* syremeler çorçolop, —
 (Qalsın sija aq qarazda çorçolop)...
 Dyurtyndy zalım uqsa alıstar
 Ketsin baar çer aldına çorçolop.

Talvaj curqar ojrondorun eskinl,
 Şorın vurup qararışda çatqandın
 Qarmat qolqo madanijat kuzguny.
 Aşqan paxta çerdin betin syrette;
 Bolıjon çoldo tosqoldordu kyrekte...
 Baarın çazorın tygenwogen altın ken —
 Burulanıjan cojun qara bilekte.

Urojan gudok unun uşur qubarıın,
 (Oşorço wer kər kucundyn qıl aldın)
 Kyndyr-tyndyr anın unun syrettep,
 Erteli-kec qıvat bolup qınalıın.

Curqarıın dep emgek çarqa iterem,
 Konylyndy oşol işke wer terem;
 Curqarıın çalan şana çalsı ucun
 Ec şegim çoq çorço qalem işenem!

11/X-1920-çıl.

* Çalsı tabın—proletariat tabı dep tyşnyu kerek. Ç.

QALAAOJA QAT

Emizgen bilimindl casar elge;
 Qaranış tujuqtalır çatqan celge;
 „Carpajt“ dep emgegimdl emgek qılır;
 Qadigın ec bolbosun astı mende.

Mildetim ajtqanındı ajtmaq qalqqa,
 Uu salır lrik-cirik çaman saltqa;
 Çetkirem ködej eldi sotstallızme
 Çetmekmın kuny-tyny qılıjan antqa.

Çyremyn aman-esen qılır qızmat;
 Aşqamın öner bilim qıştı-qıştap;
 Tarqalır eski zar çanı kelir;
 Oqolıjon kerk wajlanır qızıl qıştap.

Dıjqandar artel bolup birkteşken;
 Alıstar—çoqtu vardı ajtqan kepten;
 Sezimi tapın öerçur qıjımdaşan;
 Başına waj, manapın tijgen taman.
 Çelalreç qızıl çelek bulıjar qolun;
 Dyryldep ornop qalojan çanı zaman.
 Atajlar sızge arnar çazojan qatım,
 Çanada mıqtap bergem ekinci antım;
 Talıqraj çalsılarıja erteli-kec —
 Casmaqmın kóz qandıra sansız altın.

6/V 1929-çıl.
 Batken-Buçum.

MAZMUNU

Çarqal kyn	5
Qalın kenny	6
Nestan—Daredçandın syjonyne çazqan birinci qatı	9
Tarieldin syjonyne çazqan birinci qatı	11
Qanattuu çastar	13
Toiqundar arasynda	15
Qyjalyk bir kyn çyn volor	16
Qamçy taqy	19
Öives vuisul	21
Çazdın tañ	22
Nestan—Daredçandın syjonyne çazqan qatı	23
Bojševik çendi	27
Aşyqan	31
Kök-Çaŋcaq	34
Anarqan	37
Çivæk saamaj	40
Qyzy-Çyja	47
Eski dat	53
Bizdin qalem	54
Kymuş kyvæk	61
Çyrtanda	62
Temir tujaq tulpar at	63
Tala kerky	65
Uqqula ығын qalemдин	67
Bizdin carva	68
Erik qyzy	70
Kyzgy kerelek	72
Madanijat	74
Emgek	75
Alaj çolunda	76
Turmuş çoly	77
Paxta vaşynda	79
Men çaplyñn erkesi	81
Çooncu	82
Bir kezde	84
Menin ығым	86

Alqyła—altın bilimdi	87
Paxta çyrtany	88
Mingenim ucquı auudan at	90
Zavod menen qyştaq	91
Ucquñ konyl sermedi	92
Emgekke çyrek toıqudu	93
Kergym kelet ajlydy	95
Çazqy too	96
Aşydaqy çaplyk	97
Alaj	98
Çaz qojnunda emgekci	102
Toıquñda minsem	103
Çaply Alaj	104
Eçeme qat	106
Texnika	108
Çaply nur	111
Çaply Çy	114
Tartuu	117
Kolhoz ajlynda	121
Farqanada gigantlar	123
Salamdaştyk kel menen	124
Farqanada	128
Turksis	130
Tysty	133
Sylykty	137
Too vaşynda parovoz	148
Alym	149
Çapan çol—aygyn çaşyl çer	151
Qyşqy tанда	153
Uluu quruluş	154
Ajdooy majdanı	155
Avam qoşun ajdasyn	158
Qyştaqymda	159
Qyzy qalem	160
Kekes kezyn acty	161
Çar taşta	162
I-Majda	164
Çaryştyñ çastar tulparı	165
Çaz	166
Bizdin zaman	168
„5 emes 4 te“	170
Gudok urqanda	172
Meideşte kimder meideşet	173
Tañ atqanda çumuşcu	174
Din çonynde	176
Syrduu tyn	177
Çaryş—sotsializmge vağyş	188

Qызы җағ	180
Meideş—sotsializmge erdeş	182
Talaa ыры	184
Җаҗтар кыны	186
Bizdin qadam	188
Qызы cekte	191
Qalemge	194
Menin qаны	195
Qыстаqтан qызы җағ кeldi	196
Eşemder paxta terişti	198
Җаны ijik	200
Paxta majdanь	202
Işenem	208
Qalaqqa qat	209

Андреев

Teryyge 27/XII 38-җ. berildi. Basuuqa 8/III 39-җ. qol qojuldu.
 Qaqqazdan formatъ 70×105¹/₃₂. Bir vasma tavaqta 65500 tam-
 qa. Bardьqъ 6³/₁₆ vasma tavaq. Qыrqьzgiavlit № Б—22
 Qыrqьzmatmas № 344. Narjad № 0151. Tirazь 5140.
 Baasь 3 s. muqavasь 30 t.

Qazan, Mislavskij 9, Tatpoligraf, 1939-җ.

Ваась 3 с. 30 т.

19946

